

Werken. Deel 44. De verstooteling. Stomme Nora. Kreupele Dorus

August Snieders

bron

August Snieders, *Werken. Deel 44. De verstooteling. Stomme Nora. Kreupele Dorus*. Maatschappij
'Voor God en 't Volk', Antwerpen 1932

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/snie001vers02_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd
zijn.

‘DE VERSTOOTELING’ is andermaal een werk van voor twee-en-twintig jaar, en dat ik niet zonder eene duchtige herziening aan de pers mocht toevertrouwen. Is het werk nu, na die herziening, eindelijk verdienstelijk geworden? Ik bezweer dit niet, doch ik meen het voor onze dagen leesbaar te hebben gemaakt. Ik verlang overigens, dat de welwillende Vlaamsche lezer mijne novellen beoordeele volgens deze nieuwe uitgaaf, en mochten in later tijd, nadat ik het hoofd ter ruste gelegd heb, herdrukken plaats hebben, verzoek ik dat geen mijner eerste verhalen, welke niet door mij herzien werden, in aanmerking zullen komen, en dit omdat zij niet in haar bestaanden vorm kunnen herdrukt worden en ik ze ook voor geen verbetering vatbaar achtte.

1878.

De Verstooting. Tafereelen uit onzen Tijd,

I.

De Dood van Piko-Poko.

In de maand Juni van 1840 bevinden wij ons op een zandigen weg der Kempen, tusschen Turnhout en Antwerpen.

De namiddag is brandend heet geweest. Het zand gloeit onder de voeten; de bladeren der boomen en planten hangen als ontzenuwd; de bloemen laten hunne hoofdjes zakken en schijnen te klagen onder den zengenden adem der zon, wier licht en warmte echter haar leven is.

Te vergeefs zag het nederig bloeiende kruid, het insekt dat over den dorren grond kroop, de vogel die in het loover huppelde, de reusachtige eik wiens lommer geene verkwikking meer aanbood, de reiziger die zich op den weg bevond - te vergeefs zag alles smachtend naar den

verstaalden hemel, of niet eene wolk eenige regensdruppels voorspelde.

De reiziger, die zich op dat oogenblik op den Kempischen weg bevond, en die zoo smachtend ten hemel staarde, was een arme jongen van ongeveer twaalf of dertien jaren.

Aan zijne zonderlinge kleeding kon men zien, dat hij in deze landstreek niet thuis hoorde; zijn kleed was daarenboven een wonderlijk mengelmoes uit de meest verschillende standen.

Er was echter harmonie in: want of men de oude vuurroode broek zag, of den versleten Italiaanschen stroohoed, met veëren en pluimen versierd, of het grauw linnen wammes, dat den armen jongen een kwart el te eng was - het een en ander hing in vodden en lompen aan zijn lijf.

Hier blonk een koperen, daar een stalen of beenen knoop aan dat echte Bohemerskleed, en daar waar de knopen ontbraken, had een verroeste nagel, een doorn of een stuk koord de opene plaats ingenomen.

De schoenen gaapten op twee of drie plaatsen, of liever, zij grijnslachten en verraadden, bij den eersten oogslag, dat de reiziger de kousen als eene nuttelooze weelde beschouwen moest.

Als men nauwer toezag, bemerkte men door het half geopende wammes, dat de borst door een engsluitend kleed, dat uit verschillende kleuren bestond en met koperdraad doorstikt was, bedekt werd.

Ware het gelaat van den knaap niet zoo buitengewoon mager geweest, men had het als zeer innemend kunnen aanwijzen. De wangen bestonden niet meer en waren in twee hoekige kuilen veranderd: de zwarte oogen lagen diep in hunne kassen en glinsterden slechts door de tranen die er in opwelden: de lippen waren purperblauw en de handen zoo mager en doorschijnend als van eenen teringzieke.

Zag de arme jongen inderdaad smachtend van dorst naar den hemel?

Neen, hij dacht aan de hitte niet, doch nadat hij het oog op het blauwe uitspansel geslagen had, vestigde hij zijn blik op een kasken dat hij, met een leêren band om den schouder, aan zijne zijde droeg. Voorzichtig hief hij een ouden lap op die hetzelfde bedekte, en uit die draagbare wieg staarde den knaap een ziek en waterachtig oog aan.

De zieke was een kleine aap, de vriend, de hoop van den armen reiziger. Het was voor dit arme dier, dat de bedeljongen zijn betraanden blik ten hemel richtte, als riep hij de engelen ter hulp, voor de genezing van het beestje.

Glimlacht niet, die aap was niet alleen de eenige vriend van den armen jongen - neen! Piko-Poko, zoo heette de aap, was ook zijn leven en bestaan.

Als Piko-Poko voor de kinderen van de rijke menschen danste, of als hij duizenden fratsen beging, had de jongen brood; dan kon men hem voor geen bedelarij aanhouden en in het bedelaarsgesticht opsluiten; maar als Piko-Poko stierf - wat dan?

Een zacht gesteen, als dat van een lijdend klein kind, deed zich in het kasken hooren, en om den zieke des te beter eenige verlichting te schenken, zette de jongen zich in de schaduw van een beukenboom op het mos neêr; hij deed den draagband los en lichtte voorzichtig den doek op.

Daar lag Piko-Poko met zijn flauw, stervend oog zijn jongen meester aan te zien; daar lag hij nog in zijn hansworstenpak, de arme aap! nog altijd met dat gespikkelde wonderkleed aan, dat hem een zoo geestig en koddig aanzien gaf; nog altijd met de kleurige en gepluimde kap met bellekens op den kop.

‘Piko-Poko!’ jammerde de jongen; ‘lieve kleine! Ja, ik zie het wel, gij zijt ziek: maar ik kan niets voor u doen. Men zegt dat er een goede God hierboven is, Piko; ik heb Hem reeds dikwijls voor u aanroepen; maar Hij

hoort den armen Bohemer niet. Wordt gij niet beter, Piko-lief?’

De aap kreunde zacht, maar pijnlijk.

‘Och, gij moet niet sterven, Piko. Wie zal mijn vriend nog zijn als gij dood zijt? Wie zal met mij spreken, met mij lachen, met mij weenen? Wie zal mij brood bezorgen? Daarbij, wat zal Tamerlan zeggen, als ik zonder u terugkeer?... Hij zal mij misschien doodslaan; want hij is zoo wreed jegens mij, en als hij mij slaat, lacht hij nog zoo vreeselijk!’

De zieke zag zijn vriend, met eene onbeschrijflijke uitdrukking in het oog, aan; hij scheen de klacht van den knaap te verstaan, en het was alsof hij hem antwoordde:

‘En toch, ik gevoel 't, ik zal sterven, hoeveel vriendschap en dienst ik u nog had kunnen bewijzen. Ik ga u voor, gij zult mij volgen, indien een liefderijk wezen u niet spoedig opbeurt. Ach, meester! de honger en het lijden hebben ons beiden verschrikkelijk vermagerd!’

Een wit en doodachtig vlies zakte over de oogen van het arme beest; na eene poos opende de aap deze weêr en richtte nogmaals den blik op den jongen meester.

Het was een vaarwel.

De aap sloot de oogen, kreunde pijnlijk, snakte naar lucht en de bont gepluimde kop zakte neêr, terwijl de bellekens een zacht gerinkel lieten hooren, alsof zij nu de doodklokskens voor den armen gestorvene wilden zijn.

De jonge heiden weende, boog zich over het lijkje neêr, kuste het aangezicht van den aap en kermde: ‘Piko-Poko! Piko-Poko!’ als wilde hij zijn vriend tot het leven terugroepen.

Toen de jonge reiziger, na eenige oogenblikken zoo getreurd te hebben, het oog opsloeg, stond een andere reiziger voor hem; hij leunde op een knoestigen eikestok en er zweefde een bittere glimlach over zijne lippen, bij het zien der droefheid van den knaap.

De pas aangekomene was een man van omtrent zestig jaar oud, zoo gerimpeld was zijn aangezicht, zoo grauw zijn haar; maar als men een nauwkeurigen blik op hem wierp, bemerkte men dat hij op verre dien ouderdom niet bereikt had.

Het kleed van den reiziger was allerwonderlijkst. De zwart leëren ransel, dien hij op den rug droeg, had in hem den Duitschen ambachtsman doen kennen; maar de oude soldatenjas, met groote koperen knopen, scheen integendeel den krijgsman aan te duiden. De spitse hoed, waarop nog het stuk van eene veêr prijkte, zou ons aan den Tyroler, en zijne blauw lijnwaden broek aan den Kempischen oorsprong hebben doen denken.

Het was eene mengeling van kleeding, die scheen te zeggen, dat de nieuwe reiziger overal thuis behoorde, en even als de kleine Bohemer, een ‘wereldburger’ kongenoemd worden.

‘Waarom weent ge?’ vroeg hij den knaap. ‘Laat gij, om den dood van dat kleine dier, zooveel tranen vloeien?’ liet hij er na eene poos spottend op volgen.

De knaap staarde op den vreemdeling met een oog, waarin een bloedig verwijt gloeide; hij sprak echter geen woord en richtte het gelaat weer naar zijn dooden vriend.

‘Gij antwoordt mij niet?’ ging de grijsaard voort, terwijl hij zich tegenover hem neêrzette. ‘Hij weent!’ morde de oude man binnen's monds; ‘hij weent omdat een nietig dier sterft - maar hij weet niet wat het zegt voor een vader, zijn eenige dochter te verliezen.’

De grijsaard zit in gedachten verzonken.

Na een oogenblik hief hij het hoofd op, en het was alsof er eene gansche omkeering in zijne ziel plaats greep. Hij zag den jongen Bohemer met belangstelling aan, en zeide zacht:

‘Ik ben wreed jegens hem geweest, die arme aap was hem misschien zoo lief, als het kind aan zijn vader. Hij

weent: dat is een bewijs van zijn goed en deelnemend hart. Vergeef mij!’ ging hij luidop voort, zich tot den jongen richtende en zijne stem kreeg eene zalvende zoetheid, ‘ik heb u door mijne spotternij zeer gedaan. Hield gij dan zooveel van dit diertje?’

‘Het was mijn eenige vriend op deze wereld!’ snikte de jongen. ‘Hij was zoo verstandig, zoo slim; hij kende al mijn lijden, al mijne vreugde, en nu hij dood is, zal ik niemand meer hebben om meê te spreken.’

‘Arme jongen!’

‘Daarbij, de Grootte Tamerlan zal mij de ribben breken, omdat Piko-Poko dood is.’

‘Wie?... de Grootte Tamerlan?’

‘Ja, het hoofd van den troep.’

‘Gij zijt een Bohemer?’

De knaap knikte.

‘Uit welk land zijt gij geboortig?’

‘Dat weet ik niet. Wij, arme dwalers hebben geen geboorteland: elk land is het onze; elke taal leeren wij aan, alsof het onze eigene ware. Wij worden geboren waar het toeval het wil, hier of elders, onder den blauwen hemel of in een tochtigen stal, op den harden grond of op een bussel stroo.’

‘Wie was uw vader, wie uwe moeder?’

‘Dat weet ik niet,’ hervatte de jongen onverschillig;

‘maar ik herinner mij flauw dat mijne moeder eene kaartlegster was. Zij verkocht mij jong aan den Grooten Tamerlan, die van mij eenen herkuul wil maken. Sedert dien tijd heb ik overal met hem rondgezworven; ik heb met hem in de steden, in de dorpen, in de bosschen en in de bergen geleefd. Mijn eenige en wezenlijke vriend was Piko-Poko; maar die is nu dood!’ voegde de knaap er opnieuw weenend bij.

‘Ik beklaag u, kind!’ zeide de vreemdeling. ‘Hoe is uw naam?’

‘Mahomet.’

Een glimlach zweefde over de lippen van den reiziger.

‘Hebt gij geen anderen naam, geen christelijken naam, dien welken gij gekregen hebt, toen de priester u het water van den doop op het voorhoofd sprenkelde?’

De knaap schudde het hoofd ten teeken van ontkenning, en scheen zelfs verwonderd te zijn, dat die naam eenige tegenwerping kon verwekken, terwijl hij zoo duizenden malen de lachspieren van het ‘geëerd publiek’ in beweging had gebracht. Daarbij, die naam klonk immers zeer schoon, zeer welluidend!

‘Gij schijnt verwonderd over die aanmerking vriendje?’ zeide de oude man. ‘Gij draagt den naam van een groot vijand der Christenen; van een man, die altijd oorlog voerde tegen onzen God en zijn uitverkoren volk.’

De verwondering van den knaap hield niet op.

‘Gij zijt geen Christen?’ vroeg de oude man.

‘Dat is,’ hervatte de jongen, ‘of ik ter kerke ga en God bid, die daar boven in “de blauwe zee” leeft?’

De grijsaard knikte.

De knaap schudde het hoofd.

‘Tamerlan heeft ons gezegd, dat wij maar arme menschen zijn, en geen tijd hebben om onze dagen in de kerk te slijten. Dat is goed voor de rijken, die niets anders te doen hebben; maar aan zulke genoegens en uitspanningen mogen de armen niet denken. Daarbij, die God hoort ons niet: ik heb Hem daar straks voor Piko-Poko gebeden, en Piko-Poko is niettemin gestorven.’

‘Arm kind!’ zeide de grijsaard diep aangedaan, als betreurde hij de verwaarloosde opvoeding van het kind. ‘Maar,’ ging de reiziger na eene poos voort, ‘als gij een christelijken naam droegt, zoudt gij boven in die “blauwe zee”, zooals gij den hemel noemt, een engelbewaarder hebben, die uw gangen hier op aarde zou gaê slaan, die uwe zuchten en smeeken zou hooren en ze overbrengen.’

naar den troon van dien God, welke zoo goed, zoo barmhartig is. Zoudt gij zulk een engelbewaarder niet willen hebben?’

‘Ik heb er een!’ was het antwoord, en er gleed een lichten glimlach om de bleeke lippen.

‘En wie dan?’

‘Zingolina; zij beschermt mijnen rug tegen de slagen van den Grooten Tamerlan.’

De oude man vond het raadzaam het gesprek, over het godsdienstig punt, af te breken.

‘Wie is Zingolina?’

‘De kaartlegster; zij, die in de lijnen der hand en in de sterren leest; zij is de rechterhand van Tamerlan als hij tooverd en goochelt. Nu eens speelt zij voor engel, dan weer voor duivel.... Maar zij is zoo goed, die lieve kleine Zingolina - o, zoo goed! Toen ik ziek werd, droeg zij alleen zorg voor mij, en toen zij mij moest verlaten, deed zij Tamerlan er in toestemmen den armen aap, mijn besten vriend, bij mij te laten.’

‘Zij zal uwe voorspreekster zijn bij Tamerlan!’ liet de grijsaard bemoedigend op die woorden volgen.

‘Ja, dat hoop ik; anders....’

‘Heeft Zingolina zooveel invloed op den Grooten Tamerlan?’

‘Zij vermag alles. Zij is goed en zacht als een lam maar als zij kwaad wordt, is zij eene leeuwin. Dan ballen zich hare kleine vuisten; dan doet haar kleinen voet den grond dreunen; dan gloeit haar oog, en als zij tandenknarsend zegt “Ik wil! ik wil!” wordt Tamerlan zelf op zijne beurt een lam. Zoo zag ik haar toen Tamerlan mij eens het hoofd tegen den muur wilde verpletteren.’

‘Welnu, Mahomet, wees gerust; nu ook zal Zingolina u niet vergeten. Zeg, waar reist gij heen?’

‘Naar Antwerpen, waar de Groote Tamerlan met gansch den tooneeltroep is; dat is te zeggen hij en de

kleine Zingolina, want al de overigen hebben ons verlaten.’

‘En waarom dwaalt gij zoo alleen?’

‘Wij komen uit Duitschland en hebben van stad tot stad gereisd, tot in deze heidestreek. Niet ver van hier, in een dorp, werd ik ziek en Tamerlan liet mij achter, omdat ik niet kon vervoerd worden. Een braaf dorpling heeft mij, gedurende veertien dagen, opgepast - mij en mijn armen aap....’

Dan zich tot den doode wendende, sprak de jongen voort:

‘Piko-Poko, waarom zijt gij gestorven nu ik genezen ben! Had Zingolina u maar meê genomen, gij zoudt nog leven, en mij welkom heeten als ik bij haar terugkeer.’

De oude man zweeg en hield zich met zijn eigen zaken bezig. De knaap zweeg ook en bleef smartelijk naar den dooden Piko-Poko zien. Na eene poos hervatte de oudste reiziger:

‘Mahomet, hebt gij nooit verlangd, uwe moeder terug te zien?’

‘Ik heb er nooit aan gedacht,’ mompelde de jonge Bohemer.

‘God!’ morde grijsaard in zich zelf, ‘wie weet of mijne dochter niet denkt zooals die arme dwaler! Wie weet of er ooit een enkele zucht in haar hart opkomt, die naar haar vader of naar het graf harer moeder zoekt! En ik, die sinds zooveel jaren ronddwaal, zonder een oogenblik rust te vinden; ik, die als een andere Ashaverus altijd het “Voort, voort!” achter mij hoor, tot zelfs 's nachts in mijn koortsachtigen slaap!’

‘Wat mompelt ge daar?’ vroeg Mahomet.

‘Iets wat sinds vijftien jaren mijn ongeluk uitmaakt.’

‘Wie zijt ge?’

‘Voorheen was ik koopman; thans ben ik een....’

‘Hoe heet gij?’ onderbrak hem de knaap.

‘Godfried.’

‘Ik vind “Mahomet” veel schooner. Zijt gij arm?’

‘Ik ben het nu, maar ik was het niet altijd.’

De grijsaard bedekte het aangezicht met zijn handen en weende.

‘Hebt gij veel geleden?’

‘Veel, zeer veel.’

‘Waarom lachtet gij dan toch om *mijne* smart?’

‘Ik was onrechtvaardig. Ik denk altijd dat niemand zoo veel recht heeft om te weenen als ik; dat niemand meer recht heeft om beklaagd te worden dan ik. Maar, Mahomet, wees mijn vriend.’ - en de oude man greep de hand van den knaap, ‘wij zullen elkander verstaan, onze harten zijn door het lijden beproefd.’

‘Ja!’ zeide Mahomet, ‘laat ons vrienden zijn.’

Op die verklaring gaf men elkander de hand.

‘Mahomet,’ hervatte Godfried, ‘nu zal ik mijne geschiedenis vertellen.’

‘Ja, maar ik heb vreeselijken honger!’ onderbrak hem plotseling de jongen, en er dreef eene akelige uitdrukking over zijn mager gelaat.

Godfried bedacht zich.

‘De avond zal weldra gevallen zijn,’ zeide hij eindelijk, ‘laat ons samen aan gindsche hoeve gastvrijheid gaan vragen. Als er goede menschen wonen, zal er dezen avond toch wel een kruimel brood voor ons van tafel vallen. Kom!’

Godfried sloeg de aangewezen richting in; de knaap wikkelde Piko-Poko in den ouden lap, hing het kasken weêr op den rug en volgde den grijsaard.

‘Waarom neemt gij dat lijkje nog meê?’ vroeg de oude man.

‘Och! laat het mij nog eenigen tijd bewaren. Zie, hadt gij die ontgoochelende woorden niet gesproken, ik had nog geruimen tijd in den droom verkeerd, dat mijn arme Piko-Poko sliep.... Gij zijt wreed!’

Mahomet stond op den zandweg stil; een trek van diepe smart plooide zijne wangen.

‘Och, ik meende het zóó niet!’ onderbrak Godfried.

‘Daarenboven,’ ging de jonge heiden op zachten toon voort, ‘wij, arme dwalers, gelooven dat een vriend, al is het ook slechts zijn lijk, geluk bijbrengt, en wie was op aarde mijn vriend als het Piko-Poko niet was?... Neen, neen! ik zal hem niet verlaten vóór morgen; dan zal ik zijn lijk op eene veilige plaats, waar booze menschen of roofgediert het niet zullen vinden, ter aarde bestellen. Gij zult mij helpen, niet waar? Gij zult voor mij bloemen plukken om zijn graf te versieren?’

De grijsaard knikte goedaardig.

Beiden gingen in de richting der naburige hoeve; zij klopten aan en, binnen getreden, vroegen zij een plaatsken in den stal; doch het antwoord was barsch weigerend. Als aan iets dergelijks gewoon, wendden de dwalers zich om en verlieten weêr gelaten het huis.

Op eenige stappen van de woning, zag de oude man zijn jongen reisgenoot gretig aan een stuk brood knagen.

‘Hebt ge brood gekregen, Mahomet?’ vroeg Godfried.

‘Genomen...’ was het antwoord.

‘Gestolen!’ liet de grijsaard er op volgen.

De knaap bekreunde zich om dat woord niet en verzadigde zijn eetlust, terwijl Godfried nadenkend en morrend het hoofd schudde over zooveel miskening van het zevende gebod, het ‘mijn’ en het ‘dijn’.

De samenspraak aan den landweg was niet tusschen onze twee nieuwe kennissen besloten gebleven.

Indien een opmerkzaam waarnemer het loof van het kreupelhout hadde gescheiden, zou hij iemand gevonden hebben die niet alleen aandachtig geluisterd, maar ook in de smart van de twee ongelukkigen gedeeld had.

In het lommer van het bosch, dat zich achter het kreupelhout uitstreckte, had een jong meisje zich eenige

oogenblikken opgehouden. Dat meisje, of liever dat kind - zooveel kinderlijk schoons bezat zij - droeg een sierlijk amazonen-kleed en had zich, door eenen strootheid met breeden rand, tegen de hitte der zonnestrallen weten te beschutten.

Is zij schoon? hoor ik reeds mijne nieuwsgierige lezeres vragen.

Schoon? Ik vind in het *Gespan van Schoonheden* van Hooft en in de zoete *Thaumantis* van Jacob van Zevecote, nauwelijks woorden genoeg om haar naar behooren te schetsen.

O ja, het waren bij haar wel, zooals de dichterlijke drossaart van Muiden zingt:

‘Kaakjes, zacht van ijs en gloed,
Lelijmelk en rozenbloed,
Nectar rood in zilvren kelken.’

En de gelukkige verloofde van dat lieve kind, had er wel mogen bijvoegen:

‘Blosjes, die mij doet verwelken
Porseleintjes van granaat,
Kooltjes die mijn hartje braadt.’

Het waren wel voor eenen aanbieder:

‘... die lieve lipjes,
Tandetjes, albasten klipjes,
Daar de hobbelende boot
Van mijn hart op stukken stoot.’

En dan de oogen van dat lieve kind! Het waren wel die zielvolle kijkers van Van Zevecote's *Thaumantis*:

‘Siet de oogen oock daer by,
Vol van soete toovery,

Die my lachen doen in pyn,
Die my droef in vreugd doen syn.'

En die des te schooner waren, omdat zij vochtig werden door het medelijden. Men mocht wel zeggen, bij het zien der blonde lokken die langs hare wangen afdaalden, wat de Gentsche dichter van zijne Thaumantis zong:

'Siet de gouden stricken maer
Van haer blond gestruyvelt haer,
Soete stricken, daer myn hert
Altyd in gevangen wert.'

Dat meisje was nog in den lentedroom des levens, en als men haar zag met den krans van wilde bloemen om den hoed - gewis door eene liefderijke hand er om gestrikt, kon men een oogenblik denken de toovernimf der bosschen te zien.

Toen de twee personen op den landweg, waren heen gegaan, verscheen het meisje uit het houtgewas en staarde de twee zonderlinge menschen na. Nu zag ze, hoe zij aan de naburige hoeve werden afgewezen, en den weg insloegen die zich naar een hoogerop gelegen huis leidde.

'Zij gaan naar de hoeve van het kasteel!' zeide zij, en alsof een beslissend denkbeeld in haar opkwam, keerde zij in het bosch terug en riep met eene nog kinderlijke stem: 'Arabella! Arabella!'

Het paard dat door dien naam aangesproken werd stond op den rand van het bosch en trachtte, zooveel als het gebit toeliet, het spichtige gras te grazen. Toen zijne meesteres nabij hem kwam, strekte het edele dier, op een tikje met de karwats, de voorpooten uit om de rijderes des te gemakkelijker te laten opstijgen, en blij draafde Arabella op de woning aan, die de schoone rijderes 'de hoeve van het kasteel' had genoemd.

De amazone kwam aan de hoeve, op het oogenblik dat de twee zwervers deze wilden verlaten, omdat de pachter, evenals de andere hoevenaar, hun nachtverblijf geweigerd had. Zij zagen er ook zoo wonderlijk uit - die dwalers.

Het jonge meisje hield de teugels van haar paard in, en niet zoohaast had Mahomet dit bemerkt of hij schoot toe, nam eene smeekende houding aan, gaf eene nog lijdender uitdrukking aan zijn gelaat dan dit te voren had, en zeide met eene stem die de steenen zou vermurwd hebben:

‘Eene aalmoes! eene aalmoes!’

Terzelfder tijd riep hij de jonge rijderes in verschillende talen toe, en de woorden *signora, fraulein, lady, sennora, demoiselle* wisselden zich beurteling af - een bewijs, dat de knaap in alle landen, bij zijne bekende nijverheid, de gemakkelijke *industrie* van een bedelzak voegde.

Een zilverstukje rolde voor zijne voeten, en tevens fluisterde eene nog kinderlijke stem:

‘Ween niet meer over Piko-Poko!’

De knaap zag op, een glimlach waarin verwondering merkbaar was, zweefde over zijn beenderig gelaat.

‘Pachter!’ ging de rijderes voort, zich tot dezen wendende, die met ontbloot hoofd in de deur der hoeve stond, ‘geef toch nachtverblijf aan die arme menschen!’

De oude Godfried zag met een niet minder verwonderd oog dan Mahomet, op den vriendelijken engel, welke plotseling als uit den hemel gedaald kwam.

‘En gij, Godfried,’ zoo zeide zij nog, ‘wacht met uwe geschiedenis te vertellen tot ik straks teruggekomen ben.’

Zij glimlachte hem bemoedigend toe, en het paard hernam zijn vorigen loop. De twee vreemdelingen staarden de amazone na, totdat zij achter den hoek van het huis, verdwenen was.

II. Godfried de Teut.

Op korten afstand van de hoeve verhief zich een kasteel, het zomerverblijf der adellijke familie van Lindenburg en waardoor het ook nu, tijdens onze geschiedenis voorvalt, bewoond werd.

Het kasteel, van hedendaagschen bouwtrant, lag op de helling van een heuvel en was door een bosch van reusachtige eiken- en beukenboomen omgeven, over wier kruinen zeker reeds eene eeuw was heengevlogen.

Aan de voorzij alleen was het uitzicht vrij. Aanvangende op het breede terras tot in den verre gezichteinder, ontwaarde men eene eindelooze afwisseling van tinten en kleuren.

Beneden het terras spreidden de bloemperken hare schitterende kleuren ten toon; aan den voet des heuvels kabbelde het donkere water van een grooten vijver. Verder op zag men weiland met bonte runderen, of gouden korenen gespikkelde boekweitakkers, ofwel jonge blauw-groene mastboomen. Nog verder de bruinvale heide, en eindelijk aan den horizon de witte zandheuvels, waarachter iederen avond de laatste gloed der zon majestueus verdween.

De familie van Lindenburg bestond slechts uit twee personen: vader en dochter.

De vader vereenigde in zich al den trots van vier of vijf geslachten zijns adeldoms; de dochter was integendeel eene onuitputbare bron van zachtaardigheid en liefde - gelukkige erfenis, welke hare moeder haar achtergelaten had.

De heer van Lindenburg dacht, met volle overtuiging, dat God inderdaad twee soorten van menschen geschapen had: adellijken en niet-adellijken. Zij, die zich uit den werkmansstand verhieven, en om dus te zeggen de nieuwe rijken uitmaakten, beschouwde hij als voortbrengselen eener onnatuurlijke vermenging, welke de oorzaak waren dat de aarde een dal van tranen mocht worden genoemd.

Die denkbeelden uitte hij niet in het openbaar - neen! daarvoor was hij een te fijn diplomaat; maar hoe sterk hij ze ook verbloemde, de wolvenstaart kwam meer dan eens uit de schapenvacht te voorschijn.

Het was dan ook niet te verwonderen, dat die adellijke man meer dan eens de liefdrrijke gevoelens wraakte, welke zijne dochter aan den dag legde. Niet dat hij de hand wilde terug houden, welke Agnes tot het geven van eene aalmoes den arme toereikte; doch hij wilde in de gift altijd 'het genadebrood' in acht genomen zien, dat de meester zijnen mindere toesteeckt, en ééne enkele aalmoes moest daarenboven wierook zijn, die eeuwig tot lof van den geveer branden bleef. Gebeurde dit zóó niet, dan wist van Lindenburg, op eene onbarmhartige manier, over het zedebederf en de ondankbaarheid der minderen uit te varen.

Het kon niet anders of van Lindenburg, met dergelijke gevoelens beziel, beschouwde zich zelve als de meest volmaakte mensch der wereld, en het was wel op zijne lippen dat de woorden van den hoovaardige des Evangelie's pasten, die een blik van verachting op den mindere slaande, den Heere dankte 'dat hij niet was' zooals deze.

De heer van Lindenburg was een man van voor in de vijftig jaren, gezet van gestalte, regelmatig van trekken, met een benijdenswaardigen blos van gezondheid op het gelaat, en reeds grijs van haar. Over zijn geheel lag iets onderscheidends, en om zijne fijne lippen speelde steeds dien beschermenden glimlach, die den onnoozele inneemt

maar die krenkend is voor een scherpziend en onafhankelijk gemoed.

In kleeding was de heer van Lindenburg uiterst verzorgd. Ofschoon hij herhaalde malen in een uur, zijne fijne en sneeuw witte vingers in de gouden snuifdoos stak, zou men geen enkel zwart korreltje op zijn hagelwit linnen bespeurd hebben. Zoo keurig was hij in zijne kleeding dat, als wij hem in zijn slaap hadden kunnen bespieden, hij zelfs niet aan de strenge 'etiquette' zou te kort gebleven zijn - indien deze dikwijls onverdragelijke dame, ons zelfs tot dàar hare ongenadige wetten moest voorschrijven.

Op het oogenblik dat de rijderes van haren wandeltocht terugkeerde, stond haar vader op het terras van het kasteel en scheen met welgevallen het prachtige gezicht gaê te slaan, dat zich voor zijn oog ontrolde. Misschien dacht hij wel, dat die bloeiende aarde, met de rijkdommen welke zij in het diepste van haren schoot verbergt, en de hemel die zich boven deze uitspreidt, alléén voor hem en zijns gelijken in stand geschapen waren.

Toen hij zijne dochter zag naderen, groette hij haar met de hand. Eene poos daarna had Agnes hare Arabella verlaten en snelde het terras op. Zij wierp den met bloemen omkransten strooioed ter zijde, om des te guller haren vader te kunnen omhelzen.

De heer van Lindenburg was fier op zijne dochter; maar toch betreurde hij dikwijls dat God hem niet een zoon had laten behouden, die zijn adellijken naam aan de nakomelingschap zou hebben kunnen overleveren.

'Goeden dag, Agnes!' sprak de heer van Lindenburg. 'Gij rekt uwe tochten zoo lang, dat uwe afwezigheid mij eene gansche eeuw heeft toegeschenen.'

'Och, vader, er zijn twee arme mensen....'

Het gelaat van den heer van Lindenburg kreeg iets sombers van uitdrukking. Hij wilde echter de handelwijze zijner dochter nog niet rechtstreeks afkeuren; doch hij

onderbrak het meisje op een toon, waarin men een glimp van misnoegen kon ontwaren.

‘Wel, zeer wel! Maar gij moet uw vader niet zoo ongerust maken.’ En om eene verdere samenspraak over dat onderwerk te vermijden, ging de heer van Lindenburg glimlachend voort: ‘En wie heeft u dien bloemenkrans om den hoed gevlochten, Agnes?’

Het meisje snelde naar den weggeworpen hoed, en het scheen haar te grieven dat zij hem zoo achteloos behandeld had - niet voor den hoed zelven; maar eigenlijk voor den krans die er om geslingerd was.

‘Ja,’ zeide zij, ‘ik had meer eerbied voor die bloemen moeten hebben; maar in de blijdschap van u te zien, vergat ik een oogenblik een andere blijdschap. Die krans is schoon, niet waar, vader?’

‘Zeer schoon, kind. Hebt gij misschien een of ander adellijk gezelschap uit den omtrek ontmoet?’

‘Neen,’ antwoordde zij glimlachend, ‘sedert neef Christiaan zoo hardnekkig van ons verwijderd blijft, ontmoet ik geen galante jonkers meer. Ik bezocht de arme weduwe, ginds aan den boschkant.’

Het gelaat van den heer van Lindenburg kreeg andermaal eene donkere uitdrukking. Hij was blijkbaar in zijne verwachting bedrogen; hij haatte daarenboven dien Christiaan, waarvan Agnes sprak.

‘Die arme vrouw,’ ging Agnes voort, ‘ligt nog altijd op het ziekbed en lijdt veel, zeer veel. Terwijl ik een oogenblik neêrzat, had ik, om de drukkende warmte, mijn strooehoed terzijde gelegd, en toen ik hem weêr opnam, hadden de kinderen der weduwe hem zóó omkranst: lief, niet waar?’

‘Altijd die gemeenzaamheid met minderen! Weet gij dan niet dat mij zulks mishaagt?’ zeide de vader gemelijk.

Het lieve hoofdje van het meisje zakte neêr en tranen overwolkten hare hemelsch blauwe oogen.

De heer van Lindenburg meende gewis, ook hier weêr, zijne denkwijze al te duidelijk te hebben doen kennen. Hij richtte Agnes eenige troostwoorden toe. Hij keurde hare handelwijs immers niet rechtstreeks af; neen! maar hij herinnerde haar, dat, als zij verplichtingen had jegens de menschenliefde, zij er ook jegens de wereld, haren rang en stand had - en onder die woorden streelde hij vleiend de blonde lokken van zijne dochter.

Vader en dochter traden binnen.

De zon was ondergegaan; boven de zandheuvels was de hemel nog met purper-rooden gloed overdekt, die gansch het landschap met eene rozentint overgoot. Het was of ginds in het Westen een onmetelijk Bengaalsch vuurwerk was ontstoken, dat tot aan den voet van het terras zijn glans schijnen deed.

Kort na het binnentreden, ijld Agnes de trappen af; zij had het rijkleed afgelegd en scheen nu, in haar eenvoudiger gewaad, nog vlugger en kinderlijker te zijn. De stem van den heer van Lindenburg klonk haar nog vriendelijk waarschuwend na, toen zij reeds op het breede slingerpad, dat naar de hoeve leidde, voortsnelde. Het bleek wel dat de adellijke heer zich voor het oogenblik niet tegen het bezoek aan de hoeve verzette. Hij wilde genadig zijn; doch dergelijke genade bewees hij slechts met het inzicht, om later met meer nadruk op zijne eigenlijke denkwijze terug te komen. Het was een omweg dien hij insloeg, om niettemin op zijne bestemming te komen.

De livreiknecht, die Agnes naar de hoeve vergezellen moest, volgde zoo snel mogelijk op korten afstand.

Onder den breedgetakten notenboom, die voor de deur der hoeve stond, zaten Godfried en Mahomet; terwijl de pachter die, van barsch en stuursch, allervriendelijkst voor de twee zwervers geworden was, herhaalde malen ongeduldig had uitgezien, of de jonge juffer van 't kasteel nog niet kwam.

De man zelf stond op heete kolen, om de beloofde geschiedenis te hooren.

‘Hier ben ik,’ klonk eindelijk de vroolijke stem van Agnes, terwijl het meisje plotseling te voorschijn trad; ‘en nu, Godfried, mag ik mij voor u neêrzetten en naar uwe geschiedenis luisteren?’

‘Hoe, mejuffer, gij weet....’

‘Och, vergeef mij, ik heb, achter het kreupelhout staande, uwe woorden beluisterd. Ik heb met Mahomet getreurd over het sterven van Piko-Poko, en ik brand van ongeduld, Godfried, om te weten waarom gij vijftien jaren lang uw kind beweent.’

‘Mijn kind!’ nokte de grijsaard.

‘Ween niet, brave man!’ liet de pachter op die woorden volgen; ‘vertel uwe geschiedenis en wees er zeker van, mejuffer Agnes zal u met raad en daad voorthelpen.’

‘Indien het in onze macht is hem te helpen....’ zeide het meisje aarzelend.

Godfried staarde de jonkvrouw met ontroering aan en stamelde woorden van dank.

‘Ik zal u mijne geschiedenis vertellen,’ zeide hij; ‘gij zult mij verstaan, mejuffer, en God zal u zegenen, als gij een druppel troost in de wonde mijns harten storten kunt.’

De pachteres had den leuningstoel voor de edele meesteres aangebracht, en dezen vlak voor den verteller geplaatst. Zij zelve bleef achter den stoel staan; de pachter wist zoo bijna mogelijk den ouden dwaler te raken, en Mahomet zat op den grond naast het kasken, dat nu, in stede van de wieg, de lijk-kist van zijn lieveling geworden was.

Godfried ving aan:

‘Denk niet dat ik een bedelaar van beroep ben - neen! uit liefde voor mijn kind vraag ik tegenwoordig een stuk brood, slechts zooveel ik noodig heb om van dezen dag

tot in den volgenden te geraken. Vijftien jaren geleden bewoonde ik in de Limburgsche Kempen een aanzienlijk dorp. Ik was een teut, zooals men daar den reizenden koopman noemt, die jaarlijks den tocht naar het weelderige Holland of zelfs tot in Denemarken doet.

‘In de laatste jaren had ik enkel den handel vaarwel gezegd en leefde vreedzaam en gelukkig met vrouw en kind. Ons huis was vriendelijk tusschen de kastanjeboomen gelegen, die in 't voorjaar hunne bloemtrossen over ons dak wiegden; de wijngaard bekrante venster en deur; onze stallen waren goed voorzien van schoone koeien; onze zolders bogen onder het gewicht van den oogst.

‘Ghislena was het eenige kind, dat uit het huwelijk was overgebleven. Vijfmaal, behalve voor dit kind, hadden wij met een blijden kreet de geboorte begroet; maar ook vijfmaal keerden wij met bedrukt gemoed van het kerkhof weêr. Wij betreurden die lieve afgestorvenen, ja; maar als wij onzen laatsten schat, onze Ghislana, beschouwden, morden wij niet meer: God had al het schoone en goede onzer vijf kinderen in haar alleen vereenigd. Mij dunkt, ik zie nog hare helder donkere oogen, haar lief wezen, fijn gesneden als dat van een engel des Heeren, hare zwarte, glimmende lokken, zacht gepurperde wangen - en dan ook had zij een hart, een gouden hart, vol zoetheid en liefde.

‘Al dat geluk mocht niet blijven duren. Mijne vrouw werd ziek, en nooit zal ik den nacht van haar afsterven vergeten, toen zij mij zeide: ‘Sla het wiegekleed om, neem ons kind en geef het mij nog eens te kussen vóór ik sterf.’ Zij stierf en ik stond alleen op de wereld.

‘Mijne familie was ook dood; vrienden heb ik leeren wantrouwen, en mijn kind was te jong om zulks verlies dan ook te beseffen. Ghislana danste van blijdschap om den rouw dien zij dragen mocht; zij glimlachte als ik weende; zij had vroolijk in de handen geklapt bij het zien

van het gewijde waslicht aan de lijkbaar harer moeder, en zij vroeg om naar moeder te mogen gaan, die in den hemel was!

‘Doch hoe kan dit, aan u die haar vreemd waart, belang inboezemen?... Laat ons dus over mijne Ghislena spreken.... Met deze werd ik andermaal kind. Ik joeg met haar de vlinders en goudvliegen na; ik vlocht haar, op het grasplein voor mijne woning gezeten, bloemkronen en kransen; ik maakte haar speelgoed - met een woord ik was haar dienaar in al hare spelen, in al hare grillen en luimen. Ja, dat was een gelukkige tijd!

‘Eens op een zomer-avond, het was in het jaar 1825, stond ik op den dorpel mijner woning en ik zag met eene stille voldoening mijn kind de breede schaduwrijke kastanjelaan inhuppelen, omdat het dacht aan het einde dezer, de kleuren van een schitterenden regenboog te zullen bemachtigen. Het huppelde voort en voort, verdween aan den hoek der laan - en, goede zielen, ik heb mijn kind nooit weêr gezien!’

‘Arme vader!’ mompelde Agnes, terwijl zij een traan uit de oogen wischte.

‘Ja, dat zegt ge wel!’ ging Godfried voort. ‘Een uur zochten wij angstig naar de kleine Ghislena. Wij doorliepen het bosch en de heide; wij riepen langs alle kanten haren geliefden naam; wij vroegen eiken voorbijganger of hij het lieve kind niet gezien had. Niets beantwoordde onze opzoekingen. Wellicht, zoo dacht ik, is het kind in het water gevallen en verdronken. De netten werden uitgeworpen, al de wateren in den omtrek doorzocht; doch alles was te vergeefs. Aan het uiteinde van het bosch wapperde een lap van het roode kleed, dat mijne Ghislena droeg, in eenen doornstruik. Die herinnering scheen zij mij te hebben willen achterlaten! Ik heb dat dierbaar overschot genomen, en sedert vijftien jaren hangt het als een heiligdom op mijn hart.’

De oude man trok zijn kleeed open, en haalde een klein rood lapken te voorschijn. Met aandoening drukte hij dit voorwerp aan de lippen, alsof het de lippen van zijn kind waren geweest.

De oude vader sprak voort:

‘Alles was vruchteloos: nergens hadden mijne opsporingen een gewenschten uitslag bekomen. Ik beloofde zware geldsommen uit aan hem, die mij den verloren schat zou terugbrengen; ik deed bekendmakingen in alle dorpen aanplakken en er werden, met de hoop op de premie te verdienen, onnoemlijke pogingen in het werk gesteld.

‘De dagbladen der steden spraken over de wonderlijke verdwijning - doch alles bleef te vergeefs.

‘Ik werd zinneloos van smart en lijden, maar God was goed jegens mij. Hij schonk mij in dien toestand een zoeten troost. Ik waande, gelukkige gedachte! dat mijn kind aan de eene zijde langs den regenboog naar den hemel was geklommen, om hare moeder te gaan vinden, en dat het lieve wicht eens, langs den anderen halven boog, uit den hemel zou neêrdalen.

‘Uren zat ik naar den hemel te staren, van 's morgensdat de zon haren gloed over de aarde goot, totdat de sterren aan het eindeloos uitspansel flikkerden. Ik wachtte en verlangde niet anders dan den regenboog weêr te zien, en als er Gods vinger een langs het blauwe halfmond schreef, jubelde ik als een kind. Dan deed ik mijne beste kleêren aan; dan versierde ik deur en venster en ook de wieg van mijn dochterken met bloemen; dan riep ik de mijnen toe, dat het feest zou zijn in mijn huis, dat Ghislina met tijding uit den hemel terugkwam.

‘Dat duurde eenige maanden, toen mijn verstand weêr helder werd. Mijne smart was echter niet gesust; doch zij zou zeker minder hevig geweest zijn, indien ik mij met het godsdienstige denkbeeld had kunnen troosten, dat Ghislina in den schoot harer moeder, in den hemel,

sluimerde; maar denken... neen! hef is te verschrikkelijk om dit te herhalen.

‘Men had in dien troost echter voorzien, en toen ik van mijne ziekte hersteld was, zeide men mij, dat men mijn kind eindelijk uit den naburigen vijver had opgevischt, en men wees mij op het kerkhof een pas gedolven graf, waar men haar naast de moeder had ter ruste gelegd. In dat denkbeeld was ook inderdaad vertroosting voor mij, want ik was immer goed Christen, en voor mij staat op ieder graf ‘Tot wederzien’ te lezen.

‘Eenige dagen was mijne smart stiller. Ik bracht menigen stond aan den kleinen aardheuvel door, dien men met bloemen en palmloof versierd had. Doch eens kreeg ik de bekoring het graf te openen, om tenminste de overblijfsels nog eens te zien, te zoenen en met tranen te besproeien. Dit dwaze denkbeeld verliet mij niet meer; ik hield het heilig in mijn hart besloten. Als dezen avond, zoo sprak ik tot mijzelven, de maan schijnt, zal ik naar het kerkhof gaan, het graf openen en mijn kind terug zien!

‘Ik kwam aan het graf. Voorzichtig legde ik de bloemen en palmen ter zijde, en in den maneschijn begon ik den heuvel te openen. Ik graafde onvermoeid, maar met heiligen eerbied, zelfs met den schrik bezielde dat ik zonde deed, het kindergraf aldus te schenden. Was die schrik eene laatste waarschuwing, welke mij toeriep: ‘Hoû op, graaf niet verder! Geloof, vertrouwen en hoop!’

‘Ik werkte gedurig voort, hoe vermoeid ik dan ook wezen mocht. Ik had reeds meer dan zes voet diep gegraven; stukken hout, doodshoofden en beenderen van vroeger jaren had ik opgeworpen - maar ik vond geen lijkstijl van mijne lievelinge.... Ik graafde dieper en dieper, rechts en links; ik doorwroette den grond in alle richtingen.

‘Ach! riep ik uit, men heeft mij misleid; men heeft gehuicheld toen men zeide dat mijn kind dood en begraven was; men heeft mij dat slechts gezegd om mijne diepe

smart te stillen. Ghislena leeft - zij leeft!... Doch wààr, waar o mijn God? Waar moet ik mijn kind zoeken, om haar aan mijnen haard terug te brengen!

De schup viel uit mijne hand, en ik zakte op de mulle aarde van het kerkhof neêr. Daar, toen de klok 's morgens de dorpelingen tot den kerkdienst opriep, vond men mij stram en bewegingloos neêrzitten. Ik liet mij gedwee als een kind naar huis geleiden. Men beklaagde mij: want men dacht dat mijne zinneloosheid teruggekeerd, en nu in eene stomme smart veranderd was.

‘Men bedroog zich echter: in dat onverbreikbaar zwijgen dwaalde mijn gebroken hart door al de werelddeelen, over bergen en door dalen, bosschen en woestijnen, door hut en paleis, om er mijn kind te ontmoeten, en het scheen mij toe dat hare lieve stem mij van alle kanten toeklonk en mij tot zich lokte.

‘Ja, het was besloten: ik wilde opstaan en mijne Ghislena zoeken. God zou mij kracht geven en den rechten weg aanwijzen dien ik bewandelen moest. Te vergeefs was het smeeken van huisgenooten en vrienden! Het denkbeeld, hoe onbepaald ook, wilde mij niet verlaten. Dag en nacht kwelde het mij, en gedurig zag ik mijn kind hulpeloos mij de armkens toereiken.

‘Ik verkocht huis en erf; ik zeide mijnen huisgenooten vaarwel, greep den reisstok in de hand en ging - waarheen? Waar mijne voetstappen mij zouden geleiden. Ik reisde door steden en dorpen; ik klopte aan groote huizen en nederige woningen; ik wendde mij naar alle liefdadige gestichten, naar de armbesturen, naar de rechterlijke macht, naar alle openbare instellingen, waar kinderen verzorgd worden - doch niemand gaf mij eenige inlichting over mijn kind.’

Alle toehoorders waren diep getroffen; Agnes zoowel als de pachter en zijne vrouw hadden meer dan eens het verhaal door een uitroep van medelijden onderbroken;

meer dan eens een traan uit de oogen gewischt. Alleem Mahomet scheen juist niet erg ontroerd. Hij liet het hoofd in zijne beide handen zakken, en allengs had de slaap meer tooverkracht op hem, dan wel de woorden van Godfried.

III. De Kinderdief.

Een licht gedruisch had den spreker eene poos doen zwijgen. Toen men het oog opsloeg, zag men den heer van Lindenburg te voorschijn treden. Zijne komst bracht veel ontroering te weeg, en Agnes was de eerste welke uit haren zetel oprees.

De edelman was gekomen om zijne dochter aan dien kring van landloopers en boeren te onttrekken, en naar het kasteel terug te leiden; doch de laatste woorden, die den ouden Godfried hoorde uitspreken, hadden eene wonderlijke uitwerking op hem te weeg gebracht: hij ook wilde de geschiedenis van den ouden dwaler hooren.

De verteller zelve gaf geen acht op den pas aangekomene. Toen hij het woord weêr opnam, zakte Agnes werktuigelijk in haren zetel terug, en er heerschte eene eerbiedvolle stilte.

‘Na onze landstreek in alle richtingen doorkruist te hebben,’ zegde de grijsaard, ‘besloot ik naar den vreemde te gaan. Zes jaren lang dwaalde ik in Duitschland, door

de bergen van Zwitserland, door Frankrijk, door Nederland, zonder een enkel spoor van mijn kind te ontdekken, en waande ik er soms een te vinden, het liep weldra weêr voor mij verloren. Zelden werden mijne klachten door eene deelnemende stem beantwoord; in stede van medelijden op te wekken, riep men mij meestal spottende toe: 'Hij is zinneloos!'

'Zinneloos! Ja ik dreigde dit te worden; ik dacht zelfs dat ik het was, als de menschen dit op een zoo helschen toon zeiden. Mismoedig kwam ik in mijn dorp terug, dat ik niet meer gezien had sedert ik den reisstok had opgenomen. In die korte jaren moest mijn uiterlijk eene groote verandering ondergaan hebben; velen kenden mij niet meer en schudden ongeloovig het hoofd als ik hun zeide: 'Ik ben Godfried - Godfried *de Teut*'.

'En hebt gij uw kind nu gevonden?' liet men er op volgen.

'Neen!' was mijn antwoord, 'ik heb altijd gezocht; ik heb gansch mijne fortuin opgeofferd om mijn kind te vinden - maar niets, niets!'

'De dorpelingen meenden dat ik opnieuw zinneloos geworden was, of liever dat ik het immer geweest was. Inderdaad, eene fortuin opofferen aan iets dat zóó onzeker was als mijn kind terug te vinden in de wijde wereld, in de ontelbare bevolking der steden, moest hem die geen vaderhart bezit, zinneloos toeschijnen.

'Ik bezocht het huis waar ik vroeger gewoond had: het was in handen van een anderen eigenaar overgegaan. Daar waar eertijds het gras- en bloemperk was, waarop ik met Ghislena speelde, groeide nu tarwe; het prieël van kamperfoelie was er niet meer; de kastanjeboomendreef, waar ik mijne dochter voor 't laatst huppelen zag, was omgehakt. Ook het graf mijner vrouw was verdwenen! Reeds rustte een ander, een vreemd wezen wellicht, op de geliefde plek. Niets sprak mij nog van de

mijnen: ik was dus vreemd geworden op mijn geboortegrond.

‘s Nachts sliep ik in het doodenhuis van het kerkhof. Mijn hoofd rustte misschen op de schedels van degenen, die mij lief geweest waren op de wereld. Daar, in een koortsachtigen slaap, zag ik mijn kind terug, en Ghislena stak weêr, zooals zeven jaren geleden, de armkens naar mij uit; doch zij werd door mannen in eene zonderlinge kleeding en met zonderlinge gebaren, terug houden.

‘In dien droom waande ik overeind te springen om mijn kind te grijpen en haar aan mijn arm bloedend hart te drukken. Als ik haar echter wilde bereiken, trokken de wreede mannen haar terug en stieten mij spottend achteruit. Ik riep, ik kermde, ik wrong mij wanhopig op mijne harde legersteê, toen er eene hand zacht op mijnen schouder gelegd werd.... Doch wat belang kunt gij in de droomen van een ziek hoofd stellen!’

‘Integendeel, ga voort!’ zeide Agnes.

De grijsaard hervatte:

‘Hoe zacht de uitdrukking dier hand ook ware, deed zij mij opzien en ik bemerkte een schoonen geest, gansch door een zuiveren lichtgloed omgeven. Zijn gewaad was witter dan de dons der zwaan en de twee groote vleugels, blanker dan die der witte duif, bewogen zich nog klapperend in dat licht. Op zijn hart blonk een gouden kruis en zijn gelaat was zoet van uitdrukking. Ik zag het goud-blond haar, als een kronkelende wolk zoo licht, om dat hemelsch hoofd vlotten.

‘Dat goddelijk wezen boog zich over mij neêr en ik herkende - de moeder van mijn kind. Zij glimlachte en even als ik haar, bij haar afsterven, een kus op het voorhoofd drukte, kwam zij met hare lippen nu ook mijn beenderig voorhoofd bevochtigen. Zacht murmelde zij mij aan het oor: ‘Zoek en gij zult haar vinden! Ik, uit de hoogte der hemelen, waak intusschen over haar!’

‘Ik schoot plotseling wakker en sloeg, in zalige begoocheling, de armen naar die zoete droombeelden uit. Mijne handen raakten echter niets dan de dorre stijlen en balken van het donkere beenderhuis; doch ik had nieuwen moed en den reisstok andermaal opnemende, ging ik weêr op weg.’

Allen luisterden met eene klimmende belangstelling; Mahomet alleen, hoewel al de aanwezigen meenden dat hij luisterde, was sinds eenigen tijd in diepen slaap verzonken. Toen hij door eenig gedruisch wakker gemaakt werd en in de veronderstelling verkeerde, dat men hem zijne onoplettendheid verweet, riep hij met komische droefheid uit:

‘O, ik heb alles zeer goed verstaan! Als Zingolina hier was, zou zij in de kaarten zien en in de sterren lezen, waar Ghislana zich bevindt, en de Groote Tamerlan zou haar in een omzien voor uwe oogen tooveren.’

Na dien uitroep, die een lichte glimlach op het wezen van Agnes had doen ontstaan, hernam de jonge Bohemer zijne vorige houding, en vóór dat Godfried andermaal tien woorden gesproken had, sliep de knaap even diep als te voren.

Godfried zette zijn verhaal voort:

‘Mijne Ghislana moest toen ruim acht jaar oud zijn. Ieder kind, dat mij toescheen dien ouderdom te hebben bereikt, hield mijne aandacht geboeid; ik trachtte er mijne dochter in te herkennen. Op ieder rijtuig dat mij voorbij snelde, en waarin blozende kinderen zaten, vestigde ik mijn oogslag; aan elke vrouw, die met een kind aan de hand langs den openbaren weg bedelde, vroeg ik of dit wel haar eigen kind was, en of zij nooit mijne Ghislana gezien had?’

‘Zinnelooze vraag, inderdaad!’

‘Bij de stadspoorten hield ik de kleine bloemenverkoopster staan; waar kinderen waren, was ik ook. Ik

deelde ten laatste niet zelden al hunne spelen; ik was meer dan eens de scheidsman in hunne geschillen, de trooster als zij weenden. Ik zocht, groot kind dat ik was, voor de kleinen de verloren knikkers en bikkels op; ik maakte den draad van den vlieger los, die in den hoogen boom bleef haken, draaide de koord voor de meisjes, vouwde papieren hoeden, sneed houten sabels, voerde de kinderen aan die soldaat speelden - en voor dat alles ontving ik meer dan, eens een stuk brood.'

De grijsaard zweeg een oogenblik, als werd hij, op dit punt van zijn verhaal, door eene smartelijke herinnering getroffen.

'Kinderdief, kinderdief!' zeide hij plotseling op bangen toon. 'Ha! dat klinkt mij nog in de ooren. Ik zat te Antwerpen in de gevangenis, ik zat tusschen vier naakte muren, in stede dat ik vrij en ongehinderd naar mijn kind zou mogen zoeken.

'Hoe was ik daar gekomen?

'Den dag te voren werd er een schoon feest in de stad gevierd. De straten waren met wimpels en vlaggen versierd; de huizen met bloemenkransen als aaneen geregen; de grond met goud- en zilverpapier, met wit zand en looverkens bestippeld. Zelfs in de buurt der armen was het feest.

'De kinderen dansten blijde om de vlaggen die er waaiden, om de kransen die langs de kleine grauwe geveltjes hingen, om de lichtjes die 's avonds bij hun moeders vensterken pinkten. Zij dansten om de perken ⁽¹⁾ van wit zand en bloemen, op de straat gemaakt, en zongen er een schoon liedeken bij. Ik zette mij op een arduinen paal neêr, ging al de gezichtjes der kinderen na en dacht aan mijne Ghislina. Ik moedigde de kleine dansers en

1 Dit aloud gebruik heeft bij verschillende, vooral godsdienstige, plechtigheden te Antwerpen, in de volksbuurten nog algemeen plaats.

danseressen aan; ik voegde mijzelf in den kring en danste weldra met de arme kinderen in het rond.

‘Al de kinderen hadden mij lief en zij kwamen, na den dans, vertrouwelijk op mijne knieën klauteren en aan mijnen hals hangen; zij kropen op mijne schouders en tot op mijn hoofd. De zoon van den schipper vroeg of ik zeeman was gelijk zijn vader; het dochterken van den doodkistenmaker vroeg, of ik ook van die lange smalle kisten ineen klopte. Een derde dacht dat ik lantaarnopsteker, een vierde dat ik straatveger, een andere dat ik bedelaar was; maar allen waren het toch eens, dat niets geven kon, zooals de vreemdelingen in de buurt altijd gewoon waren.

‘Eensklaps ging er een verschrikkelijk geroep door het straatje op: ‘Kinderdief! kinderdief!’ klonk het bang en naar. Vaders en moeders kwamen toegesneld. Elk rukte onstuimig zijn kind van mij weg. Men hield mij voor de *bloedkaros*.⁽¹⁾ In een oogenblik was het ledig rondom mij, en ik hoorde onbarmhartige vrouwen roepen: ‘Steenigt hem! steenigt hem!’

‘Het gewoel deed zich aan alle kanten op: de drom werd grooter en grooter; men joeg mij als een wild dier voor zich uit, en menige steen kwam mijne ledematen wonden en doen bloeden. Overal werd ik verstooten; nergens vond ik een dak, om mij aan de woede der vervolging te onttrekken. Men stiet mij van iederen dorpel weg, en op het woord ‘kinderdief’ klemde bezorgde moeders hare armen om de kinderen. De politie verscheen, verstrooide het volk, en de gevangenis werd mijn deel.

‘Ik bleef geruimen tijd in de gevangenis opgesloten. Het gerecht gaat zoo langzaam te werk! Er was zelfs spraak van, mij naar een bedelaarsgesticht over te voeren. Men liet mij eindelijk vrij. Invloedrijke personen waren

1 Volgens de Antwerpsche legende, «de kindertchrik», welke, zooals het vertelsel zegt, zich voedt met het bloed der kinderen.

tusschen het gerecht en mij getreden, en het werd mij toegelaten mijne opsporingen voort te zetten.

‘Toen ik losgelaten werd, was het winter. Zonder hulp stond ik in de besneeuwde straat en waar ik mij aanbod, herleefde ook weêr het vooroordeel tegen den ‘kinderdief’. Meer dan eens moest ik voor de verbolgen moeders de vlucht nemen, en nam mij de politie onder hare bescherming.

‘Op zekeren dag stapte ik, in mijn gelapt en gescheurd kleed, door een der straten van Antwerpen. Ik hal koude en honger; ik was moe geleefd, en de sneeuw kwam mij soms voor een zacht rustbed voor mij te zullen zijn.

‘Eensklaps viel mijn oog op een rijk huis met groote glasruiten, waarop geene ijsbloemen gevoren waren, gelijk op die kleine ruiten bij den arme. Ik zag in eene ruime kamer, tusschen planten en bloemen, kinderhoofdjes zich vroolijk bewegen. Een dier hoofdjes vooral trok mijne aandacht. Welke begoocheling! Dit kind had krullende zwarte lokken, de heldere oogen, het blanke voorhoofd, de blozende wangen en purper-roode lippen mijner Ghislena. Het wichtje glimlachte mij toe, en die glimlach was dezelfde van vóór acht jaren.... Ja, het is mijn eigen kind, het is mijne dochter!

‘Ik drong de koetspoort binnen; ik wierp de lakeien, die zich op mijnen weg bevonden, baldadig om; ik snelde zonder den weg te weten voort, en alsof God mijn geleider was, opende ik juist de deur van de zaal waar zich de kinderen bevonden. Met geopende armen liep ik binnen en riep in verrukking: ‘Ghislena, Ghislena!’

‘Het arme kind nam weenend de vlucht; het ging zich in de armen der doodbleeke moeder verbergen.

‘De lakeien snelden toe en grepen mij onstuimig vast, scheurden mijn armoedig kleed tot flarden, en kneusden onbarmhartig mijne verkleumde ledematen. Onder die ruwe behandeling kwam ik tot bezinning en smeek te me

groote tranen in de oogen: ‘Mevrouw, vergeef mij den schrik dien ik u heb aangejaagd. Ach, ik ben geen misdadiger, al ben ik arm. Ik ben een ongelukkige vader, die sinds vele jaren overal zijn kind, zijn eenig kind zoekt.’

‘Mijne stem scheen de rijke vrouw te ontroeren, en zij gebood de knechten mij los te laten.

‘Maar dit kind....’ stamelde zij bang.

‘Och, mevrouw!’ riep ik uit, ‘ik zie het reeds, het is het uwe; maar in mijne zinnelooze liefde denk ik, in al de schoone kinderen, datgene te zien 't welk de appel van mijn oog was. Ja, mijne Ghislena had ook zulke zwarte, glimmende haren; maar haar oog was helderder en schooner, haar glimlach was zoeter. Mij dunkt, mevrouw, dat mijn kind veel schooner was dan het uwe! Doch laat het mij een oogenblik beschouwen, laat het mij streelen en een enkelen kus geven!’

‘Neen, neen!’ gilte de rijke moeder en klemde haar weenend kind aan het hart.

‘Middelerwijl was een koel man in de kamer getreden, en terwijl hij met boozen blik naar de reden van mijne tegenwoordigheid scheen te vernemen, gebood hij barsch: ‘Maar werp dien ellendeling de deur uit!’

‘Op die woorden greep men mij vast; men stiet mij baldadig voort en ik tuimelde welhaast op straat neêr, zoodat mij het bloed uit het voorhoofd lekte. Toen ik den volgenden dag terugkeerde, om, zoo het mogelijk ware, vergiffenis aan die verschrikte moeder te vragen, waren de bloemen en de kinderen verdwenen en de blinden gesloten.’

Agnes was opgestaan; zij had koortsachtig de beide handen om den arm van den heer van Lindenburg geslagen, en stamelde zacht: ‘Vader, vader! hoort gij dat wel?’ De edelman had een oogenblik gebeeft. Hij scheen zich te willen verwijderen, doch de hand zijner dochter hield hem met kracht terug.

De oude Godfried gaf geen acht op de ontsteltenis, die zijne woorden te weeg brachten.

Met ontroering in de stem ging hij voort:

‘O, dacht ik, gij hebt gelijk, moeder! bewaar uwe dierbare kinderen als een kostbaar heiligdom. Geniet in het geheim de liefde hunner blikken, de zachte streeling hunner handjes. Zorg dat men ze u niet ontsteelt, zooals men mij mijne Ghislena ontstolen heeft. Slechts één kinderdief kunnen zij niet ontgaan, dat is de bleeke dood!

‘Eenige dagen daarna ging ik ter kerke om te bidden. Het orgel dreunde, de wierook walmde, de priester zong zijn lofzang. In de kerk stond eene kinder-lijkbaar, waarop witte waskaarsen brandden; op het witte baarkleed, hetwelk het kistje bedekte, lag een bloemenkrans. Een kinderlijk!... Ik naderde de baar, om dicht bij deze neêr te knielen en te bidden. Op eenige schreden van daar zat een man op een bidstoel geknield: het was de vader van het kind, en ik herkende weldra in hem den persoon, die mij eenige dagen te voren uit zijne woning had doen werpen.

‘Wat veronderstelde die rijke vader, toen hij mij zoo geheimzinnig zag nader sluipen? Dat ik, tot na den dood, met booze inzichten tot zijn kind kwam? Ofwel, dat ik mij aan hem zeiven vergripen wilde? Ik zag er ook zoo haveloos, zoo onheilspellend uit!

‘De rijkaard weerde mij ontsteld van de lijkbaar, en op hetzelfde oogenblik schoten eenige personen toe, grepen mij vast en duwden mij de kerk uit.

‘Vader, hij is 't!’ fluisterde Agnes plotseling met een beklemd hart.

‘Stil!’ morde de edelman. ‘Kom Agnes,’ zeide hij luid, ‘kom, het is tijd om naar het kasteel terug te keeren.’

‘Nog een oogenblik vader, ik smeed u!’

‘De politie kwam,’ zeide Godfried, ‘en men nam mij andermaal in verzekerde bewaring. Ik heb later gehoord dat die man mij als een gevaarlijk zinnelooze had aan-

geklaagd, en de politie zelfs reeds opzoekingen naar mijn verblijf had gedaan. Er ging een algemeene kreet tegen mij op; de gelukkige moeders en vaders zegenden God, dat ‘de kinderschrik’, dat ‘de kinderdief’ eindelijk voor goed gevangen was.

‘Zeven jaren - zeven lange jaren bleef ik in het zinneloosgesticht!’

‘En waart gij dan niet van uw zinnen beroofd?’ vroeg de heer van Lindenburg, zoo koel alsof hij volkomen vreemd was aan het gebeurde.

‘Neen, ik was het niet. Ik bad, ik smeekte dagelijks, dat men mij toch vrij en ongestoord naar mijn kind zou laten zoeken, en als men mij hardnekkig weigerde, wentelde ik wanhopig door mijne cel; ik rukte de haren uit mijn hoofd, sloeg mijne vuisten tot bloeden, en ach! dit alles - zoo natuurlijk in mijne vaderlijke wanhoop - verergde slechts mijn toestand. Men beschouwde dit als het hoogste kenmerk der zinneloosheid.

‘Ieder dag, ieder uur was eene eeuw voor mijn arm hart. Wat gebeurde er in die lange eeuwen met mijn kind? De tijd was gekomen dat het van teeder wicht, maagd moest worden zijn. In wiens hadden bevond het zich? Schrikkelijk denkbeeld voor een vader!... In mijne ‘wanhoop, God moge het mij vergeven, heb ik dien rijken heer, die mij onplichtig aanklaagde, meer dan eens gevloekt.’

‘Vergeef, vergeef die misvatting!’ onderbrak Agnes plotseling. ‘Hij die ze pleegde, zal ze u duizendvoudig vergoeden, niet waar vader?’

‘Ik, ik weet niets van dat dwaze geval,’ mompelde de vader; doch zijne diepe ontsteltenis, zijne bevende stem, de poging die hij deed om zijne dochter aan dien kring te ontrukken, zeiden aan allen voldoende, dat Godfried zich andermaal tegenover de oorzaak van een groot deel zijner Jevensrampen bevond. Ook hief hij het hoofd op, staarde

van Lindenburg strak aan en mompelde ontroerd: 'Vrees niets, mijnheer! Godfried vergeeft u uwe ondoordachte handelwijze. Het kwaad is nu toch gepleegd!' en zonder zich verder om den rijken heer, die overigens in de oogen zijner minderen reeds diep genoeg vernederd was, te bekommeren, zette hij zijn verhaal voort:

'Na zeven jaren lang onder al de verschrikkelikheden, die zich in dergelijke huizen opdoen, geleefd te hebben, bezocht eens een oud geestelijke het gesticht. Ik had hem op mijne reistochten ontmoet en altijd eene goede herinnering van hem behouden. Die priester had mijn lijden verstaan en begrepen, en onder zijnen zegen was ik verder de wereld ingetogen, om mijne Ghislana te zoeken. Ik herkende hem bij den eersten oogslag; ik viel aan zijne voeten, deed hem den smartelijken toestand kennen waarin ik mij bevond en smeekte hem mijn redder te zijn. Weinige dagen daarna was ik vrij.... Vrij!

'Gij verstaat dat woord niet, gij, die nooit de vrijheid hebt moeten missen. Ik kon dus weêr ongehinderd naar mijn kind zoeken. Ik snelde buiten de stad, alsof het binnen de muren te eng, te benauwd voor mij was; ik ademde de zuivere lucht in; ik groette met een zegekreet aarde en hemel!'

De heer van Lindenburg was zijn geduld ten einde.

'Genoeg, genoeg!' riep hij uit. 'Ziedaar een geldstuk!' - hij wierp het den grijsaard toe - 'en verlaat zoo spoedig mogelijk dezen omtrek: zoo niet zal ik u als landlooper doen aanhouden.'

Godfried sprak geen woord; hij raakte het geldstuk niet aan; doch Mahomet had, zoo dacht hij, dezelfde reden van weigeren niet als zijn oude kameraad, en bliksemsnel was het muntstuk in zijnen zak verdwenen.

De pachter, die eenvoudige ziel, was heimelijk diep verontwaardigd over de handelwijs van zijnen heer. Hij wenschte van ganscher harte dat de oude Godfried weldra

zijn kind in de armen mocht drukken. Mahomet, van zijne zijde, had vertrouwen in de kunst van Zingolina, en aangezien hij genegenheid voor den armen zwerver had opgevat, beloofde hij zichzelf de kaartlegster en sterrezienster te raadplegen, zoodra hij in de tent van den Grooten Tamerlan zou aangekomen zijn.

De avond was verre gevorderd.

De klok van den naburigen dorpsstoren had negen ure geslagen. Godfried en zijne jongere gezelschap gingen naar de schuur, gewoonlijk hunne slaapkamer, waar zij hun bed in eenige busselen stroo vonden. Mahomet sliep gerust genoeg om een engel afgunstig te maken, en bij dit alles streelde een aangename droom zijne zinnen.

Verbeeld u, dat de kleine Bohemer op het kasteel van den heer van Lindenburg meende te tronen. Zijn oud en versleten kleed was door een splinternieuw vervangen, en in plaats dat het, gelijk het eerste, als aan een houten kapstok hing, omsloot het Mahomet's goedgeronde en welvarende leden.

De knaap lag op een zacht bed; hij meende even boven zijn mond, een lekkeren lap roastbeef en om zijn hals een snoer vet gebakken aardappels te zien hangen. Naast hem zat Piko-Poko springlevend, even welgedaan als zijn meester. De aap zag dezen laatste met kleine, bijna behaaglijk dichtgenepen, oogen aan, en lekte gedurig met innige voldoening zijne lippen.

Godfried sliep niet.

Hij dacht aan de ontmoeting van de familie, welke zijn ongeluk vergroot had en wachtte met ongeduld de eerste schemering van den morgen af, om de hoeve te verlaten. Juist toen Mahomet een beet in het sappige vleesch wilde geven, en met het eene oog reeds den lekkersten aardappel zocht, legde Godfried de hand op zijnen schouder. De kleine Bohemer vond dus, in plaats van het kasteel en

zijne lekkernijen, eene naakte schuur, in wier balken een legioen ratten huis hield, en in plaats van den levenden Piko-Poko - het overschot van zijn trouwen vriend.

Op eenigen afstand van de hoeve, besloot Mahomet zich van het lijk van den aap te ontdoen. Aan den voet van een eikenboom krabde de knaap eenen kuil; de oude man stond er, leunend op zijnen stok, bij en ging de beweging van het arme kind na. De jongen ontdeed Piko-Poko van het kleurige kleed en de kap met bellen, en na den kuil met dorre blaêren bestrooid te hebben, legde hij den doode ter ruste.

Nu boog de knaap zich over zijn vriend en scheen hem zijnen nachtgroet te brengen. Toen vulde hij den kuil met aarde en wierp de bloemen, welke de twee vrienden geplukt hadden, over het graf.

IV.

Een dichter bij de Bohemers.

De weeldere handelstad Antwerpen bevat verscheidene volkskwartieren.

De buizen zijn in die wijken niet zelden hoog en oud, en zoovele enge hopen, die men kamers noemt, als er in elke woning zijn, zooveel huisgezinnen zitten er ook opeen gehoopt. Er heerscht in dergelijke buurt een zonderling gewoel: de vroolijke zang vermengt er zich met het razen.

schelden en tieren; de ruwe lach klinkt er den gramstorigen vloek te gemoet, en terwijl men hier haar-plukt en vecht, danst men ginder onder het opdreunen van een goedbekenden polka of redowa.

Wij gaan, in soortgelijke buurt, een donkeren trap open bereiken een kamerken, dat - wij behoeven het den lezer niet te herhalen - in armoede beantwoordt aan de straat waarin het gelegen is. Links, bij het binnentreden, ziet men eene legerstede, rechts eene gebrekkelijke tafel en een paar stoelen, verder vier witte muren. Het licht valt door een klein venster in het vertrek. Op de tafel liggen eenige boeken, pennen en papier, en op dit laatste schijnt de bewoner nog zoo even iets geschreven te hebben.

Deze leunt tegen het venster en ziet droomend naar den helderblauwen hemel, die op dit oogenblik aan den westkant door den warmen avondgloed overstroomd is Hij is een jongeling van ongeveer negentien jaren, met een bleek maar indrukwekkend gelaat. In zijn donkerbruine oogen glinstert een krachtig vuur, dat wonderlijk afsteekt bij de bleekte die zijn wezen overtogen heeft; zijne gitzwarte haren liggen eenigszins verwilderd en in dichte lokken op zijn hoofd.

Het kleed van dien jongeling is armoedig; doch hoe kaal de jas ook zij, dien hij tot aan den hals heeft opgeknoopt; hoe verkleurd de zijden halsdoek ook wezen moge, toch ligt er iets onderscheidends in de wijze waarop dit alles gedragen wordt, en wie den droomer ziet staan, zal onmiddellijk de opmerking maken dat hij niet altijd in die ellendige kamer gehuisd heeft.

Het is de verstooteling.

Die jongeling noemt zich Kristiaan David; hij is een zielvol dichter. Werp een oogslag op het versch geschreven blad: er zijn juist aan zijne pen eenige regels ontvloed, die den storm schetsen welke in zijne ziel bruist.

Kristiaan woonde nog slechts weinige weken in dat arm

verblijf. Kort en tijd geleden rustte hij nog op een mollig bed, op eene zachte sofa en trad zijn voet nog op de Smyrnasche tapijten in het vaderlijke huis; eenigen tijd geleden was zijn vader nog een der grootste Spekulanten op de Beurs. Overvloed heerschte in zijn huis, en de eenige zoon zag eene benijde toekomst te gemoet. De wind van den tegenspoed blies echter in het spel, en wat men vast en onwankelbaar meende te zijn, was niets meer dan een kaartenhuis!

Op zekeren avond kwam de heer David thuis, op het oogenblik dat zijn rijtuig voor de deur stond, om zijne vrouw en zijn zoon naar den schouwburg te voeren. Hij had een pijnlijken oogslag op beiden willen werpen; maar integendeel glimlachte hij beiden toe. 'Gaat,' zeide hij, toen hij alleen was, 'geniet voor dezen avond nog al het geluk dat de rijkdom geven kan. Morgen - ijselijk morgen! - zult gij te voet en wellicht miskend door de straten gaan. Arme vrouw, arm kind!'

De vader van Kristiaan was op een enkelen dag een geruïneerd man.

De heer David worstelde eenigen tijd tegen het ongeluk; hij werkte moedig, om weêr uit den benepen toestand te geraken waarin hij gedompeld was; doch alles was vruchteloos: de welvaart scheen voor eeuwig verdwenen te zijn. De arme David stierf vernederd en miskend in zijne eerlijke gevoelens, en zonder dat er andere tranen op zijn lijk gestort werden, dan die van echtgenoot en zoon.

Op zijn negentiende jaar was Kristiaan met zijne moeder alleen in de wereld. Deze laatste was eene vrouw, die den rijkdom met haren man gedeeld had; maar die ook in het prangende ongeluk, het zware kruis had helpen dragen, dat de Voorzienigheid haren echtgenoot op de schouders legde. Uitwendig scheen zij steeds met moed bezielde te zijn, en woorden van opbeuring voor allen te hebben;

doch helaas! inwendig wandelde zij met gebroken hart om en de bemoedigende glimlach, dien zij haren echtgenoot immer toerichtte, was, zooals de dichter zegt: 'Een bloemenkrans waarmeê meen grafkuil tooit.'

Toen Kristiaan's vader gestorven was, konden vrouw en kind minder dan ooit op onderstand hopen. De moeder van hare zijde had geen familie en was uit een nederigen stand gesproten - eene reden te meer, dat de hooge familie van den kant haars mans, haar nu ook onbarmhartig buiten haar maatschappelijken kring stiet.

Wat gemeens hadden zij ook met die vrouw, weldra zich misschien door ellendige kuiperijen en verleidingsmiddelen, voor een oogenblik naar boven had weten te dringen, en nu weêr in de laagte, waaruit zij nooit had moeten opstijgen, terug viel. Zóó ten minste dacht er de heer van Lindenburch over, wiens overledene vrouw de zuster van Kristiaan's vader was.

Voor Kristiaan had men echter eene uitzondering gemaakt: de rijke familie wilde hem een maatschappelijken stand bezorgen. Men had hem voorgesteld de lessen der zeevaartschool te volgen, en zoodra hij voldoende wetenschap zou hebben opgedaan, zou men hem aan boord van een der schepen plaatsen, die naar overzeesche streken vertrekken. Dan, dit was wel het geheime denkbeeld, dan was men voor een goed deel van zijn leven van hem ontslagen.

Het denkbeeld 'de vrije zee' had aanvankelijk het dichterlijke hart van Kristiaan warm doen kloppen. De zee en de ongekende avonturen, welke hij te gemoet snelde, wekten zijnen geest op; doch wat zou zijne arme moeder tijdens die onrustwekkende afwezigheid beginnen? 'Nee,' zeide hij vastberaden, 'neen, ik ga niet naar zee!' De jongeling weigerde zoo fier het aanbod, dat de familie die weigering als eene belediging beschouwde en zóó dringend was hij in het vragen van onderstand voor zijne moeder,

dat men de deur voor zijn gezicht toesloeg en hem een *mauvais sujet* noemde.

Van toen af lag er in het hart van Kristiaan, haat tegen de menschen in het algemeen, tegen zijne familie in het bijzonder, en het was slechts door de liefderijke stem der moeder, dat die bruisende woede weêrhouden werd.

De moeder van Kristiaan stierf in een somber achterhuis, waar de regen soms door het dak en de zoldering drong. Zij stierf 's nachts; haar zoon zat alléén aan haar ziekbed en de laatste woorden welke zij mompelde, waren deze: 'God, mijn God, wat zal Kristiaan nu aanvangen!'

Toen de bureu 's morgens in het achterkuis traden, was Kristiaan in eene stomme smart vervallen. Zijn gelaat was wel is waar bleeker dan te voren; doch zij, die hem zonder tranen bij het lijk zijner moeder zagen, beschuldigden hem koel en onverschillig te zijn. Voorwaar! zij bedrogen zich.

De begrafenis had plaats ten koste der rijke familie; doch niemand van haar verscheen in de armoedige huiskamer om den zoon te troosten, om het lijk naar het kerkhof te vergezellen.

Toen het avond geworden was en Kristiaan zich andermaal alleen bevond, ontspande zich die zwijgende smart. Hij verliet het huis, stapte door de eenzaamste straten en bereikte eindelijk buiten de stad het kerkhof - eene eenzame plaats, donker door het houtgewas en de hooge zwarte populieren, die als reuzen met rouwmantels om, zich tegen den blauwen hemel afteekenden.

Geruimen tijd stond hij weenend voor het kerkhofman, en liet zijn brandend hoofd tegen het ijzer rusten. Doch 't was of ginds witte schimmen, door het maanlicht tusschen het loof getooverd, hem wenkten. Hij gevoelde zich tot haar aangetrokken en den muur stoutweg beklimmende, naderde hij den verschen grafheuvel zijner moeder en leefde dien nacht omringd door de duizenden schimmen, die

zijne verbeelding, bij het denken aan de dierbare doode, had doen ontstaan.

's Morgens, toen de zon het bedauwde kerkhof bestraalde, vond hem dààr de doodgraver, die hem deed heengaan, echter niet ruw zooals hij anders zou gedaan hebben, integendeel! De kerkhofman hield den armen jongen voor zinneloos: hij begreep niet dat een dichterlijk gemoed anders denkt, anders handelt dan de gewone sterveling; dat wat in zijn oog natuurlijk is, in dat van den prozamensch verdient met een min of meer lang verblijf in een gekkenhuis beantwoord te worden. Daarom zag hij hem ook glimlachend een handvol gewijde aarde van moeders graf meêdragen.

Kristiaan was in waarheid eene gansch bijzondere natuur: hij was dichter in den vollen zin des woords, en beschouwde ook het leven van een gansch bijzonder standpunt. Zijne zangen waren eene trouwe weerspiegeling van zijne ziel; zij waren eene mengeling van liefde en haat, van wanhoop en vertrouwen; zij stroomden over van eene onbepaalde liefde tot God en eene heilige verkleefdheid jegens hen die hem wel deden; maar er lag haat in jegens diegenen welke zijne moeder en zijn vader miskend en vertrapt hadden. Was die hartstochtelijke worsteling in de ziel des jongelings bevreemdend, na zoo vroeg onder den zweepsflag des lijdens te hebben moeten bukken?

Kort na de begrafenis had Kristiaan de meubels uit het kille en dompige achteruit verkocht en, met het geld dat zij opbrachten in den buidel, vinden wij hem in de kleine kamer, waarvan wij vroeger gesproken hebben. Wij ontmoeten hem dààr zonder hulp, zonder bijstand. Hij was trouwens te fier, zeiden dezen; te zonderling, zeiden genen; te gek, zeide men ginder, om zijn jammerlijken toestand aan zijne familie te doen kennen.

Kristiaan antwoordde dezulken niet en betrouwde enkel op zichzelf. Hij hoopte eene gelegenheid te vinden om

zijn brood te verdienen, hetzij door het geven van lessen, of door eenig schrijfwerk op een of ander koopmanskantoor. Eene bron van bestaan in zijne poëzie zoeken, daaraan dacht hij niet - neen! het denkbeeld alléén zou hem ontheiligend voorgekomen zijn.

Op het oogenblik dat wij hem in de armoedige kamer ontmoetten, stond hij aan het venster en staarde mijmerend naar het westen. De purpergloed der ondergaande zon stroomde over de gevels en daken der huizen, op welke Kristiaan neêrzag en op de vergulde kruisen der torens, die in de verte zich boven de daken verhieven - en in dat majestueus oogenblik bad de jongeling om rust en vrede voor zijne ziel.

Een zacht kloppen op de deur stoorde Kristiaan in die avondbeê.

Een oude vrouw stak het hoofd binnen en wierp een brief op tafel, zeggende: 'Voor Kristiaan David'. Langzaam wendde de jongeling zich om en nam bijna onverschillig den brief op.... Toen hij echter het schrift bemerkte, ontstelde hij zichtbaar: hij had het schrift van Agnes herkend.

Met eene koortsachtige beweging scheurde de jongeling den brief open, en in schemering las hij:

'Neef Kristiaan,

'Kristiaan! wat is het lang geleden, dat ik u niet meer gezien heb!... Hebt gij dan de kleine Agnes geheel en al vergeten - Agnes, voor welke gij in den Zomer op het land, zoo dikwijls bloemkransen hebt gevlochten, en aan welke gij later, bij den gezelligen haard van onze woning gezeten, uwe dichtstukken voorlaast, die haar tot weenens toe bewogen? Doch gij zijt groot en verstandig geworden en dan glimlacht men dikwijls om hetgeen men vroeger liefhad. Er luisteren wellicht thans ernstiger geesten naar uwe schoone poëzie, dan de kinderlijke Agnes. Ik benijd

hun dat geluk, en echter ik wensch het u toe, Kristiaan, want gij verdient begrepen te worden.

‘Doch in de gewichtige bezigheden tot welke gij geroepen zijt, om uwe goede moeder te ondersteunen - en dan, in het midden van die meer ernstige geesten, denk ik dat gij de kleine Agnes toch niet vergeten hebt, en gij haar nog wel een klein genoeg zult willen verschaffen: ik ben er zeker van.

‘Luister: Gisteren avond hebben wij hier een ongelukkigen grijsaard ontmoet, die sedert vele jaren vruchteloos naar zijn kind zoekt. Het is dezelfde die eens, door eene ongelukkige vergissing van mijn vader, zeven jaren lang in een zinnelooshuis opgesloten bleef. Ik zou mijn bloed geven, dat die arme man zijn kind terug vond!... Ik had hem willen bijstaan; doch dezen morgen is hij plotseling verdwenen. Hij vreest misschien andermaal de gevangenis - de arme man!

‘Beste neef, ik bid u dringend, tracht dien ongelukkige te Antwerpen te ontdekken; help hem zooveel dit in uw vermogen is, en wat gij hem zult gedaan hebben, zal ik u zoo mogelijk in zusterliefde vergelden. Vaarwel, waardste dichter, of liever neen, tot weêrziens! Uwe nicht Agnes wensch reeds het sneeuwdons op de straten, de ijsbloemen op de glasruiten en het flikkerend vuur in den haard terug, om u te mogen zien.

‘AGNES.

‘P. S. Ik heb vergeten u te zeggen, waaraan gij den ongelukkige zult kunnen herkennen. Zijn naam is Godfried; hij is grijs van haar, wonderlijk van kleeding en draagt een soldatenransel - die alles bevat wat hij bezit. Godfried is vergezeld van een jongen Bohemer, Mahomet, wiens arme aap, Piko-Poko, onderweg gestorven is. Kristiaan, geef ook in mijnen naam, aan dat moederlooze kind eene aalmoes!’

‘Goed, engelachtig meisje!’ zeide de jongeling.

Na een oogenblik herlas Kristiaan den brief, en toen verscheen een pijnlijke trek op zijn gelaat.

‘Agnes!’ zeide hij, ‘Agnes kent mijn toestand niet; zij weet niet dat al wat wij bezaten verdwenen is, en de zoon van den rijken oom David thans op een armen zolder huisvest. Men heeft haar dit alles verborgen gehouden, gewis om haar de ongelukkige familie des te eerder te doen vergeten.... Neen, neen, ik zal haar niet uit dien zoeten droom schudden!’

Kristiaan verborg den brief op zijne borst, en zette zich mijmerend neêr.

Agnes - die naam was een tooverwoord voor den jongeling. In zijne kinderjaren had zijn hart aan dat van het lieve wichtje gehangen; hij had vele gelukkige dagen met zijne nicht doorgedracht, en de zoete genegenheid jegens haar was met de jaren aangegroeid. Kristiaan gevoelde op dit oogenblik, dat hij haar inderdaad beminde.

De jonge dichter herinnerde zich het verleden, toen hij met Agnes op het kasteel zijns ooms vertoefde en, knaap zijnde, in hare kinderlijke spelen deelde. Och, dat was eene grillige bloemen- en vlinderwereld geweest, welke in zijne verbeelding zoo frisch, zoo rein, zoo maagdelijk bleef als het morgenrood in het oosten!

Uit zoo'n blijden morgen kon niet anders dan een gelukkige dag ontstaan: wij bedoelen een jongelingstijd vol gevoel en zaligheid. De knaap had de luimen en grillen van het meisje ingevolgd; allengs en naarmate de Zomer van het leven vorderde, won de jongeling in invloed en bescherming en erkende de maagd in hem talenten en bekwaamheden, die hem boven haar verhieven.

Kristiaan vergezelde Agnes op hare rijtoertjes en op hare wandelingen; hij stiet met forsche hand de boot door het water van den uitgestrekten vijver; hij dweepte met de muziek, met den zang, met de kunst, met al wat schoon.

en goed was, en als hij een zijner nog zwakke zangen voltooid had, was zij, Agnes, aanhoorderes, de eerste bewonderaarster van 't geen zijn hart in gevoelvolle woorden uitstortte. Zij begreep wat in Kristiaans ziel omging en was gelukkig, hoe verborgen ook, in dat gevoel te deelen.

‘Heureuse la beauté que le poète adore!’

Dan ook droomde de dichter van de zalige stonden met Agnes in de stad en in het volle genot zijner fortuin gesleten, en als hij eindelijk meer tot de wezenlijkheid terugkeerde, meende hij Agnes de trappen van zijne armoedige woning te zien optreden en daàr, vol mededoogen, op dien versleten stoel plaats nemen; hij voelde haar zusterlijken handdruk, en wanneer hij zijn hoofd moedeloos naar de borst liet zakken, was het alsof hij een heeten traan, aan haar oog ontvallen, op zijn voorhoofd voelde branden.

Droomen, dichterlijke droomen!

Kristiaan herinnerde zich echter nu, wat peillooze afgrond tusschen haar en hem gegraven was; daarbij Agnes had hem immers nooit openlijk blijken van liefde geschonken! Er bestond eigenlijk niets tusschen hen, tenzij een heilige familieband, een zusterlijk gevoel.

‘t Is waar!’ mompelde Kristiaan, en ingetogen ging hij weêr, in zijne vorige houding, aan het venster staan. ‘En als Agnes in de stad terugkeert,’ dacht nu de jongeling verder, ‘zooals zij hoopt binnen kort te zullen doen? Dan zal zij het vaderlijk huis van Kristiaan aan vreemden overgeleverd zien, en te vergeefs zal zij den jongen dichter zoeken. Zij zal mij misschien voor een oogenblik betreuren, een traan uit hare oogen wisschen, en dan zullen de feesten, de herinnering aan den armen jongen uit hare gedachte jagen, evenals de rukwind de

bloesens neêrschudt en met zich voert.... Het zij dan zoo. Ik ook zal het verledene uit mijne gedachten trachten te verbannen!’

V.

De sterrezienster.

Een verward gedommel was sedert eenige oogenblikken uit het tegenovergestelde deel van het huis opgestegen; het was een gedruisch van menschenstemmen, waarin zich herhaalde malen het open- en toeslaan van deuren gemengd had.

Plotseling groeide dat gedruisch aan en het naderde de kamer waar de jonge David zich bevond; met driftige beweging werd de deur geopend en een weenende knaap, bleek, mager en in een Bohemerspak gekleed, stormde binnen; hij scheen eene schuilplaats voor eenen vervolger te zoeken.

Een reusachtige kerel verscheen dan ook weldra op den dorpel van het vertrek, en onder een stroom van bedreigingen, stak hij de zware vuisten naar den knaap uit.

Eene aantrekkelijke figuur was de nieuwe persoon juist niet. Zijne kleeding deed aan vervlogen weelde denken: vooral de oude witte vilten hoed, de groote valsch-gouden doekspeld waren hiervan de treffendste kenmerken. Zijn groot hoofd was met rosse haren bezet; de trekken van.

zijn gelaat waren ruw; doch de dikke wenkbrauwen overschaduwden twee oogen, glinsterend als vuur en die een scherp contrast maakten met de dierlijke en zware vormen van het overige des lichaams.

‘Hier, schelm!’ bulderde hij; ‘hier, want ik wil u het hoofd tegen den muur tot pletteren slaan!’

De knaap jammerde en kwam zich achter Kristiaan verbergen, alsof hij bij den eersten oogslag, in de houding en in de uitdrukking van het wezen des jongelings, een beschermer gevonden had.

‘Help mij, mijnheer!’ kreet het kind; ‘help mij: hij wil mij vermoorden.’

‘Ja, ik zal hem den kop tusschen mijn vuisten in stukken wrijven - die schurk!’ hervatte de reus, en om nog meer gezag aan zijne bedreiging te geven, knotste hij zijn vuisten tegeneen, als hadde hij het kinderhoofd tusschen deze geprangd.

‘Wat heeft die knaap u misdaan?’ vroeg Kristiaan met waardigheid, en beschermde met twee handen den vluchteling tegen den aanval van den woestaard. ‘Gij zijt hier op *mijnen* grond; pas op, raak geen pijl van zijn hoofdhaar aan, of - het zal u berouwen!’

Er lag eene uitdrukking in de stem van den jongen David, die den ouden Goliath scheen te ontstellen. Deden de laatste woorden ‘of het zal u berouwen’ de achterdocht in het gemoed van den aanvaller ontstaan? Zou die jongeling, zoo dacht hij, misschien aan de policie denken?

Met eenmaal maakte de man rechtsomkeer en vergenoegde zich zijne kwaadaardigheid, onder het heengaan, uit te brommen en de deur der woonkamer met geweld toe te trekken.

Toen de reus verdwenen was, richtte de dichter zich tot den vluchteling; de knaap hield weenend de beide handen tegen het hoofd geklemd en, tusschen zijne vingers door, zijpelde versch bloed. Het arme kind had eene wonde aan

het hoofd, en dewijl het beurtelings de eene hand aan de wonde, of aan de roodgeweende oogen bracht, was zoowel zijn aangezicht als zijn hoofdhaar met bloed bemorst.

‘Waarom heeft men u zoo wreed behandeld?’ zeide Kristiaan.

‘Omdat Piko-Poko gestorven is!’ snikte de jongen. ‘O, ik ben er zeker van, hij zal mij vermoorden.’

‘Wie?gro’

‘De Groote Tamerlan.’

‘Neen, neen, dat zal niet gebeuren. Gij zijt hier in goede handen gevallen, en boven mij is er iets dat nog krachtiger beschermt: de wet hier beneden en God hierboven. Doch gij spreekt daar van Piko-Poko? Is uw naam niet...?’

‘Mahomet.’

‘Dezelfde. Zijt gij dezer dagen niet aan het kasteel van den heer van Lindenburg geweest?’

‘Ja, daar dichtbij is Piko-Poko gestorven, en ook niet ver van daar heb ik hem begraven,’ jammerde de knaap.

‘Wie mishandelt u, Mahomet?’ vroeg plotseling eene geheimzinnige stem, welke van de zijde der deur opsteeg; doch de schemering was in dezen hoek der kamer reeds gevallen, en men kon niet zien wie de woorden gesproken had.

‘Zingolina!’ riep Mahomet, en snelde naar den kant van waar die deelnemende woorden waren vernomen.

Nu ook verscheen eene vrouwelijke gestalte uit de schaduw, en toen zij in het licht getreden was, dat nog door het venster viel, ontwaarde Kristiaan een jong meisje, dat liefderijk Mahomet's voorhoofd kuste. Toen zij bemerkte dat er bloed aan dat voorhoofd kleefde, zeide zij ontsteld:

‘Gij bloedt, Mahomet. Wie heeft u mishandelt?’

‘Tamerlan wil mij het hoofd aan stukken slaan.’

‘Nogmaals!’ en bij dat woord zag men de oogen van

haar, die Zingolina heette, fonkelen; zij balde de kleine handen en deed den vloer onder haren voet daveren. Zoo even, toen zij zoet en medelijdend het voorhoofd van den armen knaap kuste, was zij een engel, en nu - nu scheen zij een booze geest.

Allengs bedaarde Zingolina en zeide weldra op vastberaden toon:

‘Wees gerust, Mahomet! Ik zal voortaan bij u zijn.’

Toen eerst scheen het meisje de tegenwoordigheid van Kristiaan op te merken, die, verwonderd over de geheimzinnige verschijning, nog altoos sprakeloos naast het venster stond.

‘Wie is dat, Mahomet?’ sprak 't meisje fluisterend en achterdochtig.

‘Vrees niets!’ antwoordde Kristiaan; ‘ik ben de bewoner dezer kamer, en het doet mij genoeg Mahomet te hebben kunnen beschermen.’

‘Dat was braaf van u!’ liet Zingolina er snel op volgen, en als tot bewijs van dankbaarheid reikte zij den jongeling de hand toe. ‘Hoe is uw naam?’

‘Kristiaan.’

‘Ik ben Zingolina, de sterrezienster; straks wil ik voor u in de sterren lezen, die daar boven zoo helder aan het blauwe uitspansel zullen schitteren; doch laat mij eerst den armen Mahomet verzorgen. Hebt gij water?’

De jongeling bracht eene gevulde aarden kruid aan, en nadat Zingolina den knaap bij het venster, in het schemerlicht geleid had, waschte zij zijn hoofd en stelpde het bloed der wonde. Daarna zag zij rond, alsof zij in de schemering iets wilde ontdekken; doch vóór dat Kristiaan haar vragen kon wat zij verlangde, rukte zij zich den doek van den hals, en bond die zorgvuldig om het gewonde hoofd.

‘Kom,’ zeide zij toen, ‘kom, Mahomet, ga nu naar onze woonkamer en slaap.’

‘Neen, neen!’ kermde de knaap, ‘Tamerlan heeft gezworen mij te vermoorden.’

‘Omdat Piko-Poko gestorven is?... Zijt gij dwaas: hij zal u geen vinger aan het lijf durven steken. Kom!’

‘Neen!’ liet Kristiaan er op volgen; ‘dat Mahomet hier in mijne kamer blijve. Die knaap is mij door eene rijke vrouw aanbevolen en ik wensch haren wil te volbrengen. Leg u daar op mijne slaapstee, Mahomet; rust er zonder achterdocht, en morgen zal ik den Grooten Tamerlan voor u spreken.’

‘Rijke vrouw,’ die woorden, welke Kristiaan zonder eenige bijbedoeling had uitgesproken, hadden de sterrezienster als een tooverklank in het oor ruischt. Op de belofte der voorspraak, bij den Grooten Tamerlan, had echter een spotlach haren mond geplooid, als was zij overtuigd dat er geen vreemde tusschenkomst noodig was, om den reus zoo gedwee als een lam te maken.

Mahomet was het aanbod van Kristiaan zeer genegen; want in een omzien lag hij op het bed, dat hem zachter toescheen dan den harden stoozak naast zijn ongenadigen meester, waar hij tenminste zeker was, al was het maar voor dien nacht, de baldadige vuist van zijn beul te ontkomen.

Terwijl de jonge Bohemer zich neêrlegde, zette Zingolina zich voor de legersteê en boog zich liefderijk over den knaap heen gelijk eene moeder over de wieg van haar kind. Zij fluisterde woorden die voor Kristiaan onverstaaubar waren, ofwel zij neuriede zacht een vreemd lied - kortom, zij legde eene liefde voor den zieken knaap aan den dag, die het gevoelige hart van den dichter trof.

Mahomet sliep. Men hoorde hem nog in zijn droom murmelen: ‘Piko-Piko... vriend...’ De sterrezienster richtte zich op en kwam weêr aan het geopende venster, waarin de maan nu volop haar licht goot, plaats nemen.

Nu eerst kon Kristiaan haar, zoo nauwkeurig als de

maneschijn dit toeliet, waarnemen. Hare kleeding bestond uit eene even wonderlijke mengeling, als die waarin wij den armen Mahomet ontmoet hebben; maar in de schikking lag hier iets recht schilderachtigs dat de gestalte van Zingolina des te gunstiger deed voorkomen. Het hoofd, waarop de haarlokken achterwaarts gestreken en saamgebonden waren, was deels omwonden door een doek, in den vorm van tulband geknoopt. Het gelaat was fijn gevormd en had een gansch zuidelijk karakter. Boven de glinsterende oogen welfden zich sierlijke wenkbrauwen; de neus was lichtelijk gekromd en de mond meesterlijk geteekend. 't Was dus niet alleen de tulband, die haar een zoo Oostersch uiterlijk gaf.

'Is Mahomet uw broeder?' vroeg de jongeling.

'Broeder, ja; maar geen broeder uit den bloede,' was het antwoord. 'Wij, Bohemers, kennen geen banden van bloedverwantschap.'

'Maar toch hebt gij een vader, eene moeder?'

Een glimlach, die naar spotternij geleek, zweefde om de lippen van Zingolina; zij schudde het hoofd.

'Dat kennen wij niet,' ging zij voort. 'Wij worden geboren waar het noodlot dit wil, en wie het ons tot moeder gaf, weten wij evenmin als wie wij vader moeten noemen. Vandaar dat wij elkander troosten, en diegenen vader en moeder noemen, welke in ons oog het best dien spotnaam verdienen. Vader en moeder - dat zijn de oudjes van den troep.'

'Spotnaam! zegt gij.'

'Of zooals gij dat noemen wilt.'

'Maar de Groote Tamerlan dan?'

'Is evenmin mijn vader, als Mahomet mijn broeder is.'

'En wat doet gij dan te zamen?'

'Wonderlijke vraag! Moet men niet voor zijn arm stuk dagelijksch brood zorgen? Binnen een paar dagen noodig ik u uit, om de sterkte van den Grooten Tamerlan, de

geestigheid van Mahomet en mijne kunst in het voorleggen te komen bewonderen.’

Dit alles was op een zoo onbeschaamden en spotzieken toon gesproken, dat het geheimzinnige, aanvankelijk over dit wezen verspreid, ten eenemaal verdween en in Kristiaan's ziel plaats maakte voor eene soort van afkeer.

‘En wie zijt *gij*?’ vroeg Zingolina op hare beurt.

‘Ik?’

‘Is dit een geheim, of wenscht gij de kennismaking niet door te zetten?’

‘Ik ben een ongelukkige, arm en verlaten, wiens vader en moeder gestorven zijn, en die nu de ellende in het verschiet ontwaart.’

Die woorden werden op diepgevoelden toon uitgesproken, omdat zij inderdaad uit het hart kwamen. Pas waren zij echter zijner lippen ontglipt, of Kristiaan gevoelde zelf dat zij geen weerklank bij Zingolina konden ontmoeten. Hij verwachtte dan ook een duivelschen spotlach. Kristiaan bedroog zich: Zingolina zag hem strak aan en zeide op een wonderlijken, onbegrijpelijken toon:

‘Ik beklag u.’

Wat zonderling wezen was die Zingolina! Medelijden en onverschilligheid, spotlach en tranen, zoetaardigheid en boosheid, liefde en haat schenen op hetzelfde oogenblik door het hart van dat meisje te stormen. Straks had zij gespot met datgene, wat aan ieder kind heilig moet zijn op aarde: een vader, eene moeder - en nu, nu is zij ontroerd, weent zij misschien omdat een ander dat geluk missen moet. Ja, inderdaad er blonk een traan in het oog der sterrezenster.

‘Waarom weent ge, Zingolina?’ vroeg Kristiaan.

‘Dat weet ik zelve niet,’ antwoordde zij. ‘Ik weet evenmin waarom ik hier staan blijf. Wat belang stel ik in u? Ik ken u niet.’

‘En waarom gevoel ik voor u,’ zeide de dichter, ‘eene

mengeling van genegenheid en afkeer? Waarom wensch ik u verre van mij en zou ik u van eene andere zijde hier bij mij willen houden?’

Kristiaan zweeg en zag Zingolina verwonderd aan, alsof hij uit haren mond de oplossing van dit raadsel vernemen wilde; doch de tegenstrijdigheid werd niet opgelost.

‘Kom,’ zeide het meisje plotseling op vroolijken toon, ‘ik heb beloofd voor u in de sterren te lezen, en dewijl mijne diamanten zusters nu helder aan den hemel schitteren, wil ik zien wat zij ten uwen voordeele, of misschien ten uwen nadeele, vertellen.’

‘Geloofst gij dan inderdaad aan uwe astrologia?’ liet de jongeling glimlachend op die woorden volgen.

Zingolina antwoordde niet, doch kwam in het open venster leunen, om des te gemakkelijker den schitterenden hemel te zien. Kristiaan trad insgelijks naderbij. De sterrezienster mompelde al de kabalistische woorden harer magia, om de glinsterende hemellichamen tot spreken te dwingen en deze te doen zeggen, wat zij in de toekomst zagen van hem, die, zeide zij, een beroep op hare astrologia had gedaan - zij, die daar boven, eeuwig en onbegrijpelijk, door Gods hand in het onmeetbaar ruim zijn geworpen, ofwel die de Almacht, door een vingerdruk, eene onwankelbare plaats heeft gegeven.

Zingolina scheen in hare beschouwing en in de samenspraak met hare diamanten zusters verdiept; hare armen strekten zich uit en hare vingers schreven driehoeken en cirkels in de lucht. Haar oog glinsterde en in geheel haar gelaat was eene zekere vervoering, bezieling zelfs op te merken. Zij sprak met de sterren, die duister en flauw schemerden, als waren zij dof geweende oogen; zij richtte zich tot anderen, welke glinsterender waren dan de levendigste vonk in het vriendelijkste kinderoog. Zij groette de vaste hemelteekens, die onfeilbare wachters in de ‘blauwe hemelzee’, of volgde met eene snelle beweging van den.

vinger, de ster, welke als een gevallen engel, van haar verheven standpunt aan den horizon wegschoot.

De jongeling was en bleef een ongeloovige; hij had aan dat arme meisje willen zeggen: ‘Hoe wilt gij in de sterren eene toekomst lezen, welke God wil dat voor ons altijd verborgen zal blijven? Wat wilt gij, zwak en onnoozel schepsel, den wil der Godheid verbreken en den blinddoek afscheuren die ieder mensch, bij zijne geboorte, voor het oog wordt gebonden - opdat hij ronddwale, zonder te weten waar het geluk of het ongeluk hem te wachten staat; of hij binnen dit en vijftig jaren, ofwel binnen dit en vijf minuten in den donkeren grafkuil zal gedompeld worden?’ Doch vóór dat Zingolina nog iets verstaanbaars uit de sterren verkondigd had, bestierf het woord op hare lippen en vielen hare handen als machteloos neêr.

‘Neen,’ mompelde zij, ‘neen! ik kan voor u niet in de sterren lezen!’

‘Zeggen zij dan kwaad van mij, Zingolina?’ gaf de jongeling ten antwoord, op een toon van spotziek medelijden. ‘Voorspellen zij Kristiaan nog meer ongelukken dan hij er tot nu toe reeds ondervonden heeft?’

‘Neen, neen!... Doch waarom ben ik ook hier gekomen?’ vroeg zij eensklaps als tot zich zelve sprekende, en haar kleine voet deed den vloer andermaal zoo hevig dreunen, dat Mahomet een oogenblik droomend opsprong. ‘Wat wilde ik ook, door zijne glinsterende oogappels heen, in zijn hart zien?’

Zingolina verliet zoo onstuimig de kamer of zij eene zinnelooze ware, en dat denkbeeld liet zij dan ook wel eenigszins bij Kristiaan David achter. Zoolang de jongeling wakker bleef, dacht hij aan de zonderlinge Zingolina, die gelijktijdig zooveel aantrekkings- en tevens afstootingskracht in zijn gemoed had doen ontstaan.

Met het hoofd op de tafel leunende, sliep hij in.

Toen de zon den volgenden morgen haar licht in het

kamerken wierp, ontstelde de jonge dichter: hij zag op eenige stappen van de legersteê, eene in een hoek gedoken gestalte zitten. Zij hield de beide armen om de opgetrokken knieën geslagen en liet haar voorhoofd op deze laatste rusten: het was de sterrezienster. Was zij 's nachts, of wanneer dan ook, gekomen om over Mahomet te waken, en van vermoeidheid in slaap gevallen?

Zonderling schepsel!

Wat wilde zij gisteren avond toch zeggen, toen zij onder het heengaan morde: ‘Wat moest ik ook, door zijne glinsterende oogappels heen, in zijn hart zien!’ Wat betekenden die geheimzinnige woorden? Dan had zij de kamer des jongelings derwijze verlaten, dat men aan geen terugkeer meer denken moest, en nu Kristiaan wakker wordt, nu zit zij daar!

Zingolina ontwaakte; zij richtte zich snel op, en toen haar oog dat van Kristiaan ontmoette, schoot het inderdaad vonken, alsof zij boos was dat zij zich door den jongeling had laten verrassen. Na een oogslag op den slapenden Mahomet geworpen te hebben, verliet zij even onstuimig als den vorigen avond de kamer.

‘Ik heb het gezien in haren oogslag,’ dacht Kristiaan, ‘die sterrezienster haat mij. Wie is toch dat geheimzinnig kind? Wie spreidde over dit wondervolle wezen het dichterlijke waas dat mij begoochelt, misschien gelijk de tooverkracht der slang den armen vogel doet suizelen en neêrvallen, om daarna verslonden te worden? Is zij een engel, ofwel een booze geest? Of zou zij eene zonderlinge mengeling van beiden zijn? Hoe het zij, het blijft vooralsnog een raadsel voor mij, welk dezer twee bestanddeelen, het goede of het kwade, bij haar zal bovendrijven.’

De jongeling bleef een oogenblik denkend staan en op den jongen slaper starende, riep hij plotseling:

‘Mahomet!’

De knaap richtte zich verschrikt op en toen hij Kristiaan bemerkte, stamelde hij op komischen toon:

‘Och, ik droomde daar zoo lekker, dat ik bezig was een gebraden kalf op te eten!’

‘Armoede, altijd armoede, Mahomet!’ zeide Zingolina, die weêr op den dorpel der deur verscheen, en door die woorden uitlegging gaf van den droom, die den altijd hongerigen Mahomet toegelachen. ‘Waarom maakt gij den armen knaap wakker?’ zeide zij bits tegen Kristiaan.

‘Ik had hem eene vraag te doen: ik wilde van hem weten, wat er van Godfried geworden was.’

‘Godfried?’ vroeg Zingolina. ‘Kom, dwaasheid!’ sprak zij voort; met een forsche hand greep zij Mahomet bij den arm en trok hem buiten Kristiaan's kamer.

Geen woord van dank kwam over hare lippen; er lag in haren oogslag, integendeel, nog altijd minachting te lezen. Hij ook sprak geen woord, maar als wilde hij doen gevoelen dat hij zich in zijne eigenliefde gekrenkt achtte, sloeg hij de deur zijner kamer tamelijk driftig toe.

Waarom was de jonge dichter afgetrokken en kon hij geen letter op het papier zetten? Was het omdat Zingolina overal, in zijne verbeelding, voor hem zweefde - op den ledigen stoel, op de punt der tafel, in het venster of tusschen de balken der zoldering?

Haatte hij haar dan niet? Neen, integendeel, hij zou op dat oogenblik al gegeven hebben wat hij bezat, om met Zingolina verzoend te zijn. Tien malen wierp hij de pen weg, en tien malen nam hij deze weer op; doch hij was en bleef afgetrokken en verstrooid.

‘Wat mag die Zingolina gisteren avond toch in de sterren gelezen hebben?’ mompelde hij.

VI.

De groote Tamerlan.

Vóór dat wij de vraag des dichters beantwoorden, willen wij in hetzelfde huis, waar Kristiaan woont, de kamer binnentreden, waar de Bohemertroep zich tijdelijk gevestigd heeft.

Wij zullen er nader kennis maken met den Grooten Tamerlan: met den oppersten meester van het zwervende Bohemer-volk.

De reus zat, of liever lag op een stoel en strekte zijn beenen op eene houten bank uit, terwijl zijn rechterelleboog op de tafel, naast eene gevulde flesch brandewijn, leunde. Hij scheen zich aan een gelukkig niets-doen over te geven, joeg zware rookwolken uit zijne Duitsche pijp, en sprak van tijd tot tijd op eene geduchte wijze, het met sterken drank gevulde glas aan.

In eene naburige kamer hoorde men iemand voortdurend op en neêr stappen, en toen de reus er aandacht op gaf, kwam er een glimlach op zijne lippen, blies hij zwaarder wolken uit zijnen meerschuimer en slokte in eenmaal den inhoud van het glas binnen.

‘Die buurman is ongeduldig of verveelt zich doodelijk!’ mompelde Tamerlan, en als wilde hij nader met den eentonigen stap bekend zijn, daverde plotseling zijne machtige stem door gansch het bovenhuis:

‘Hola, hei!’

Het gedreun van den stap hield op; het was of hij, die het voortbracht, naar het gevolg van dat geroep luisterde.

‘Buurman,’ ging Tamerlan op vroolijken toon voort.

‘mij dunkt dat gij u doodelijk verveelt, en door uwe kamer loopt als een ijsbeer langs de traliën van zijn hok.’

Hetzelfde stilzwijgen.

‘Hola, hei!’ riep Tamerlan weêr, en liet op dien kreet een langen schaterlach volgen.

Niemand antwoordde.

‘Buurman!’ ving de reus andermaal aan, ‘indien gij mij met een bezoek vereeren wilt, zal ik u die zwarte wolken uit het hoofd weten te jagen.... Hier, de eerste deur rechts... bij den Grooten Tamerlan!’

De deur van den aangesprokene werd geopend; de voetstap richtte zich naar de kamer van den reus, en toen de deur open gestooten was, vertoonde zich het bleeke wezen van Kristiaan.

Tamerlan herkende den jongeling van den vorigen avond, en hij moest zich bedwingen om niet op te springen, en hem weêr ongenadig de deur voor den neus toe te slaan. Immers, de fiere en dreigende woorden die Kristiaan uitsprak, hadden eene wonderlijke uitwerking op den reus gehad! Deze scheen zich echter nu te bedenken, en toen Kristiaan vroeg: ‘Hebt gij mij geroepen?’ antwoordde Tamerlan vroolijk: ‘Wel ja, zet u een oogenblik neêr en laat ons kennis maken. Ik bied u mijn vuurwater en mijn tabak aan.’

Kristiaan zette zich inderdaad neêr en antwoordde op het aanbod:

‘Ik dank u. Ik drink nooit sterken drank.’

‘Des te erger voor u. Ha! dan begrijp ik dat gij uren lang zoo vervelend door uwe kamer kunt loopen! Ik voor mij beschouw den brandewijn als mijn besten vriend. Ik ben arm: welnu, de brandewijn doet mij de armoede vergeten, en ik denk soms rijker te zijn dan Cresus, gelukkig als een pacha met honderd paardenstaarten, jong en vol levensgloed als een knaap van zeventien jaren. Komaan neem het glas eens vast!’

De reus schoof het opnieuw gevulde glas voor Kristiaan.

‘Ik dank u!’ herhaalde deze.

Er verscheen een diepe rimpel op het voorhoofd van Tamerlan, en na een oogenblik zijn scherpen blik op den dichter gevestigd te hebben, zeide hij:

‘Ik weet niet of ik mij bedrieg, maar uwe manieren, de toon uwer stem, de uitdrukking van geheel uwen persoon duiden mij aan, dat gij hier, in deze armoedige kamer, en bij ons, arme Bohemers, niet thuis hoort.’

‘Gij hebt gelijk.’

‘Niet waar!’ liet de Bohemer er snel op volgen, getroffen over de uitdrukking van oprechtheid die er in dat korte antwoord gelegen was; weet gij wel waarvoor ik u aanvankelijk gehouden heb?’

‘Hoe kan ik het weten?’

‘Ik hield u voor een....’

‘Welnu?’

‘Voor iemand die niet vreemd was aan de politie.’

Een hoog rood stroomde den jongeling naar het voorhoofd; hij gevoelde zich tot in het diepste zijner ziel beledigd. Plotseling stond hij op, en wierp een blik van verachting en verontwaardiging op den reus.

‘Neem het zoo niet op!’ hervatte Tamerlan lachend. ‘Drommels, gij ziet dat ik oprecht ben, en na eene zoo oprechte verklaring kan men eerst vrienden worden.’

Dat woord ‘vrienden’ walgde Kristiaan; doch hii liet zich niettemin weêr op den stoel neêrzakken.

‘Ge zeidet dan,’ hervatte de reus, terwijl hij een grooten teug brandewijn inzwolg, ‘gij zeidet dan dat ik gelijk had.’

‘Ja, gij hebt u niet bedrogen; eenigen tijd geleden was ik rijk.’

‘Rijk!’ viel Tamerlan hem in de rede, en sloeg geweldig met de vuist op tafel.

‘Ja, rijk en gelukkig. Ik had vader en moeder, vrienden

en familie; ik voldeed al mijn grillen en luimen, en thans ben ik hier in eene arme buurt, op eene naakte kamer zonder middelen van bestaan.’

‘Dan begrijp ik,’ herhaalde de Goliath met een ruwen lach, ‘dat gij u drommels moet vervelen; doch daarom moet gij het verdriet afdrinken! Komaan, volg mijn voorbeeld.... Ik ook heb weelde en armoede gekend, en heb in beide gevallen gezongen:

Vult den beker nog eens, want nog nooit voor deez’ tijd,
 Voelde ik vreugde als die thans mij het harte verblijdt
 Drinken wij - wie zou niet? - want ter wereld is toch
 In den beker alleen noch verraad noch bedrog. (1)

De reus zong met eene schorre stem, en hield middelerwijl den jongeling het glas voor.

‘Drink,’ ging hij voort, ‘en laat ons verbroederen!’

Kristiaan nam ten slotte het glas aan; doch nauwelijks was het vuurwater zijne lippen genaderd, of hij trok het glas weêr van den mond, schoof het den reus toe en mompelde:

‘Ik kan niet drinken!’

‘Nu dan zal ik het voor u doen. Op uwe gezondheid en op het terugkeeren uwer goede dagen!’

Tamerlan dronk het glas ledig en trok dapperder dan ooit aan zijn meerschuimer.

‘Ja, ja! rijkdom en armoede geven eene wonderlijke verandering in het leven van den mensch. Vandaag sportman, morgen bedelaar. Vandaag gevierd en gehuldigd en den dag daarna zou men vleugels moeten hebben om de wereld uit te vliegen. Vandaag heeft men vrijster en vrienden, en morgen keert men ons den rug toe. Maar dan grijp ik het glas, en ik zing aan den wijn, aan den

1 *De Wijn*, van Byron, vertaald door Ledeganck.

geestrijken drank:

Onbestendig is 't hart eener vrijster en boos,
 Alle vriendschap is dwarlwind - en gij blijft altoos.
 Gij wordt oud - en wie niet? - Maar wat is er op aard
 Dat steeds krachten als gij, met de jaren, vergaërt.

Niettegenstaande den vroolijken en lossen toon, dien Tamerlan aannam, won hij geen veld in de genegenheid van Kristiaan; integendeel, deze verachtte dat wezen, waarin alle zieleleven scheen gedood te zijn en dat niets meer vergoode dan hetgeen tot het dierlijke behoorde. Niettemin was de jongeling aan zijne plaats geboeid, omdat hij iets van Zingolina en van Mahomet wilde vernemen: twee wezens, aan welke Kristiaan zich ieder oogenblik meer en meer hechtte.

Tamerlan had intusschen het grootste gedeelte van den inhoud der flesch ingezwolgen; zijne oogen waren reeds mat en glanzeloos, zijne tong begon te stotteren; zijne woorden werden ruwer en zijne gebaren immer wilder. De dronkenschap was den reus eigen, en wat de arme Mahomet met bedelen, wat Zingolina met waarzeggen, of met zingen op de openbare plaatsen verdiende, werd in dien afgrond verzwolgen. Tamerlan was nooit verzadigd, en zelfs nu nog, zoohaast zijne waggelende hand het glas had ingeschonken, greep hij dit vast om het in één teug te ledigen.

‘Ha, gij zijt rijk geweest? Welnu, jongen, ik ook heb goede dagen beleefd!’ zoo ging Tamerlan voort. ‘Wij staan dus gelijk. Wat gij echter jong ondervindt, ondervind ik somtijds in mijnen leeftijd. In mijn jonge jaren was ik de gelukkigste schelm die er leefde.... Maar, komaan, gij: zit daar zoo droog te luisteren; eerst gedronken!’

‘Ik heb geen dorst.’

‘Hoe, gij hebt geen dorst? Dat is verwonderlijk! Ik

o umijzelven integendeel eene volle kruik aan den mond willen binden. Geen dorst? Die woorden zijn eene lo genstraffing van uw ongeluk. Het spreekwoord zegt immers ‘Droevige harten zijn dorstig’. Nu, de spreekwoorden liegen ook wel eens; want vroolijke harten zijn het niet minder!’

En de reus lachte ruw.

‘Ik was jong en de zoon van een eerbiedwaardigen rechter, van een man met strenge zeden, en die zijnen zoon noch wijn, noch liefde, noch spel gunde - en echter was die zoon verlekkerd op den wijn, betooverd door de vrouwen en beduiveld om met de dobbelsteen te rammelen. Wat wilt ge? De zoon was zoo onbuigbaar als de vader, en wat de eerste niet meer openlijk doen mocht, deed hij gestolen. O, gelukkige dagen!... Kom, Tamerlan, men heeft maar één leven, jongen! en als de vroolijke tijden heen gevlogen zijn, drink dan ten minste op hun aandenken!’

Hij deed wat hij tot zichzelf zeide, en lekte welbehaaglijk de lippen toen hij het brandend nat had ingezwolgen.

‘O ja, dat was een gezegende tijd! De vriendenfeesten, de slemperijen, de speelhuizen met al hun geheimen! In die wereld leeft men niet met de gewone menschen: men maakt van den geheimzinnigen nacht zijnen dag, en als de verraderlijke zon aan den blauwen hemel schijnt, legt men zich weêrloos te bed en men slaapt als een onschuldig, lam.’

Kristiaan gevoelde een diepen afkeer voor dien man.

‘Mijn vader stond mij eens, toen ik *mijnen* dag eindigde en hij den *zijnen* ging beginnen, aan den ingang van ons huis af te wachten. De man, ik herinner het mij of het gisteren gebeurde, had een ontzaglijk groote witte slaapmuts op, en zag er in zijn sitsen kamerjapon uit, of het mijne grootmoeder ware geweest die uit haar graf was.

gekomen. Hij greep mij bij de borst, verklaarde dat hij mijne omgekeerde wereld in zijn huis niet duldde, en terwijl hij op hoogen toon over de plichten eens zoons deklameerde, wierp hij mij zijn vloek toe, en... flap! de deur uit.'

De toon alléén, waarop de reus sprak, duidde aan dat die man niet het minste gevoel van eerbied voor zijn vader had, en nu, misschien jaren na zijn dood, nog met zijne herinnering den spot dreef.

'Daar lag ik op de straat te spartelen, naakt als een afgesleten soldaten-knoop. Ik lachte niettemin dapper met slaapmuts en vloek, en keerde welgemoed naar den kristallen beker, naar de rozen der liefde en naar de gespikkelde dobbelsteen terug.'

Als de doos van Pandora werd open gedaan,
Ving 't beheer der ellenden op 't aarderijk aan.
De hoop bleef - deed zij niet? - maar wat maakt ons die
Wij, wij kussen den kroes en zijn zeker van vreugd. [deugd?

Geheel dit kloeplet had Tamerlan met eene stotterende tong gezongen, en toen hij den laatsten regel aanhief en het glas inderdaad, als zijn besten vriend, als de bron zijner levensvreugde wilde kussen, was 't hem schier onmogelijk hetzelfde aan zijn lippen te brengen.

Daar zat hij, de afschuwelijke man, de afzichtelijkste der Iloten die Sparta ooit aan zijn kinderen had kunnen voorstellen! Zijn reusachtig lichaam waggelde heen en weêr, en niettemin greep zijne machteloze hand nog altijd naar het blinkende glas.

'Ik geloof,' zeide Kristiaan zacht, en niet zonder een gevoel van angst het glas tot zich trekkende, 'ik geloof dat gij nu reeds genoeg gedronken hebt.'

'Wat?... Genoeg gedronken?'

Het was of het korpus van den reus plotseling door eene

elektrische kracht bezielde werd; het vuur glinsterde weêr in zijn oogen; zijne handen werden dreigend saângenepen, en met een forschen sprong stond hij in het midden der kamer. Nu greep hij den stoel op welken hij gezeten had, en wilde er gewis een wapen van maken. Kristiaan was insgelijks overeind gesprongen; hij stond moedig voor den reus, die met zijn ontzaglijk hoofd schier tot aan de zoldering reikte.

‘Wat wilt ge?’ riep Kristiaan krachtig uit.

‘U den kop verpletteren, alsof ik een vlieg verpletteren zou!’

‘Pas op! een druppel van mijn bloed zou als een vloek op u terugvallen!’ dreigde de jongeling stoutweg.

Die woorden hadden eene wonderlijke uitwerking op den reus, want de stoel viel eensklaps op den vloer terug.

‘Wie heeft daar van vloek gesproken?’ stamelde Tamerlan. ‘Die stem was als die mijns vaders, toen ik dreigde hem het grijze hoofd te verpletteren. Weg, spook! indien gij uit het graf opstijgt om mij te tergen en te martelen. Weg, zeg ik u!’ en de reus deed eene driftige beweging tegen den laatsten lichtstraal, welke door het venster viel en langs den muur heenschoof. ‘Weg, bloedige schim! waarom komt gij, na vijf-en-twintig jaren, telkens dien vloek herhalen?’

De reus verviel in eene hevige overspanning, die aan zinneloosheid grensde; hij meende de schrikbeelden van een misdadig verleden te zien. Zijn gelaat was bleek en verwrongen; de oogen rolden wild in hunne kassen en zijn rosse haren waren te berge gerezen. Hij, die meende het vergeten op den bodem van het glas te vinden, had integendeel dàar een ontwaakt geweten gevonden, en dat geweten deed hem nu het plegen eener bloedige misdaad verraden.

Kristiaan had verre van de plaats waar dat onmenschen zich bevond, willen vluchten; doch hij dacht aan Mahomet,

aan Zingolina, die beiden aan de woeste behandeling van den reus konden blootgesteld zijn. Kristiaan wilde hen bijstaan en beschermen - de arme jongen! Hij besepte niet eens, dat hij machteloos tegenover de razernij van dien dronkaard zijn zou.

Op het oogenblik dat Tamerlan, in afgebroken woorden, over de misdaden van zijn leven sprak, werd de deur geopend en Zingolina en Mahomet traden binnen: de eerste onverschillig voor het gedruisch dat de meester maakte, de tweede bevend als een veroordeelde.

Het meisje legde, zonder een woord te spreken, hare gitaar op tafel, en na haar rooden mantel van den schouder te hebben getrokken, ontstak zij het blikken lampken dat op de houten schouwlijst stond, terwijl Mahomet de centen uit den zak haalde, welke hij in de koffiehuizen en herbergen had opgezameld.

Het gerammel van de kopermunt scheen eene geheele verandering in de denkbeelden van den reus te brengen. Wankelend kwam hij andermaal tot bij de tafel en liet zijne breede vuist op het geld vallen.

‘Geld!’ mompelde hij. ‘Niets dan ellendige kopermunt?’ en met eene hevige beweging wierp hij de muntstukjes over den vloer heen. ‘En is dat alles wat gij heden aanbrengt?’ brulde hij voort, zich tot Mahomet wendende. ‘Ha, schurk! maak uwe zakken ledig, want gij hebt het koper op de tafel geworpen en het zilver zoekt gij te stelen!’

‘Ik heb niet meer, meester!’ kermde de knaap, terwijl hij zich achter Zingolina verborg, welke haar strakken oogslag op Kristiaan gericht hield, en niet scheen op te merken wat er om haar gebeurde.

Toen de reus den armen knaap bij de borst greep en hem met gestrekten arm in de hoogte hield, schoot Kristiaan toe; doch Zingolina plaatste zich voor den jongen dicht en hem altijd strak aanstarende, zeide zij:

‘Ga heen, gij hebt u immers met onze zaken niet te bemoeien!’

‘Maar dat kind?’ onderbrak de jongeling.

‘Bekommer u over dien knaap niet, hij is in mijne hoede.’

‘Maar ziet ge niet, dat de ongelukkige Mahomet door die geweldige vuist geworgd wordt?’

Zingolina wendde zich om, trok den arm van den reus naar beneden, en Tamerlan met gefronste wenkbrauwen aanstarende, zei zij eenigszins boos:

‘Laat toch den armen jongen gerust!’

De reus gehoorzaamde al morrende, en liet zich weêr op de bank aan tafel neêrzakken.

‘Die schelm!’ morde Tamerlan, ‘hij heeft Piko-Poko ook laten sterven! Piko-Poko, die mij gelegenheid gaf, om tweemaal daags de flesch met brandewijn te vullen. Toen kwam er zilver in het huishonden, en nu, nu niets dan blind en versleten kopergeld!’ en schier bij ieder woord deed de dronkaard de tafel onder een vuistslag daveren.

Zingolina en Mahomet raapten middelerwijl het geld op, dat door de kamer gerold was; Kristiaan stond nog altijd bewegingloos nabij de deur, zonder zich rekenschap te geven van zijn vertoeven in die walgelijke kamer.

‘Zingolina,’ zoo ging de dronkaard op zachter toon voort, ‘kom hier, kom bij meester Tamerlan! Hij meent het toch zoo kwaad niet met u!’ en toen het meisje vertrouwelijk naast den reus kwam staan, sloeg deze den arm om haar middel, en zag haar met een ruwen lach aan. ‘Ha! ik zie het,’ mompelde hij, ‘uwe donkere oogen gloeien nog altijd als vuur, Zingolina. Gij zijt nog altijd boos op mij, en echter, gij ziet het, ik ben nu zoo rustig als een lam. Zeg mij wat ik doen moet?’

‘Geen vuurwater meer drinken!’ was 't antwoord van het meisje.

‘Niet meer drinken?... Ga weg, ondeugend kind!’

riep de reus en stiet Zingolina van zich af. ‘Doch neen!’ hervatte hij plotseling, ‘zie mij zoo verwijtend niet aan.... Ik beloof u, ik zal het brandende nat vaarwel zeggen.’

‘Belooft gij het heilig?’

‘Ja, heilig.’

De sterrezienster kwam terug.

‘En dan,’ sprak zij verder, ‘moet gij den kleinen Mahomet in vrede laten.’

‘Mahomet, die schurk, welke mij geruïneerd heeft door Piko-Poko te laten sterven?’ riep de dronkaard ruw; doch eensklaps bedarende, hervatte hij: ‘Welnu, het zij zoo! Kom hier, schurk, haal voor uw kopergeld brandewijn, en ik spreek niet meer over Piko-Poko.’

Zingolina zag den Goliath strak aan; in haren oogslag las men duidelijk de verontwaardiging, omdat hij zoo spoedig zijne beloften schond. Zij wendde zich om, rukte Mahomet de flesch uit de hand en slingerde deze tegen den muur, waar zij in duizend stukken vloog.

Dan ook scheen de booze geest den reus met razernij te bezielen; zijn kolossaal lichaam reikte weêr tot aan den zolder.

‘Ellendige!’ riep hij uit. ‘Wie durft mij tegenstreven?... Wie?... O, er moet bloed stroomen, als er geen vuurwater meer vloeien mag.... Ik zal u een voor een den kop inslaan, zooals ik aan dien anderen deed!’

Zingolina ijlde naar de deur, rukte deze open, stiet Kristiaan buiten en beet hem met ingehouden stem toe:

‘Ga heen, verwijder u! Gij hebt niets gehoord! Wee u, als er een woord van dit alles over uwe lippen komt!’

Kristiaan ging verschrikt heen.

Reeds geruimen tijd was de jongeling in zijn kamer, en nog duurde het getier en gedruisch in het naburige vertrek voort; bij iederen bons, dreef hem een nieuwe schrik door het hart. Hij vreesde dat Tamerlan zijne bedreigingen zou ten uitvoer brengen. Eindelijk werd alles rustig in de kamer

en de jongeling verbeeldde zich, dat het zwakke meisje en de weerlooze knaap badend in hun bloed lagen, en dat de afschuwelijke dronkaard, onverschillig voor die misdaad, in diepen slaap verzonken zat.

VII.

De verjaardag van den Teut.

Prachtig is de Schelde, die langs den voet van het weelderige Antwerpen spoelt. Hetzij bij morgen of avond, bij storm of fonkelend sterrenlicht, altijd wekt het zien van die rivier dichterlijke denkbeelden in ons op.

De woelige dag, als de schepen hunne rijke lading naar het strand voeren, of er meê naar vreemde kusten vertrekken, wordt de avond op den stroom en op de kaaien, door een kalmer beweging, die men rust noemen mag, vervangen.

Ginds in het Westen, achter den verlaten Vlaamschen oever, zinkt de zon weg en geeft aan den stroom, vurig en met edelgesteenten bezaaide golven; het water is effen en geen enkele boeg, tenzij hier en daar een kleine boot, rimpelt nog den effen spiegel.

In de verte, op stroom, ligt een reusachtig schip, welks masten en touwwerk zich als een groot spinnweb tegen den blauwen hemel afteekenen. De zang der matrozen heeft een oogenblik de avonrust gestoord *Das Deutschen*:

Vaterland van den armen landverhuizer is, als een eeuwig vaarwel aan het vasteland, van boord opgestegen. Nu is reeds alles stil, alsof de matroos in slaap en de landverhuizer in diepe mijmering verzonken was.

Aan de andere zijde, waar de rivier landwaarts inloopt ziet men ternauwernood nog eenige zeiltjes van beurtschepen, en de rivier verdwijnt daar, op zeer korten afstand van ons, in een dikken nevel.

Op de Werf heeft de moedige natiegast, die daar gansch den dag gelost en geladen heeft, plaats gemaakt zoowel voor den burger als voor den koopman, voor de rijke dame als voor het naaistertje; voor den winkelier als voor den dichter. Alle standen wandelen daar, en komen er, na het onverpoosde dagwerk, uitspanning zoeken.

Wanneer Antwerpen volgens oud gebruik zijne kermis viert, leveren's avonds de kaaïen der Schelde integendeel een uitzinnig gedruisch op, en het is of alsdan al de bewoners der stad dàar iederen avond te zamen stroomen.

Ste Walburg-plein is, gedurende die dagen, de plaats, het aantrekkingspunt van alle volkstheaters van kunstmakers, waarzeggers en volksprofeten, van Chineesche schimmen en cyclorama's, van goochelaars en duivelskunstenaars, van koordedanseressen en nagmaakte Friezinnen, van draaiorgel- en vioolspelers; van kreupelen, lammen, blinden, zoowel echte als valsche; van bedelaars, die *met* uwe toestemming eene brandschatting houden op uw beurs, van gauwdieven en beurzensnijders, die zulks doen *zonder* uwe toestemming.

Iedere tent draagt om dus te zeggen een diadeem van geschilderd doek op haar voorhoofd. Boven het Fransche opschrift verheffen zich geschilderde reuzen, die honderd-pond's-gewichten opheffen, zoo gemakkelijk als wij een centiemstuk; die met eenen toren zouden omspringen, gelijk wij met onzen rotting of met eene sigaar.

Hier ziet men gevechten tusschen bloedgierige panters,

leeuwen, beeren en menschen; daar ontmoet men vliegende vrouwen, sprekende zee-meerminnen, dansende paarden, geleerde apen, mannen, die even goed tegen de zoldering wandelen, als wij over een Smyrnasch tapijt.

Zoodra het avond wordt, begint op Ste Walburg-plein niet alleen van den kant der stedelingen, maar ook van dien der kunsten- en poetsenmakers, eene onbeschrijflijke beweging. De theaters worden geopend: binnen branden reeds de smokende lampen, buiten is de estrade bezet door muzikanten: meestal gewapend met eene valsche trompet, eene Turksche trom en een paar helklinkende bekkens.

De muziek vangt voor iedere tent aan: het is een gedruisch, een gewoel van de andere wereld, en niettemin boven al dat gedommel, weet de stem van den Grooten Tamerlan zich te doen hooren, om zijne kunst, én die van Zingolina, én die van Mahomet als onnavolgbaar aan te prijzen.

De clown van het paardenspel moge schreeuwen, dat de rijderes Heloïse beter danst dan de vermaarde Taglioni - Tamerlan schreeuwt nog veel harder, dat Zingolina al de vrouwen in het dansen den baard afdoet.

De horoskooptrekker daarnaast heeft vrij te roepen, dat hij van Lenormand zelve zijne kunst heeft geleerd, en die beruchte vrouw hem, voor den besten harer 'ingewijden' hield - Tamerlan verklaart bij hoog en bij laag, dat Zingolina niets minder is dan de dochter van die beroemde kaartlegster.

De Boschjesman ginder ver, die eene uur geleden nog in de herberg 'op zijn Vlaamsch' zat te tieren en te drinken, en die nu als een wild beest in eene ijzeren kooi opgesloten zit, uit vrees dat hij de bezoekers zal verscheuren - de Boschjesman, zeggen wij, moge aantrekkelijk zijn voor het publiek; maar Tamerlan doet gevoelen, dat het *mundus vult decipi* bij hem volkomen vreemd is.

De meester uit het *Théâtre Incomparable* roept wel is

waar, dat hij honderd pond aan zijne tanden hangt, twaalf stoelen op de punt van zijnen neus doet draaien; maar Tamerlan biedt het geëerd publiek aan, evenals Samson, de poorten van de stad op te heffen en ze een uur verder te brengen.

En tusschen dit alles slaat de bleeke en magere Mahomet de trom en de bekkens, danst Zingolina, en blaast Tamerlan van tijd tot tijd op zijn trompet.

Boven de tent van Tamerlan leest men op een versleten doek:

LA BONNE AVENTURE

GRAND THÉÂTRE

DE NÉCROMANCIE, D'ASTROLOGIE, DE CHIROMANCIE.

ON LIT DANS LE PASSÉ; ON PRÉDIT L'AVENIR: ON FAIT VOIR

A LA DEMOISELLE SON FUTUR; AU JEUNE HOMME SA FIANCÉE.

DES INTERMÉDES DE PRESTIDIGITATION ET DE TOURS DE

FORCE PAR LE CÉLÈBRE TAMERLAN, SURNOMMÉ L'EMPEREUR

DES HERCULES.

ENTRÉE 10 CENTIMES.

‘*Entttz!*’ brult Tamerlan, als hij een oogenblik zijn schetterend speeltuig van den mond neemt.

‘*Entrez!*’ roept de scherpe stem van Mahomet, en hoewel er geen levende ziel den trap opkomt, steekt de knaap de armen wijd en breed open, als wil hij het volk beletten zich te verdringen. ‘Voorzichtig, vrienden, voorzichtig!... Een voor een.... Waarom elkander letterlijk doodgedrongen? *Entrez....* De tent waggelt reeds van het volk.... *Entrez... on paie la bagatelle de dix centimes!* Het publiek trappelt van ongeduld. De muziek speelt *Fra Diavolo*. De rrrrepresentatie gaat beginnen!’

Verlaten wij voor eenige oogenblikken Zingolina, in hare bonte kleeding, rijkelijk met valsch goud overdekt; met haar kleurigen tulband en toovergordel, beiden overvloedig voorzien van geslepen glas. Laat ons tot in den morgen van den dag terugkeeren, en wel in de kamer, welke sedert eenige dagen door het zoogenaamde tooneelgezelschap verlaten werd.

Wij vinden in deze een nieuwen, tijdelijken bewoner, en wel Godfried, met wie onze lezers vroeger kennis maakten.

De zon speelde vroolijk door de met stof overladen ruitjes. Op eene brits lag de oude dwaler, zijn armen waren op de borst gekruist en zijn hoofd rustte op zijn ransel; naast hem lag een zeisstok. Hij sliep, en het was of God hem in zijnen slaap een zoeten droom gaf; want er speelde een glimlach om zijne lippen. Toen de zon zoo hoog kwam, dat zij op het gelaat des grijsaards viel, werd hij wakker, wreef zich de oogen en richtte zich op -woorden murmelende die waarschijnlijk een morgengebed waren.

Kort daarna stond hij voor het venster en dacht:

‘Ja, het is vandaag mijn verjaardag. Vijftien jaar heb ik nu reeds in armoede en lijden doorgesloofd.... Vijftien jaar!... Ik, ik zou gaarne het hoofd ter ruste leggen, gaarne zeggen “Het is volbracht” als ik maar een oogenblik mijn kind, mijne Ghislana aan het hart kon gedrukt houden; doch zóó veel vraag ik zelfs niet: als ik slechts wist dat zij gelukkig was hier of hierboven.’

Een zware zucht steeg uit zijne borst op.

‘Wat werd die verjaardag vóór vele jaren toch vroolijk gevierd! Ik had te dien tijde nog eene vrouw en kinderen. Dan was het feest in ons huis; ik had mijne familie om mij heen; mijne kinderen brachten mij bloemen, mijne vrouw lachte mij toe, alsof het geluk op aarde nooit een einde nemen zou. En nu?... Vrouw en kinderen zijn reeds

lang dood, de bloemen zijn verdord en ik dwaal alleen en verlaten rond.’

Een oogenblik daarna zeide hij op vroolijken toon:

‘Doch komaan, moed gevat! De goede God zal mij niet verlaten. Laat ons eens zien wat ik op mijn verjaardag te eten heb,’ en bij die woorden zocht hij in den ransel; doch vond er niets dan eene korst brood, en op eenige stappen van hem viel zijn oogslag op een kruik met water.

‘Welnu,’ sprak hij voort, ‘een stuk brood en een glas water, dat gisteren avond versch uit Gods lieven hemel viel, is immers genoeg voor het feest van een armen duivel zooals ik ben. Hoevelen zijn er die dat zelfs niet bezitten! Laten wij ons nu maar verbeelden, dat het stuk brood eene amandeltaart en het water champagne is.’

Met deze woorden plaatste Godfried brood en water op tafel en zette zich op de bank.

‘Laten wij ons nu voorstellen,’ zoo zeide hij verder, ‘dat de tafel rijk gedekt is, en dat al mijne lievelingen er om gezeten zijn. Hier zit mijne goede vrouw.... Daar zitten mijne kinderen.... Ginder een buurman, een vriend.... Mij dunkt, ik hoor hun gelach, hun geschater.... Hoû op, hoû op! gij schatert mij de ooren doof!’

En in die verbeelding, stak de arme man zijne vingers in de ooren, als hinderden hem de schaterende kinderstemmen.

‘En nu zeggen ze: “Op uwe gezondheid, vader! Uw lang leven, Godfried. Uw duurzaam geluk op aarde!” Ik dank u, ik dank u, kinderen lief.... Kom hier, Bernard, een kus voor u!’

En de grijsaard kuste zijne rechterhand.

‘Een kus voor u, lieve Bertha, appel van mijn oog!’

En hij zoende zijne linker.

‘Tien kussen voor u, Ghislena!’

En de oude man bracht zijne handen te zamen en kuste ze innig.

‘En gij, dierbare echtgenoot,’ zeide hij van zijne plaats oprijzend, ‘kom aan mijn hart!’

Helaas, in zijn wakenden droom sloeg de arme Godfried zijne armen open, als wilde hij het voorwerp zijner eerste liefde daarin opvangen; doch nu was de begoocheling gebroken! Hij zakte op de bank terug, tranen stroomden mildelijk over zijne wangen.

Nog zat Godfried smartelijk gebogen, toen een gedruisch van menschenstappen op den hobbeligen trap zich hooren liet.

Er volgde welhaast een driftig kloppen op de deur. De grijsaard rees langzaam overeind en ging openen; hij stond echter getroffen, toen hij drie mannen van het gerecht voor zich staan zag. Een, wiens sluier om het middel den kommissaris aanduidde, zag den grijsaard een oogenblik strak aan, terwijl hij deels verstaanbare woorden in zichzeiven mompelde:

‘Haar grijs... neus... voorhoofd... merkbare teekens.... Gij zijt Godfried, dien men *de Teut* noemt?’

‘Dezelfde, mijnheer.’

‘Gij zijt nog slechts korten tijd geleden uit het zinnelooshuis ontslagen?’

‘Ja, mijnheer.’

‘Men had het nooit voor u moeten openen!’ liet de policieman er streng op volgen.

‘Mijnheer,’ zeide Godfried kalm en waardig, ‘ik was door geen zinneloosheid getroffen; eene ijselijke vergissing heeft mij zeven jaren lang in die verschrikkelijke gevangenis doen zuchten.’

‘Praatjes voor den vaak! Zijt gij vóór eenige dagen niet aan de hoeve, nabij het kasteel van den heer van Lindenburg geweest, in gezelschap van een kleinen land-looper?’

‘Ja, mijnheer.’

‘Gij hebt daar uwe lotgevallen verteld, en na door een

toeval vernomen te hebben, dat het de heer van Lindenburg was die u in het zinnelooshuis had doen opsluiten, hebt gij hem bedreigingen toegericht.’

‘Ik? Gij bedriegt u: ik heb niemand bedreigd. Ik heb integendeel de dochter des huizes, welke naar mijne avonturen kwam luisteren, uit het diepste mijns harten gezegend.’

Toen de grijsaard die woorden uitsprak, was het bleeke gelaat van Kristiaan in de opening der deur verschenen; de jongeling had de laatste zinsneê gehoord, en begrepen dat die grijsaard niemand anders was dan Godfried, waarover Agnes hem geschreven had.

‘In alle geval,’ antwoordde de politiebeambte, op het gezegde van Godfried, ‘in alle geval zullen wij dit later zien. Wat doet gij voor een ambacht?’

‘Niets, mijnheer.’

‘Dus bedelaar, landlooper.’

‘Mijnheer,’ zeide de oude man met waardigheid, ‘ik ben geen misdadiger; ik doe niemand kwaad en wensch ieder geluk en vreugde toe, al mocht ik deze dan ook nooit genieten. Vijftien jaren geleden heeft men mij een kind, een dierbaar kind ontstolen, en het is toch geen misdaad geloof ik, dat arme wicht te zoeken?’

‘Ik weet dat gij die fabel uitstrooit, om hier en daar het medelijden op te wekken en aldus, vooral de vrouwen, geld af te troggelen.’

‘Ellendige!’ riep Godfried.

‘Bedaar, kameraad!’ hervatte de policieman, met die onwankelbare kalmte welke hem door de overtuiging zijner macht gegeven werd. ‘Hebt gij papieren?’

De grijsaard antwoordde niet, hoewel het in zijne ziel geweldig stormde; hij trad naar zijn ransel en haalde een getuigschrift te voorschijn, onderteekend door de geneeskundige commissie van het zinnelooshuis. Dit getuigschrift bevestigde dat hij, Godfried, zich in gezonden toestand

bevond, toen hij op bepaalde dagteekening het gesticht verliet.

‘Is dat alles?’ vroeg hem de policieman.

‘Ja, mijnheer.’

‘Welnu, kameraad, dan heb ik de eer die heeren daar’ en hij wees op zijn agenten ‘te verzoeken u naar de gevangenis te voeren.’

‘Mij aanhouden?’ riep Godfried met eene bevende stem, ‘mij naar de gevangenis voeren?’

Een diepe ontsteltenis maakte zich van hem meester, en geen wonder! Hij had nauwelijks met een opgeruimd hart de vrijheid begroet, en men dreigde hem andermaal met een nieuwen kerker!

‘Maar, mijnheer!’ sprak de ongelukkige diep ontroerd, ‘ik heb niemand kwaad gedaan. Ik smEEK u, laat mij ongestoord mijn kind zoeken.’

‘Ik ken mijnen plicht.’

‘Maar wie dan toch is zoo onbarmhartig geweest mij aan te klagen? Is het altijd die rijke en machtige van Lindenburg?’

‘Ik heb u geen rekening te geven van mijne bevelen.’

‘O wees niet wreed, mijnheer!’ kermde de oude man, zoo smeekend als een kind en zakte voor den policieman op de knieën. ‘Mijn kind, mijne Ghislana!... Mijnheer, laat mij hier slechts vertoeven tot morgen. Dezen nacht, als de sterren aan den hemel blikkeren, heeft men mij beloofd te zeggen waar mijn kind is.’

‘Genoeg, genoeg!’

‘Dat is eene schande!’ riep Kristiaan plotseling. ‘Is het gerecht dan in de wereld om den ongelukkige te verpletteren?’

De politiebeambte wendde het hoofd om, en zag het bleeke en gehavende wezen van Kristiaan.

‘Ja, dat is eene schande!’ hervatte de jongeling. ‘Godfried, ik zal u beschermen tegen den hatelijken.’

aanslag, dien de heer van Lindenburg ten tweeden male tegen u smeedt!’

De grijsaard richtte zich op, en herleefde als het ware bij het hooren van die woorden. De policieman nam den jongeling van het hoofd tot de voeten op; een minachtende glimlach speelde om zijnen mond. Arme worm, scheen hij te zeggen, die machtige rijke zal u, zonder om te zien, onder den hiel van zijnen schoen verpletteren!

‘Wie zijt gij?’ vroeg hij verder, op een toon die niet vrij was van trotschheid.

‘Kristiaan David.’

‘Die naam is mij niet vreemd. Zijt gij de zoon van den gewezen fonds-speculant?’

‘Dezelfde.’

‘Welnu, jongeling, ik raad u aan liever voor u-zelfen dan wel voor anderen te zorgen. Gij bevindt u hier in een huis, dat mij geen zeer goed denkbeeld van u doet opvatten.’

‘Waar men meê verkeert, wordt men meê vereerd, mijnheer David!’ zeide de policieman streng.

Kristiaan was door die woorden gansch ontmoedigd. Nooit had hij het gewicht van zijn vernederden toestand begrepen en gevoeld zooals nu. Hij luisterde niet meer naar het gesmeek en gekerm van Godfried, die door de gerechtsdienaars den trap werd afgeleid. Slechts toen de grijsaard reeds beneden was, werd Kristiaan andermaal door de kreten van den ongelukkige getroffen. Hij snelde dan ook naar beneden, om zoo mogelijk den armen vader nog aan de handen van 't gerecht te onttrekken. De officier van politie weerde den jongeling met den stok af, en zóó gebiedend was die beweging, dat Kristiaan het geraden achtte achteruit te gaan.

‘Wees gerust, Godfried, ik zal uwer gedachtig zijn,’ riep hij den ouden man van verre toe.

‘Dat loone u God!’ antwoordde de grijsaard.

Het volk schoolde beneden in de straat te zamen; doch verwonderd was het juist niet. Eene aanhouding? Maar dat is niets buitengewoons in dergelijke buurt, 't Is zeker niet aangenaam voor den patient, maar als hij eenigen tijd later terug komt, is de schande meestal reeds afgeschud.

Vrouwen met kinderen op den arm, een legioen knapen en meisjes omringden de politie en den aangehoudene. De kinderen stelden zich voor, hem tot zóó verre mogelijk te vergezellen en aldus min of meer het geheim, dat over deze aanhouding verspreid lag, te ontsluiëren.

Medelijden had men niet. Luistert naar 't geen die knapen met borstelig haar, lompen om het lijf en de handen achteloos in de broekzakken geborgen, roepen: 't zijn ruwe kwinkslagen, gevolgd door een ruw gelach.

'Heden hij, morgen wij!' schijnen velen van hen reeds te zeggen. In die gevoelens zijn de meesten van hen opgevoed, en het onkruid, met milde hand in de harten geworpen, zal ook ontkiemen, als het godsdienstig gevoel dit niet tijdig weet uit te roeien.

Wat de aanhouding van den ouden man betrof, deze nam inderdaad haren oogslag in eene nieuwe aanklacht van den heer van Lindenburg. 'In het bedelaarsgesticht zal hij uitmuntend verzorgd worden, nu het zinnelooshuis hem niet meer wil,' had de vader van Agnes gemompeld, en alsof hij een grooten maatschappelijken plicht had volbracht, strekte hij zich in zijn fluweelen armstoel uit en dompelde de aristocratische vingers welbehaaglijk in de gouden snuifdoos.

Men begrijpt dan ook dat de oude heer zeer slecht gestemd was, toen hij vernam dat zijne dochter aan Kristiaan David had geschreven, om hem den dwaler aan te bevelen. 'Ik wil niet, had hij gezegd, dat juffer Agnes briefwisseling houdt met Kristiaan David!'

Agnes verliet diep bedroefd de kamer van haar vader; wel wist zij dat Kristiaan zoo rijk niet meer was als

vroeger, sedert de dood des vaders; doch wat bekommerde zij zich om al dien rijkdom? Die verging; maar het edele hart was toch gebleven. Waarom haatte haar vader dan toch dien goeden Kristiaan?

Toen haar hartje haar niets zeggen kon - want het was immers een doolhof van gissingen, aangezien men den waren toestand van den jongen dichter voor haar verborgen gehouden had - wendde de kleine dweepster zich tot hetgeen haar omringde.

Zwaluwen, gij, die nu eens boven het hooge beukenbosch zwiert en dan weêr met uwe fijne vleugelen het effen zilvervlak van den vijver scheert; gij, die somtijds de stad bezoekt en misschien dicht bij Kristiaan's venster het nest uwer jongskens getimmerd hebt - weet gij het, zwaluwen?

De zwaluwen zongen en dreven heen en weêr; doch zeiden niets aan Agnes.

Bloemen, gij, kinderen van die welke Kristiaan eens verzorgde en wier kleuren en geuren de dichter zoo liefdevol bezongen heeft, bloemen, fluisteren de geesten uwer gestorvene zusters u niets toe over haren zanger?

Ook de bloemen zwegen.

Toen het avond geworden was, blonken ontelbare sterren aan den hemel, en het meisje herinnerde zich, dat kinderen zijnde, zij met Kristiaan die dikwijls had gaê geslagen. Elk van hen had eene schitterende ster uitgekozen en in hunne naïeveteit dachten zij dat het hun bewaar-engel was, die uit den hemel naar beneden zag, om daarna aan den goeden God te vertellen, hoe braaf Kristiaan en Agnes waren.

En gij, sterren, engelen, die eiken avond aan de blauwe hemelbaan ter nachtwaak komt over de kinderen der menschen - zeg, kunt gij aan de treurende Agnes het geheim dat haar drukt niet ontsluiëren? Kunt gij niet in

het hart van Kristiaan lezen wat er omgaat, en dit daarna aan het hart van Agnes toefluisteren?

Eensklaps ontstelde het meisje: de ster; op welke zij dacht het oog gevestigd te houden, schoot eensklaps van hare plaats, beschreef bliksemsnel het blauwe halfmond en verdween. Was dit het antwoord der sterren? Was dat het: 'Doe afstand van alle hoop'?

VIII.

Dichter en uitgever.

Verscheidene dagen waren heen gesnel. Kristiaan had herhaalde malen pogingen aangewend, om Godfried uit de gevangenis te doen ontslaan: alles was te vergeefs geweest.

Het laatste koperstuk dat de jongeling bezat, was inmiddels verteerd. De armoede - neen! het volkomenste gebrek was zijn gezelschap geworden; er waren dagen gekomen, verschrikkelijke dagen! dat hij geen brood meer vond. Dan, gelijk de wolf die uit zijn schuilhoek gedreven wordt, had Kristiaan zijn kamers verlaten en was in eenige koopmanskantoren werk gaan vragen.

Hier, in dit kantoor, was er geen werk voor hem; daar stiet zijne fierheid den patroon tegen het hoofd; ginds had men een vooroordeel tegen hem, omdat hij Kristiaan David heette; verder kende men hem geene voldoende

bekwaamheid toe - en telkens keerde de jongeling, met de wanhoop in het hart, op zijn naakte kamer terug.

Als hij zoo den huize uitgedreven, door de straten sloop en naar werk zocht, verwenschte hij dikwijls in zijne ziel zijn vroegeren rijken stand, die hem belet had eenig handwerk te leeren, dat hem in de dagen van tegenspoed brood zou hebben verschaft. Hij zag benijdend naar den smid, die het aambeeld onder zijn zwaren hamer deed dreunen; naar den havenwerker, die bijna onder zijn last bezweek; naar den schippersmaat die, voor zijn stuk dagelijksch brood, moeilijk de golven doorkliefde.

Te vergeefs kwam het verleidende beeld zijner familie hem voor den geest: hij verstiet het en, het hoofd fier opheffende, wilde hij het kind van zijn eigen arbeid zijn.

Eens was Kristiaan vermoeid en uitgehongerd thuis gekomen. Hij had het dien dag gewaagd zich onder het volk te mengen, dat aan de landingsplaatsen der stoombooten stond en had gehoopt dat er toch één reiziger zijn zou, die hem tot pakjesdrager nemen zou. Het was of zijn haveloos wezen eiken vreemdeling afschrikte.

‘Moeder,’ morde de jongeling smartelijk, ‘moeder! uw kind is een arme verlatene, die den hongerdood niet ontgaan zal. Negentien jaren oud zijn, levenskracht en wil bezitten, en echter honger moeten lijden - dat is verschrikkelijk! Mijn hart zegt mij wel “Bedel!” maar ik kan de hand niet ten aalmoes uitsteken, en de aalmoes zelve zou mij in de vingeren branden. Neen, werk of den dood!’

De zon schoot op dat oogenblik hare milde stralen door het venster, en overgoot heel het vertrek met een gloed van purper en goud. Het was eene helsche spotternij met de armoede welke er heerschte; maar neen! door die zonnestraal schitterde er iets op tafel en het was of het des te levendiger flonkerde, om de aandacht des dichters op te wekken.

Kristiaan naderde, en hij vond op de tafel een zilverstuk.

‘Geld!’ liet hij met een gil van vreugde hooren. ‘God, mijn God! vergeef mij mijne wanhoop!’

Hij bracht in vervoering het zilverstuk aan zijne lippen en kuste het vurig. Dan kwam alweêr die koude redeneering opdagen en hem vragen: ‘Van waar komt dat geld? Wie heeft het daar neergelegd? Mag ik het wel als het mijne beschouwen?’

Doch dezelfde redeneering stilde ook zijne nauwgezetheid. ‘Dwaas die ik ben,’ zeide hij, ‘t is zonder twijfel een laatste overschot van mijn kleinen schat, dat ongemerkt op tafel is blijven liggen!’ En bij die woorden stak Kristiaan, gerust gesteld, het zilverstuk in den zak. Hij kon weêr drie dagen leven!

Kristiaan sloot iederen morgen zorgvuldig de deur zijner kamer en ging uit om werk te zoeken. Als hij in den avond van den derden dag, zonder goeden uitslag den hobbeligen trap opklauterde, meende hij naar zijn doodsbed te gaan. Zijne laatste kopermunt was verteerd.

‘In Godsnaam!’ murmelde hij, toen hij de deur had gesloten; ‘indien God wil dat mijn einde nadere - dat Zijn heilige wil geschiede! Ik zal sterven: dat is rusten, ontslagen zijn van lijden en armoede. Mijn lijk zal in den schoot der aarde liggen, en mijne ziel die mijner moeder te gemoet vliegen in een beter vaderland.... Doch, wat zie ik? Er glinstert dàar weêr geld!’

En inderdaad er lag andermaal een geldstuk op tafel.

Wie was de beschermgeest van den armen Kristiaan? Langs waar drong deze tot in de kamer door, waarvan venster en deur zorgvuldig gesloten waren? Was het een aardsch ofwel een bovennatuurlijk wezen? Was het geld van een engel, ofwel geld van den booze?

Toen hij herhaalde malen langs de muren getast en op deze geklopt had, om te weten of er geen deur was, welke toegang tot zijne kamer verleende; toen hij in den vloer

zocht of er geen verborgen luik bestond; toen hij zich langen tijd in gissingen verdiept had, kwam hij andermaal bij de tafel staan, om het nieuwe zilverstuk te onderzoeken: munt en klank waren helder en zuiver - 't was geen valsch geld.

Dagen snelden om en de zonderlinge gift werd dikwijls herhaald, zonder dat Kristiaan iets kon onderscheppen. Het zilverstuk lag altijd ongeveer op dezelfde plaats, op het midden der tafel, en dit vergrootte het geheimzinnige van het zilveren manna, dat voor Kristiaan als uit den hemel daalde.

Acht dagen waren nu verlopen sedert Kristiaan geen zilver gevonden had. De geheimzinnige bescherming had dus opgehouden: het spook van den honger waarde aan alle kanten.

Eens dat hij moedeloos neerzat, viel zijn oog op zijne poëzie - zoet uitvloeisel van zijn jong en, minnend hart, en het was of uit die papieren eene stem van 'brood' tot hem sprak. Indien hij die poëzie wilde afstaan aan dezen of genen uitgever, indien hij ze door den druk wilde laten bekend worden, werd zij wellicht een kleine goudmijn voor hem. Tooverachtig vooruitzicht, dat Kristiaan in het eerste oogenblik toelachte!

Daarenboven murmelde hem die stem toe: 'Uw naam, "KRISTIAAN DAVID" zou op den titel pronken; men zal uwe gedichten lezen, bewonderen; gij zult roem en eer winnen. Agnes zal uwe zangen bezitten, en de lofspraak zal harer rozenlippen ontvloeien. Vorst en bedelaar zullen uwen naam met eerbied verkondigen, en terwijl in uw leven u lauweren en riddereer ten deel vallen, staat het nageslacht in bewondering stil bij de plaats, waar men uw stoffelijk overschot heeft ter ruste gelegd.'

Die denkbeelden waren wel betooverend voor Kristiaan's hart, doch die poëzie was de weerspiegeling zijner ziel. Nooit had hij eraan gedacht die tonen in het openbaar te

doen galmen; hij had ze voor zichzelf gezongen, gelijk de vogel in een eenzamen hoek van het bosch, en daarom had hij ook al zijne geheimen vrij den boezem laten ontvloeien. De liefde tot God, moeder, vader en Agnes waren beurtelings op het papier gestroomd, en nu zou hij eensklaps die heilige gevoelens aan iedereen moeten doen kennen!

Hij zou aan de wereld den val van de fortuin zijns vaders, zijn ongeluk, zijne tranen, zijnen dood moeten verkondigen! Hij zou aan de wereld moeten zeggen, dat hij armoê geleden had met zijne moeder, en te vergeefs om hulp had gebeden bij zijne familie! Hij zou moeten zeggen, hoe hij's nachts het vergeten graf zijner moeder met heete tranen besproeide, en door het gebrek aangedreven, soms genegen was geweest de hand tot bedelen uit te steken - hij, de voorheen rijke Kristiaan David!

Hij zou....

‘Neen, dat kan, dat mag niet zijn!’ riep hij uit. ‘O, mijne zangen, ik heb u niet voor anderen, maar voor mijzelf neêrgeschreven, en ik zou u in uwe zuivere bedoelingen ontheiligen, als ik u thans voor een stuk brood verkocht! Daarbij, het publiek is zoo koud, zoo ongevoelig en men zoo ongetwijfeld de schouders opheffen en glimlachen, voor datgene wat mij telkens, bij het herlezen, de tranen uit de oogen perst. Neen, dierbare zangen, neen! gij blijft mij, mij alleen toebehooren!’

Met zijne poëzie aan het hart geprest, zette hij zich neêr en wilde zoo sterven - die arme Chatterton! ⁽¹⁾ Na zijn dood mocht men hem dien schat ontrukken, en hem door vreemden laten ontwijden; doch zoo lang den dichter nog lieven overschoot, zou hij tenminste geheiligd blijven.

In die marteling dacht Kristiaan aan zijne moeder, en het was of zij hem smeekte zich niet vrijwillig in de handen

1 Thomas Chatterton, een arm Engelsch dichter, werd in 1752 te Bristol geboren, en die reeds op zijn achttiende jaar stief

van den hongerdood te slingeren - maar te leven. Ja! de gevoelens in die zangen uitgedrukt, waren wel is waar die welke de geheimste snaren van het hart haars kinds hadden doen trillen: doch moest die zoon blozen voor de ontboezeming dier gevoelens? Was zijne armoede eene schandvlek? Was de wereld zóódanig verhard en bedorven, dat geen enkele moeder, geen enkele goedgehartige zoon meer weenen zou met het lijden van haar Kristiaan?

‘Kristiaan,’ fluisterde hem als het ware de moeder toe, ‘Kristiaan leef, mijn kind. Gij hebt daar brood voor het tegenwoordige, roem voor het toekomstige!’

Kristiaan richtte zich op en zeide vast besloten:

‘Ik zal gaan!’

Wij volgen den dichter naar eene van de voornaamste straten der stad, en richten ons met hem naar een prachtig huis, naar een grooten boekwinkel, waar een aantal bedienden en een druk bezoek van het publiek, uitgebreide handelsbetrekkingen aanduiden.

Een oogenblik hield de jongeling stil, toen hij een oogslag op zijn armoedig kleed wierp; doch weêr ruischte het hem in het oor: ‘Brood voor het tegenwoordige, roem voor het toekomstige!’ en bemoedigd trad hij binnen.

Arme Kristiaan!

Hoevele jonge dichters hebben zich, evenals de held onzer geschiedenis, met de schitterendste droomen van roem gewiegd! Wij spreken niet van eenige zotskappen, die beweren dichterlijk vuur te bezitten - want in onze eeuw van *voortgang* denkt bijna ieder schoenmaker op zijn pikstoel, ieder smid bij zijn aambeeld, ieder koetsier op zijn bok, zich een Byron, een Helmers of een Béranger! Wij spreken van hen, die God in zijne voorliefde tot den mensch, met waarachtig genie begaafd heeft, en die dezen vonk vroegtijdig voelen gesmoord worden.

O! zij zijn te beklagen, die arme gevoelige zielen; want het ontwaken uit den droom waarin zij verkeerd hebben.

moet de verschrikkelijkste marteling zijn, welke men bedenken kan. De wereld, die hun vroeger met een Oosterschen goud- en rozengloed overtogen scheen, moet dan naakt en dor voor hen zijn. De menschen, die zij als broeders aanzagen, worden in hun oog spottende duivels, en de Hemel alléén blijft hun toevlucht. Zij lijden, kwijnen, sterven langzaam weg en rusten eenzaam en vergeten op het kerkhof:

Schoon de maagd het heeft vergeten,
En het knaapje nooit zal weten,
Als't er soms den glimworm raapt,
Dat dààr - dààr een dichter slaapt. (1)

Neen, zij zijn de nijdigaards der meer gelukkigen in de kunst niet geweest! De nijdigaards zijn niets meer dan verwaanden, zooals wij hooger zeiden, die *beweren* dichter te zijn, en die, als Apollo hen door een prozaïsche oorveeg van den Parnassus heeft doen tuimelen, van uit de diepte waarin zij liggen te wentelen en te kruipen, hun zwadder en vergif op den wezenlijken dichter trachten uit te braken: - razende dwergen, die in dagbladen en tijdschriften en met spelden gewapend, een stormloop houden op den zool van den laars van elk verdienstelijk man!

Kristiaan verkeerde nu nog in een zoeten droom; doch wie weet hoe ras hij zal ontgoocheld worden! De glimlach, die over de lippen van den boekhandelaar zweefde, toen deze het manuscript aannam om het in te zien, nam reeds iets van die zoete begoocheling weg - te meer, daar de prozaïsche man na een enkelen oogslag op *het schrift* geworpen te hebben, dit weêr toesloeg en zeide:

‘t Is uw eersteling?’
‘Ja, mijnheer.’

1 *Goede Reis*, een mijner dichtstukken.

‘Uw naam is dus nog niet bekend en gij moet wel weten, dat het publiek alleen koopt van schrijvers wier naam reeds gunstig bekend is.’

Kristiaan huiverde.

‘Maar men moet toch eens aanvangen, mijnheer?’ waagde de jongeling te zeggen.

‘t Is waar, aan alles is een begin; doch men vangt aan ten koste zijner eigen beurs. Als men eens eer en faam heeft gewonnen, vindt men gemakkelijk een uitgever.’

‘Maar dat is verschrikkelijk, mijnheer!’ zeide Kristiaan en zijne stem trilde. ‘Zij die te arm zijn om in de eerste onkosten te voorzien, worden alzoo tot de eeuwige vergetelheid veroordeeld.’

‘Dat juist niet! Maar men kan toch niet eischen dat *wij* ons zeiven zullen arm maken, met onverschillig welke, boeken in het licht te geven die het publiek niet koopt, en dat enkel en alleen om te onderzoeken, of er uit dezen of genen schrijver een man van genie groeien zal?’

‘Van dien kant hebt gij gelijk!’ morde Kristiaan.

‘Ik denk het ook; want inderdaad gansch Californië met zijne gouden ingewanden, zou niet voldoende zijn om al de zoogenaamde poëtische uitboezemingen te bekostigen.’

‘De arme jongeling,’ hervatte Kristiaan, die aan zijne denkbeelden een geheel andere richting gaf, ‘de arme jongeling, die vroeg van kunst en roem droomt, is dan wel te beklagen. God gaf hem gevoel, en de behoefte om dit uit den vollen boezem te doen stroomen. Dagen lang, en zelfs in de eenzame nachten, heeft hij zich bij het lamplicht over zijne zangen gebogen; de stoffelijke noodwendigheid van het leven heeft hij verwaarloosd, om slechts aan het ideale te denken - en als hij dan, de ongelukkige! wil optreden, is hij als een drenkeling die onder het ijs is geschoten en te vergeefs het hoofd tegen den metalen

vloer aan stukken stoot. Hij vraagt lucht, leven en liefde, en men versmoort den rampzalige!’

De boekhandelaar zag den jongeling met belangstelling aan.

‘En niettemin,’ ging Kristiaan voort, ‘heeft hij zijne gezondheid en een toekomstig stoffelijk welzijn opgeofferd, voor de beoefening van het schoone en het goede. Hij heeft gezongen om de liefde voor God en Vaderland dieper in de harten te doen dringen. Indien hij de dagen der jongelingsjaren in tranen en armoê doorgeworsteld heeft, en hij den mannelijken leeftijd bereikt, zal de rimpel des lijdens reeds zijn voorhoofd doorploegen en zijn haar zal lang vóór den tijd vergrijsd zijn. Hij sterft eindelijk in ellende, en als men na zijnen dood, in zijne door de ratten of de mot deels opgeknaagde papieren ziet wat al liefde hij voor God en Vaderland had, zal men het genie betreuren. Men plaatst marmer op zijn graf en de boekhandelaar wint goud, terwijl men den ongelukkige, in zijn leven, een stuk kopermunt voor zijne gedichten weigerde.’

‘Dat alles is waar. Maar veroorloof mij te zeggen: gij spreekt van eene uitzondering. Gij spreekt van den wezenlijken dichter, en deze, wanneer hij moed en kracht bezit, worstelt altijd de eerste moeilijkheden te boven. Er bestaan immers tijdschriften en dagbladen, waardoor men dagelijks aan het publiek bewijzen kan, dat men talent heeft. Het publiek waardeert zeer spoedig de wezenlijke verdiensten.’

De jongeling was nadenkend geworden.

‘Dus,’ zeide de dichter, ‘indien men geen stoffelijke middelen bezit om zijne plannen uit te voeren, moet men zich getroosten, jaren lang zich in den engen kring van een tijdschrift te bewegen, ofwel plaats te nemen tusschen de prozaïsche aankondiging der dagbladen.’

‘Ziedaar een zekere, maar nog altijd moeilijke weg,’

‘Dat kan ik niet doen!’ riep Kristiaan in een heilige verontwaardiging uit.

De boekhandelaar trok de schouders op en voegde er bij:

‘Gij zult nooit een Cresus worden.’

‘Dat wil ik niet!’ was het antwoord - en in zijne gefolterde ziel voegde Kristiaan er bij: ‘Hadde ik slechts brood, ik zou rijker dan Cresus zijn!’ maar om die woorden luidop te zeggen was hij te trotsch.

‘Er was nog eene andere weg om te *debateeren*,’ sprak de boekhandelaar verder, ‘maar die is op dit oogenblik grootendeels gesloten. Men gaf een prospectus uit, de dichter zamelde, bij zijne vrienden, een goed honderdtal inschrijvers in.’

‘Ha, *zelve!*’ zeide Kristiaan. ‘De dichter in persoon, na zijne liederen geschreven te hebben, moest dan eenige centiemen tot belooning gaan afbedelen.’

‘Onze eerste Vlaamsche dichters hebben zóó moeten aanvangen.’

‘Dat is verschrikkelijk! O, mijnheer, gij hebt gewis nooit begrepen, wat de ziel van zóó iemand heeft moeten lijden - ten minste als hem het denkbeeld niet bemoedigde, dat hij die bloedige vernedering onderstond om de gevallen letterkunde op te beuren; als hem de nationale hoop niet streefde, ten minste met één enkel boek, het kleine getal der bestaande werken te vermeerderen.’

‘Ik besef zeer goed dien toestand; doch ik wil enkel besluiten dat *al* te jonge en onervaren schrijvers dien weg, voor den jongeling van talent, hebben gesloten. Het publiek is reeds zoo dikwijls in zijne verwachting bedrogen, dat het schier weigert in te schrijven, en wat ons betreft, onze zolders zakken in van dichterlijke kransen, dichterlijk loover, dichterlijke galmen, dichterlijke zangen, en de hemel weet wat al meer! Eene wijze en verstandige kritiek,

een goede raadsman, ziedaar wat de letterkunde misschien voor dat alles behoeden zou.'

Kristiaan voelde het gewicht van die stoffelijke reden; zijn dichterlijke geestdrift leed er schipbreuk onder.

'Dus,' zeide hij ontmoedigd en mijmerend.

'Maak u eerst naam; geef eerst in het publiek blijken van talent,' was het antwoord.

Een zucht welde uit zijn hart op, en deze riep hem als het ware toe: 'Geen brood voor het tegenwoordige; geen roem voor het toekomstige!'

'Bij dit alles geef ik u een goeden raad. Vlaamsche poëzie,' zoo ging de koel redeneerende boekhandelaar voort, 'is bijna hottentotsch in ons land, en bovenal' en hij had zich gewaardigd een blik te werpen in het manuscript, 'bovenal houdt men niet van die *self-contemplation*, die poëzie waarin de dichter altijd liederen van zijn "IK" opdreunt. Dat is doodelijk vervelend.'

Er lag iets verachtends in die opmerking voor de uitdrukking zijner heiligste gevoelens. Hij had dus wel gelijk gehad, toen hij zeide, dat de wereld hem niet begrijpen zou. En was dit te verwonderen? Ieder zorgt hier beneden voor zich-zelf, en men houdt geen rekening van de smarten van anderen.

'Ten slotte, jonge vriend, schrijf proza en zoo mogelijk Fransche proza. Kleed uwe beelden vroolijk, bloemrijk in, maak zonnige tafereeltjes, verdrijf alle diepzinnige gedachten uit uwe tooneelen, want de denkingskracht is in onze dagen lui, of liever vermoeid; streel en vlei de weelde en de grooten, en weet de armoê zelfs zoodanig te maskeren, dat zij geene huivering inboezemt.'

Op dat oogenblik vestigde de boekhandelaar zijn oogslag op Kristiaan. Deze zag doodsbleek; er lag eene blauwe tint over zijne lippen en onder zijne oogen. De laatste, mat en zielloos, schenen bij iedere ademhaling dieper in hunne holten weg te zinken.

‘Wat deert u?’ zeide de boekhandelaar plotseling.

‘Niets!’ stamelde Kristiaan en trachtte zich eene vaste houding te geven.

‘Gij schijnt mij toe ziek te zijn.’

‘Gij vergist u.’

De arme dichter wankelde, en stak zijne bevende hand naar de papieren uit.

‘Geef hier!’ morde hij, ‘ik wil heengaan.’

Het was of eene inwendige stem den boekhandelaar de wezenlijke reden van de doodsbleekte des dichters had toegefluisterd; plotseling tastte hij in zijnen zak en reikte den jongeling een zilverstuk toe.

‘Eene aalmoes!’ mompelde deze. ‘Neen, ik wil liever sterven van honger, dan eene aalmoes aan te nemen.’

De boekhandelaar bleef een oogenblik stom van verwondering.

‘Hoe is uw naam?’ vroeg hij met belangstelling.

‘Dien zult gij niet weten.’

‘Het was dan uit armoede, dat gij hooptet eene bron van bestaan van uwe poëzie te maken. Ongelukkige, vraag nooit brood aan die kunst!’

De uitgever, hij gevoelde 't, had de waarheid van den toestand eens dichters al te naakt, al te verschrikkelijk doen kennen; maar hij was een rechtschapen man. Hij had reeds zóóveel dwaze stappen door beginnelingen zien aanwenden, dat hij vast besloten had voortaan zijne koude proza tegenover die bruisende gemoederen te stellen, en te beletten dat sommigen zich, letterlijk gesproken, ‘doodarm zouden maken’

Kristiaan David had den winkel verlaten, weldra zijne kamer bereikt en, zijne poëzie andermaal aan het hart drukkende, was hij neêrgeknield en had gebeden.

‘Alles is dan voorbij!’ zoo dacht hij ten laatste; ‘niets blijft er mij nog te hopen. Neen, het was de stem mijner moeder niet, die mij daar straks toeriep: “Brood

voor het tegenwoordige, roem voor het toekomende!” Het was integendeel de stem van den booze, die mij eene laatste en bloedige nederlaag wilde doen ondergaan. En waarom toch heb ik die aalmoes niet aangenomen? Ik heb immers ook die wel aanvaard, welke eene geheimzinnige hand op tafel legde?... 't Is waar; doch deze laatste ten minste spaarde mij de vernedering.’

Er was een oogenblik rust.

‘Wie gij ook zijn mocht, ongekende hand, die Kristiaan David nu reeds dagen achtereen gespijsd hebt, ik zegen u en de zegen eens stervenden zal gewis wel verhoord worden bij God. Gij ten minste, door uw gesluierd mededoogen, hebt nog bloemen van geluk op het pad van den armen dwaler gestrooid.’

Het lijden van Kristiaan werd prangerder.

‘De hongerdood is eene akelige dood!’ mompelde hij, ‘en des te akeliger in het midden eener bloeiende en zonnige natuur, als de aarde vruchten in overvloed harer kinderen aanbiedt, in het midden eener rijke en weelderige bevolking. Maar toch is er geen stuk brood voor mij, rampzalige!... Moeder, die uit den hemel in deze arme kamer neêrziet, gij hadt niet gedacht dat uw Kristiaan die pijnlijke marteling zou moeten verduren! Bid, bid God, dat hij mijn lijden kort, zeer kort doe zijn!’

Niet zonder moeite had hij de tafel bereikt, en met eene verlamde hand op zijn manuscript geschreven:

‘Kristiaan David, na vruchteloos gepoogd te hebben op eene eerlijke manier een stuk brood te verdienen, sterft van honger....’

IX.**Dood van honger.**

Op het oogenblik dat de pen hem uit de hand gleed, en hij zijne papieren slechts met moeite op de tafel samenvatte, om met dien dierbaren schat aan zijn hart te sterven - op dat oogenblik, klonken hem de blijde tonen eener viool en het gejoel eener juichende menigte in het oor.

Beneden in de straat vierde men een bruiloftsfeest. De speelman ging voorop; bruid en bruidegom, de eerste met den bloemenkrans om de sneeuw-witte muts, dansten den speelman na, en achter het paar kwamen familie en bekenden, allen even woelig, even gedruischmakend. Gansch de buurt was voor die bruiloft in beweging, en des te minder zou er iemand aan hebben kunnen denken, dat eenige voeten boven hen een mensch lag te sterven.

Straks, misschien binnen eenige oogenblikken, zal hij dood zijn; kort daarna zal men hem vinden en als het nieuws zich door de buurt verspreidt, zal het misschien nog geen vijf minuten den vroolijken dans tegenhouden. Het is immers zoo vreemd niet dat dààr, in die arme buurt, iemand van gebreke sterft!

Morgen kan dezen of genen hetzelfde overkomen - doch voorwaarts, geene ellende voor den tijd!

De vroolijke tonen der viool stierven weg, en Kristiaa lag op den vloer uitgestrekt: het waren de laatste blijde galmen van het leven welke hij hoorde, maar die nog als duivels met den honger schenen te spotten.

‘Moeder,’ had hij gestameld, ‘moeder, ik kom....’

Zijne oogen sloten zich.

Op dat oogenblik klom een jong meisje met haastigen tred den trap op. Aan de deur van Kristiaan's kamer hield zij even stil, boog het hoofd naar het sleutelgat, en luisterde een oogenblik met ingehouden adem.

Toen zij geene beweging in de kamer hoorde en rechts noch links, boven noch beneden, eenig gedruisch opmerkte, snelde zij even vlug den tweeden trap op en bereikte behoedzaam den donkeren zolder. Nu trad zij op hare teenen zoo zacht voort, dat zij over den zolder scheen te zweven.

Voorzichtig schoof zij een losliggende plank ter zijde, en van beneden drong nu een lichtstraal door de zoldering. De bezoeker boog zich over de opening en staarde in de kamer van den armen dichter. Een gil ontsnapte aan haren mond, en met eene bange stem riep het meisje:

‘Kristiaan, Kristiaan!’

De ongelukkige verroerde zich en de oogen openende, murmelde hij nog:

‘Wie roept mij?’

Gedruischmakend kwam iemand van den trap weêr naar beneden, en deed weldra de oude deur, onder de krachtige beweging der hand, kraken.

Dat alles was voor Kristiaan reeds als een verwarde droom, en toen eindelijk de deur open vloog en de Boheemster met den uitroep van: ‘Kristiaan, hier is Zingolina!’ binnen stormde, scheen er eene opbeuring in den ongelukkige te komen.

‘Zingolina!’ zuchtte de jongeling, en toen hij het geheimzinnige wezen met de oogen zocht, was het andermaal verdwenen.

‘Ik ben ijlhoofdig!’ stamelde hij. ‘Ik zie eene mengeling van zonderlinge beelden. Ik hoor stemmen, die mij niet vreemd zijn....’ - en zijn hoofd zakte andermaal op den vloer neêr.

Hij had zich echter niet bedrogen. Een oogenblik later

kwam de Boheemster terug met drank en brood; want zij had den verschrikkelijken toestand van den ongelukkige geraden. Zij knielde bij hem neêr, verzorgde en verpleegde hem en fluisterde hem woorden van bemoediging toe. Kristiaan David voelde het leven allengs weêr door de aderen stroomen, en de eerste blik dien hij opsloeg was voor haar die hem als een reddende engel verschenen was.

‘Ik dank u!’ murmelde hij bijna onverstaanbaar.

Op den arm van Zingolina leunende, richtte de jongeling zich op, en toen hij voor het venster stond en de glansrijke zon aan den blauwen hemel weêr aanschouwde, zeide hij stil:

‘Ik dank u, o mijn God! dat gij mij tot het leven hebt teruggeroepen. Ik bid u om vergiffenis, Vader, indien ik een oogenblik wanhoopte aan uwe eindelooze goedheid!’

Zingolina stond op eenige schreden van hem; de jongeling wendde zich tot haar en haar de hand toereikende zeide hij:

‘Zingolina, ik dacht, dat gij mij haattet.’

De Boheemster nam de hand aan, wendde de oogen af en zweeg.

De dichter hervatte:

‘Wat voerde u op dit oogenklik in dit huis, in deze kamer? Was dit enkel toeval?’

‘Ik kwam om u te zien.’

‘Om mij te zien? Zonderling wezen! Waarom ontvluchtet gij mij dan zoo lang?’

De Boheemster vestigde hare oogen, glinsterend van tranen, op den jongeling.

‘Gij weent?’ zeide deze. ‘Haattet gij mij dan niet?’

‘Ik u haten!’ fluisterde zij ten antwoord.

‘Spreek, wat gaat er toch in uw hart om?’

‘Ik beminde u,’ sprak de sterrezienster met naïeve

oprechtheid, en dit zonder zich daarin gehinderd te gevoelen, ‘ik beminde u als het licht mijner oogen.’

‘En ik!’ riep Kristiaan in vervoering, ‘en ik voelde mijn hart zoo innig dankbaar voor u kloppen!’

Hart aan hart gekneld, vergaten de twee ongelukkigen het lijden der aarde. Zaliger oogenblikken hadden zij wellicht nooit doorgebracht, en de tonen der viool, die straks als eene spottende lijkmarsch uit de straat tot in Kristiaan's kamer klonken, schenen hem nu weêr als een triomflied toe te galmen.

Toen de eerste ontmoetingen dezer ontmoeting gestild, of liever door wat meer kalmte vervangen waren, vroeg Kristiaan:

‘Waarom, als ik u dierbaar was, bleef er altijd iets verwijtends in uwen oorslag? Waarom, Zingolina, scheent gij mij te haten?’

‘En toch was mijn hart tot u getrokken voor de eerste maal dat uw oog in het mijne rustte, dat uwe hand de mijne aanraakte. Ik vreesde u, want gij kent een deel onzer geheimen, en ik, ik kende uw hart niet; misschien zoudt gij ons in de onmenselijke handen van het gerecht overleveren. Wat wilde ik daarenboven mijn hart aan het uwe hechten, als ik morgen verre van u zou geslingerd worden?’

‘En echter...’

‘En echter heb ik voor u, sinds wij dit huis verlieten, veel getrotseerd; sinds gij dacht dat ik u niet meer gade sloeg, zag ik u dikwijls.’

‘In uwe droomen?’

‘Neen, in wezenlijkheid. Ik kwam tot hier in de woning, en mijn oog waarde in deze arme kamer rond. Ik zag u soms op uwe knieën den God van hierboven bidden, dien men mij niet genoeg heeft leeren kennen; ik hoorde uwe zuchten, uwe snikken, uw smeeken.’

Kristiaan hield het oog strak op de Boheemster gevestigd.

‘Soms,’ ging zij voort, ‘stondt gij rechtvereind; uw oog, blonk als diamant, er lag iets eerbiedwekkends in geheel uw gelaat en gij spraakt zoo schoon, zoo zoetvlelend van uwe moeder, dat mij de tranen in de oogen kwamen, en ik ook wensch eene moeder, een vader te kunnen beminnen.’

‘Maar gij zijt ijhoofdig, Zingolina! Mijne kamer was immers gesloten!’

‘En toch zag ik u de gewijde aarde van het graf uwer moeder aan het hart drukken; toch wist ik dat gij honger leedt en sterven wildet; toch heb ik al de woorden van liefde, die gij in de eenzaamheid aan de arme Zingolina toewijddet, als een heiligdom hier in mijn hart bewaard.’

‘O, ik begrijp alles. Dat geld kwam van u....’

‘Ja, het kwam van mij; ik was het die de met moeite bespaarde zilvermunt op tafel heb gelegd.’

‘Zingolina!’

‘Geloof aan niets onnatuurlijks, Kristiaan. Boven u, op den zolder en door de scheuren der vermolmde planken, viel mijn oog op u. Ik heb soms ademloos en met kloppend hart, u van daar gâgeslagen.’

Kristiaan was diep bewogen: hij beschouwde de Boheemster als een beschermgeest van God gezonden, om hem niet alleen van den hongerdood te redden, maar voortaan eenig geluk op zijn levenspad te strooien. Doch als hij zich dezen zoeten en kleurrijken droom voor de oogen der verbeelding tooverde, kwam ook plotseling de afschuwelijke figuur van den Grooten Tamerlan dat geluk verbreken. Zij, die Kristiaan als zijn reddende engel beschouwde en beminde, was immers aan dien man verkleefd, en morgen kon hij haar van zijne zijde wegscheuren!

‘Och, waarom hebt gij u aan den woesten Tamerlan verbonden?’ zeide de jongeling, als een vervolg op hetgeen zijne inbeelding hem had voorgespiegeld; ‘waarom

is het in zijne macht ons rampzalig te maken! Hij is immers uw meester....’

‘Mijn meester?’ zeide de Boheemster fier. ‘Ik ken geen meester.’

‘Maar gij zijt aan hem verkleefd! Zingolina, die man is misdadig en als ik niet wist dat gij een edelmoedig hart hadt, zou ik door die gehechtheid u medeplichtig denken aan de bloedige misdaden die hij zich zeiven verwijt.’

‘Zeg dat niet!’ stamelde zij, ‘uwe woorden zijn wreed. Ik ben aan dien man gehecht, misschien wel omdat ik van mijne teêrste kindsheid af nooit andere zorgen dan de zijne gekend heb; omdat wij, tot nu toe, altijd te zamen weelde en armoede gedeeld hebben. Kom, zwijg daarover; laten wij blind zijn voor het toekomstige, en elkaêr voor het tegenwoordige beminnen.’

‘Ja, laat ons gelukkig zijn in het tegenwoordige; dit heeft al weinig rozen genoeg, dan dat wij deze door den storm van het toekomstige zouden ontbladeren.’

Thans zitten Kristiaan en Zingolina naast elkaêr; zij spreken van wat hun lief of leed is op aarde, en hunne glimlachen en tranen vermengen zich; Zingolina heeft niets spottends meer in zich; zij is integendeel een teêrgevoelig kind geworden: zuivere diamant, welke in het slijk was verloren geraakt, en die slechts een glimp van den dag noodig had om als eene heldere zon te schitteren.

‘Zingolina,’ sprak Kristiaan, ‘zeg mij, wat hebt gij zoo onheilspellend in de sterren gelezen, den eersten avond dat wij elkander hier ontmoet hebben?’

‘Mijne diamanten zusteren fluisterden mij iets geheimzinnigs toe.’

‘Wat dan?’

‘Dat ik u reeds beminde.’

‘En was dat dan zoo onheilspellend?’

‘Zij zeiden mij, dat er op onzen levensweg druppelen honig, druppelen melk, druppelen wijn; maar ook gal en

edik zouden geplengd worden. Maar eene der zusteren zag mij met een valschen blik aan, en die blik was de weerkaatsing van een oogopslag op aarde: het was die eener rijke vrouw.'

'Agnes!' zeide Kristiaan onwillekeurig.

'Zoo heet de vrouw die gij bemint, niet waar?' liet Zingolina er snel op volgen; want de vlugge blik der Boheemster en haar geoefend oor hadden reeds genoegzaam bemerkt, dat de jongeling dien naam met eene bijzondere ontroering uitsprak. 'Gij bemint haar; want zij is rijk en schoon en ik, arme zwerveling, ik heb niets. Ik heb rijkdom noch schoonheid; ik bezit niets dan mijn kloppend hart.'

'Eerbiedig eene herinnering uit mijne jeugd!' zeide hij. 'Hij bemint haar!' mompelde zij tusschen de tanden, maar liet er weldra met zoetheid op volgen: 'Welnu, als ik uwe verloofde niet wezen mag, zal ik uwe zuster zijn. Zuster,' voegde zij er bij, 'dat woord, zegt men, is ook schoon.'

'Neen, neen! gij hebt den voorrang!' zeide de jongeling driftig en onberaden. 'Agnes is goed; doch hare familie heeft de mijne verstooten en vertrap; zij heeft mijn vader niet willen ondersteunen; mijne moeder heeft zij in gebrek en ellende laten sterven, en van mij heeft zij zich met verachting willen ontmaken. Ik min Zingolina de Boheemster, die mij brood gaf toen ik honger leed, die mij tot het leven terugriep, toen ik den dood nabij was!'

Een glans van tevredenheid verlichtte Zingolina's wezen. Zoo helsch als hare oogen van jaloezie geblonken hadden, zoo zacht en vriendelijk waren zij, nu het meisje overtuigd was dat Kristiaan's hart haar behoorde.

'Ja,' sprak hij voort, 'wij blijven te zamen; gij, de arme Mahomet, de oude Godfried en ik.... Wij zijn vier verstootelingen, doch vereenigd zullen wij slechts ééne familie uitmaken.'

‘Ja, ja,’ riep Zingolina, ‘die oude Godfried, waarvan Mahomet mij gesproken heeft, zal de vader van den nieuwen Bohemertroep zijn.’

De kaartlegster scheen voor een oogenblik den Grooten Tamerlan te vergeten.

Toen Zingolina was heengegaan, dacht Kristiaan nog aan haar, en 's avonds luisterde hij met gespannen aandacht naar het gewoel dat in de verte van het kermisplein opsteeg. In zijne mijmering zag hij Zingolina en Mahomet, in wiens gezelschap hij door de wijde wereld trok; hij zelf droeg, ia zijne verbeelding, het bonte Bohemerkleed. Dat hinderde hem aanvankelijk; hij voelde dat dit kleed op zijne borst brandde en den haat tegen de menschen dieper in zijn hart deed wortel schieten. ‘En toch,’ zoo mompelde hij, ‘zoo zal ik over stroomen, bergen en rotsen, door dorpen en steden gaan, verre van de stad waar ik eens rijk en gelukkig was en waar de menschen mij nu zoo stiefmoederlijk behandelen. Ik vroeg hun hulp en zij verstieten mij; ik vroeg hun brood en zij gaven mij een kaakslag; ik vroeg hun eer en roem en men heeft mij eene kroon van scherpe doornen op de lijdende slapen gedrukt.’

Hij verbeelde zich verder dat Zingolina de liederen zong die hij dichtte, en 's avonds telde men onder het licht der straatlantaarn de opgezamelde kopermunt - doch men had genoeg om te leven. Alleen het beeld van den afschuwelijken dronkaard vergalde die droomen: als de zwervers hem hier ontvlucht waren, rees hij een weinig verder weêr voor hun oog op. Waarom hield Zingolina altijd de hand beschermend over dien Tamerlan uitgestrekt?

‘Wij moeten ons van dien afzichtelijken booswicht afmaken,’ morde Kristiaan, toen hij zich op zijne legersteê wierp om eenige rust te genieten.

X.

Schoppen-acht.

De stoomboot was op het punt de landingsplaats te verlaten; er heerschte eene groote drukte op dek en kaaïen. Men voerde voortdurend koopgoederen aan, die allen in dat drijvend houten magazijn verdwenen, om aan gene zijde van het kanaal den rijkdom van de wereldstad, welke men Londen noemt, te gaan vergrooten.

Hier en daar bemerkte men passagiers, die zich nog op de kaaï bevonden en het oogenblik van 't vertrek schenen af te wachten. Onder deze laatsten bevond zich een heer met een aristocratisch voorkomen, die schijnbaar bedaard de blauwe wolken eener sigaar opwaarts blies; doch naar zijn gefronst voorhoofd en koortsachtige stappen te oordeelen, was hij ongeduldig over het talmen aan boord; die man, ofschoon reeds grijs, droeg een elegant reisgewaad.

Op eenige schreden van hem stond, onbeweeglijk als een paal, een knecht in livrei, wiens oogen alleen onophoudelijk in hunne holten draaiden, om de minste beweging zijns meesters gade te slaan en als een onderdanige jachthond op zijne geringste wenken te draven.

De wandelaar was de heer van Lindenburg. Sedert eenige dagen was hij in zijn prachtig hotel in de stad teruggekeerd. Belangrijke zaken riepen den vader nu naar Londen, en om zijner dochter de verveling te besparen, had hij haar, gedurende zijne afwezigheid, de stad doen betrekken. De trotsche man had echter zijne voorzorgen genomen, indien Kristiaan David zich soms mocht aan-

bieden. Toen eens Agnes aan hare kamenier gevraagd had: ‘of Kristiaan David van hare plotselinge terugkomst kon verwittigd zijn, had deze onbeschaamd geantwoord: ‘Mijnheer David en zijne moeder waren sedert eenigen tijd naar Weenen vertrokken en zouden gewis in geruimen tijd niet weêrkeeren.’ Men had dus zelfs vermeend haar niet te moeten inlichten over den dood harer tante!

Een weinig verder dan heer en knecht stond een derde persoon, dien wij eens van nabij moeten beschouwen, aangezien hij den rijken wandelaar bijzonder scherp gadeslaat; maar dit met gansch andere gedachten dan de bediende. Die derde was Kristiaan David.

De dichter had zijn rijken oom herkend en scheen het oogenblik af te wachten, dat deze zijne wandeling zou voortzetten tot de plaats waar hij zich bevond, om hem aan te spreken. Toen de heer van Lindenburg tegenover den verstooteling kwam, plaatste deze zich voor den aristocraat en zeide met nadruk:

‘Mijnheer van Lindenburg.’

De rijkaard zag den dichter strak aan, werd bleek en wilde voortwandelen.

‘Ik ken u niet,’ morde hij.

‘Gij behoeft Kristiaan David niet te kennen!’ liet de jongeling er op volgen. ‘Er is een afgrond tusschen u en mij, en ik ben het niet die u vragen zal dien afgrond te dempen.’

‘Wat wilt gij?’

‘Niets voor mij.’

‘Gij zijt arm en ziet er haveloos uit.... Overigens, ik weet met wie gij u ophoudt?’

‘Ik ben u geen rekening schuldig van mijn doen en laten; ik ben een vreemdeling voor u. Als gij mijn leven kent, als gij weet dat ik arm ben, als men u gezegd heeft wie mij brood heeft toegereikt, en met wie ik mij ophoud

- dan heeft men u te veel belangstelling voor mij ingeboezemd.'

De oom zag den jongeling met verachting aan.

'Ik wil belangstelling van u,' ging Kristiaan voort, 'hoort gij dat, mijnheer van Lindenburg? Want ik weet dat gij enkel naar mij verneemt om mij op gepaste gelegenheid van kant te maken, al deedt gij mij maar opsluiten in een krankzinnigen- of bedelaarsgesticht, zooals gij met den armen Godfried gedaan hebt.'

De heer van Lindenburg hield nog altijd zijn trotschen blik op den jongeling gevestigd, als wilde hij hem onder dien blik verpletteren; maar Kristiaan hief het hoofd hoog en fier op, en in zijn oogopslag lag een vrijmoedigheid welke hem veredelde, maar die door den rijkaard als eene onbeschaamdheid werd beschouwd.

De jongeling hervatte:

'Ik herhaal het u, ik wil vreemd voor u zijn; maar ik vraag of er geen grein eergevoel in uw hart is, dat gij een arm, weerloos grijsaard zoo onbarmhartig vervolgt? Gij zijt rijk en de wet beschermt niet zelden den rijke; maar uw haar wordt grijs, mijnheer van Lindenburg, en de Rechter hierboven zal u welhaast rekening vragen over de arme schepselen welke hij hier vertrappt hebt.'

'Zinnelooze!'

'Minderen, die gij mishandeld en miskend hebt; Godfried's die gij onrechtvaardig in de gevangenis deedt opsluiten; moeders, welke gij in ellende hebt laten sterven; familiën, welke gij vervolgd en verstooten hebt - dat alles wat gij hier vernietigd denkt, zal voor den Rechter hierboven u eens beschuldigen en u op uwe beurt verpletteren.'

'Ha, gij dreigt mij!'

'Ik dreig u niet; ik voorzeg u de toekomst.'

'Ik zie met wien gij verkeert!' trachtte van Lindenburg lachend te zeggen; doch inderdaad, het was geen lach die

uit het hart kwam. ‘Luister jongeling, het beste is mij met zulke dwaasheden niet tegen het hoofd te loopen. Wilt gij eenig geld?’

‘Ik begeer niets van u voor mijzelf. Ik vraag u enkel, laat dien ongelukkigen grijsaard in vrede.’

‘Ik vraag u nog eens, wilt gij eenig geld?’

‘Neen.’

‘Maar gij zult u misschien tot het hôtel wenden, en uwen nood klagen aan....’

‘Wees niet bevreesd; dààr zal ik niet komen en als ik het medelijden ooit moest inroepen, ik zou aan uwe deur niet komen kloppen.’

‘Wees ook voorzichtig!’

‘Voor wie zou ik vreezen? Ik heb een vrij geweten ere dat kunt gij, heer van Lindenburg, niet zeggen.’

‘Ellendige!’

De heer van Lindenburg maakte eene dreigende beweging met den arm; er blonk haat in zijn oog en trillend van gramschap stapte hij voort.

Doch die dreigende beweging had gevolgen: de livreiknecht was op de beweging van den arm toegesneld, en een geweldige stoot tegen de borst deed Kristiaan schier achterover op de straatsteenen tuimelen.

De klok der stoomboot klepte; de heer van Lindenburg stapte haastig, maar diep ontsteld op de boot, en toen het vaarttuig reeds een eind de rivier doorkliefd had, stond hij nog nadenkend op het dek naar de plaats te zien, waar die ‘onbeschaamde straatlooper’ zich voor zijn oog vertoond had.

In de salon van den heer van Lindenburg bevonden zich zes of zeven personen, onder ander de twee baronessen van V... en van T..., twee der grootste babbelaarsters van gansch de hooge wereld in de stad en van eene zeer bedenkelijke schoonheid, mejuffer Adèle, een nuffje van

achtien jaren, Georges de la Bruyère, een jonge gek, die eigenlijk ‘Joris van Heyveld’ heette, maar die goed gevonden had den naam zijns vaders te verloochenen en hem naar de mode te verfranschen, en verder nog twee of drie nulliteiten uit de aristocratische jonkheid.

Het nieuws van den dag was reeds afgehandeld; de wereld was letterlijk door de booze tongen der oude baronessen omgewoeld en omgekeerd; het voor velen zoo aantrekkelijk straatschandaal was er zelfs langzamerhand en ongemerkt binnen gesloopen. De mode, de badplaatsen, de toekomstige feesten en aanstaande huwelijken waren besproken en mijnheer Georges de la Bruyère had zich tot dan toe onuitputtelijk getoond in het vinden van vleierende complimenten. Inderdaad Georges was een man naar de wereld, die meer zorg besteedde aan zijn *pommade de lion* en zijn *cire à moustaches*, die meer gesteld was op een sierlijken knoop in zijn halsdas dan op den naam van verdienstelijk burger.

Glimlach niet om den knoop in den halsdas: wij herinneren ons dat Töpffer ergens zegt, dat dààrin meestal het geluk van een jongeling, in een gezelschap van vele hedendaagsche dames, gelegen is - en hoewel Georges de la Bruyère niets kende van wat Letterkunde betreft, dan het modeblad, het *libretto* van een opera, en dezen of genen roman-feuilleton - bezat hij de waarheid van Töpffer als door instinct, en wist hij de waarde van een dasknoop op zijne wezenlijke hoogte te plaatsen.

Mijnheer de la Bruyère was dol verliefd op de schoone Agnes, en de zoete welwillendheid van het meisje was genoeg om hem het hoofd duizelig te maken en te doen denken, dat zij zóódanig door de liefde gekweld werd, dat die haar dag en nacht als een kwelgeest achter de hiel zat. Meende hij overigens niet, dat hij al de vrouwen het hoofd op hol bracht? De arme jongen! en hoe weinig dachten er gemeend aan hem.

Agnes zat aan het geopend venster, waarvoor de weelderigste bloemen eene natuurlijke gordijn geweven hadden, en die het vertrek met de aangenaamste geuren balsemden.

Zij scheen te luisteren naar de vleitaal, welke Georges haar toefluisterde; doch hare gedachten waren elders - misschien wel te Weenen.

Eensklaps ontstelde Agnes zichtbaar en den wijsvinger op de lippen drukkende, rees zij van haren stoel op en zeide tot de aanwezigen: 'Stil, luistert!'

Op straat werd een lied aangeheven; het geruisch eener gitaar vermengde zich met de melodie van den zang:

Ik ben een weeskind op dees aarde,
 Mijn hart is vreemd aan moedermin;
 Wat andren ooit die liefde baarde
 Sloop nooit mijn ziele streelend in.
 Ik ben in goud een rijk bedeelde,
 Mij gaf men eer en adelkroon;
 Doch bij 't genieten dezer weelde
 Ruischt aan mijn hart een droeven toon:
 Lief kind, niet rijk zijt ge als weleer,
 Gij hebt, helaas! geen moeder meer.

De melodie was recht schoon; de laatste regelen klonken inderdaad droevig en als snikkend.

Zoodra het gezelschap de eerste bewegingen van Agnes had bemerkt, maakte zich de verwondering van iedereen meester, en toen de zes of zeven stemmen, met belangstelling en de noodige variatie, naar de reden dier plotselinge ontroering gevraagd hadden, antwoordde Agnes niets anders dan:

'Luistert!'

Men behield dan ook het stilzwijgen.

De stem zong voort:

God liet mijn vader nog in 't leven
 Tot troost van 't lijdend kinderhart;
 Hij heeft mij ook een vriend gegeven,
 Die balsem legt op iedre smart.
 Maar toch is vaak het hoofd gebogen
 En vouw ik stil de handen saëm,
 En denk ik, met den traan in de oogen,
 Lang aan den zoeten moedernaam.
 Lief kind, niet rijk zijt ge als weleer...
 Gij hebt, helaas! geen moeder meer.

‘Heerlijk gezongen!’ riep Georges de la Bruyère.

‘Overheerlijk!’ liet Adèle er op volgen.

‘En wat zegt er onze lieve Agnes van?’ hervatte de jonge pluimstrijker andermaal, die meer waarde hechtte aan één woord van de dochter des heeren van Lindenburg dan aan een geheele redeneering der behaagzieke Adèle.

Agnes gaf geen antwoord; zij scheen in gedachten verzonken.

De stem zong ten derde male:

Maar keer ik droevig tot den grave,
 Waar nu mijn arme moeder rust,
 Dan komt de geest der lieve brave,
 Die van mijn wang de tranen kust.
 Dan hoor ik zacht haar stemme fluistren:
 ‘Kom, naar het land van liefde, kind;
 ‘Ik zal u aan mijn harte kluistren,
 ‘Dààr, waar men nooit het scheiden vindt.’
 O ja, dààr is geen lijden meer,
 En dààr vind ik mijn moeder weêr!

‘Treffend, overheerlijk!’ riep Georges andermaal, en om misschien aan Agnes te doen zien, dat het lied hem even als haar weemoedig deed worden, haalde hij zijn zakdoek te voorschijn.

‘Wie heeft daar gezongen?’ vroeg Agnes.

‘Het schijnt mejuffer,’ gaf Georges ten antwoord, terwijl een glimlach om zijn mond speelde, ‘dat het lied der Boheemster u ontroerd heeft.’

‘Der Boheemster?’ was de algemeene uitroep.

‘Och ja,’ riep Georges op vroolijken toon, terwijl hij zijn hoofd tusschen de bloemen stak en naar buiten zag. ‘Och ja, het is de kleine Boheemster, die soms langs de koffiehuzen gaat zingen 's avonds en als kaartlegster en sterrezienster op Ste Walburg-plein optreedt.’

‘Eene kaartlegster!’ liet er de barones van V... met een scherpe neusstem op volgen.

‘Eene sterrezienster!’ riep de barones de T... op een contralto-toon - en de twee dames sloegen van ergernis de handen samen.

‘Ik verlang die zangeres te zien! zeide Agnes, zonder op de woorden der oude juffers acht te geven.

‘Ja, laat de kaartlegster boven komen!’ ging Adèle voort. ‘Wij zullen zien, of zij ons het goed geluk zal kunnen voorspellen.’

De oude baronessen lieten zich, na eenig tegenstribbelen, overreden, hoewel ze in haar hart reeds vuriger naar de kunst der Boheemster gewenscht hadden dan wie ook in het gezelschap. Een oogwenk van Agnes was genoeg geweest voor Georges, om hem naar beneden te doen ijlen, en een oogenblik daarna de deuren der zaal open te stooten, en op komischen toon aan te dienen:

‘De profeet Mahomet, en Zingolina, de kaartlegster!’

Die woorden deden de aanwezigen lachen; maar Agnes troffen zij diep. Plotseling stond zij op en trad snel naar den bleeken en mageren Mahomet, die met gapenden mond in de deur staan bleef.

‘Mahomet!’ riep het meisje.

De knaap zag Agnes verwonderd aan.

‘Kent gij mij niet meer?’

‘Ja, *Fraulein*; ja, *lady*...’

‘Waarom zijt gij destijds zoo spoedig verdwenen?’

‘Het was de schuld van dien Godfried.’

Agnes wendt het hoofd om; want een licht purper overtoog haar gelaat bij het hooren van dien naam.

‘Ach, ik had daar willen blijven,’ zeide het jongskens; ‘het was daar zoo goed.’

De knaap dacht aan het avondmaal in de pachthoeve, en aan den schoonen droom dien hij 's nachts in de schuur had.

Agnes naderde Zingolina, en haar met eene onuitsprekelijke goedheid aanstarende, zeide zij:

‘Uw naam is Zingolina?’

De Boheemster knikte.

‘Ik kende u reeds van naam; Mahomet heeft mij bij zekere gelegenheid van uwe kunst gesproken.’

Er lag iets vlammends in den oogslag van Zingolina, dat slechts verdween naar evenredigheid de lieve, blauwe oogen van Agnes zoetaardig op haar bleven rusten, en het edele kind met goedheid tot haar zeide:

‘Gij hebt daar een lied gezongen dat mij diep getroffen heeft. Het heeft in mij zeer levendige herinneringen opgewekt. 't Was gewis omdat het lied zoo tooverachtig schoon gezongen werd.’

‘Kent ge dat lied dan?’ vroeg Zingolina.

‘Of ik het ken?... Dat lied werd op mijn verzoek door een goed en edel vriend voor mij geschreven: het werd gemaakt in herinnering aan mijne moeder.’

‘Door een vriend,’ morde Zingolina nadenkend.

‘*Elle est charmante!*’ had Georges de la Bruyère reeds gezegd, terwijl hij de Boheemster door zijn lorgnon beschouwde. Maar toen hij zag dat Adèle het neusjen optrok, liet hij er een spotlach op volgen.

Adèle maakte eene beweging van afkeer.

‘*Affreuse...*’ mompelde de eene barones.

‘Er is iets in dat gelaat,’ zeide hare gezellin, ‘iets....’

‘... *de mauvaise augure*, niet waar, *ma chère*?’ liet de tweede oude vrijster er op volgen.

Adèle had reeds geruimen tijd haar reukfleschje in de hand; eene der baronessen beweerde dat het zien van het meisje haar de zenuwen aandeed; de andere had wel eens willen pogen in onmacht te vallen.

‘Och,’ zeide Georges ten laatste, ‘zij zal zulk een booze geest niet zijn als men zich voorstelt. Kom aan, indien wij haar eens ons goed geluk deden voorzegggen? Hoe bevalt u dat, mejuffers?’

‘En van wien,’ sprak Agnes middelerwijl voort, ‘van wien hebt gij dat schoone lied geleerd?’

‘Van den vriend mijns harten.’

Agnes staarde Zingolina verwonderd aan.

‘Een vriend,’ ging de Boheemster voort, ‘die arm en ongelukkig is, en het mij voorzong om ten minste in mij het denkbeeld der moederliefde op te wekken.’

Agnes herademde. Misschien was dat lied algemeen bekend geworden, en zelfs tot in den mond des volks afgedaald.

‘Hebt gij geen moeder, Zingolina?’

Het meisje schudde neen.

‘Ik heb niemand in de wereld die mij oprecht lief heeft, dan mijn arme vriend.’

‘Gij zijt wel gelukkig een zoo trouw vriend ontmoet te hebben. Men zegt, Zingolina, dat gij in de sterren en in de kaarten leest?’

‘Indien het gezelschap verlangt...’ zeide de Boheemster, en reeds deed zij het geheimzinnige spel kaarten, op een tooverachtige manier, door de vingers vliegen.

Het voorstel werd aangenomen, en het gezelschap schaarde zich in half rond bij de tafel; maar toen het oogenblik kwam dat Zingolina hare kunst zou beginnen, ontstond er eenige huivering bij de dames en niemand van

haar wilde de eerste zijn om de geheimzinnige proef te onderstaan.

Georges de la Bruyère glimlachte om die vrees, en als een onverschrokken held zijne blonde knevels opdraaiende, wierp hij dapper de vraag op: ‘Zal ik de juffer trouwen die ik bemin?’

Er heerschte eene gespannen verwachting in de vergadering; er lag een glimlach van tevredenheid en nieuwsgierigheid op ieders gelaat.

Zingolina schudde zwijgend en onverschillig de kaart, liet afnemen, schudde weêr en deed snel de tooverkaarten dooreenvliegen. Eindelijk wierp zij de kaart der ‘verrassing’ op tafel.

‘Schoppen acht,’ zeide Georges.

‘Slechte tijding, mijnheer!’ liet Zingolina er ernstig op volgen.

De baronessen hadden bijzonder veel verschillende aandoeningen. Slechte tijding! Dat was stof om acht dagen lang te snappen en te kakelen. Georges, integendeel, liet zich met onverschilligheid in een leuningstoel zakken en lachte hartelijk.

Met een ongelooflijk snelle beweging, sloeg de kaartlegster een twintigtal kaarten van de rechter- naar de linkerzij op de tafel. Daar lagen nu de hiëroglyphen bloot voor eenieders oog! De twee puntneuzen der baronessen kwamen nieuwsgierig tot bijna over de kaarten hangen.

Zingolina staarde eene wijl over de kaarten heen, en met eene soort van statigheid, die den blonden melkmuil wel iets of wat van zijn stuk bracht, wist zij hem te verklaren dat hij, de raadpleger van den geest der kaarten, ‘*harten-negen*’ zich doodelijk verveelde en hem het hart ‘*schoppen-tien*’ door eene martelende jaloezie werd afgeknaagd, voor ‘*harten-acht*’ eene lieve, blonde, rijke juffer.

Georges kreeg een kleur als bloed; Adèle was gebeten,

doch nam een gedwongen en plaagzieken toon aan, en wees van Agnes op mijnheer de la Bruyère; Agnes had een lichten ongeloofigen glimlach op de lippen.

Welk een onuitputbare stof voor de twee oude jonge-juffers! Ja, ja, zij hadden het reeds lang meenen op te merken dat er tusschen Agnes en.... Nu, nu, daarover later!

‘Maar,’ zoo ving de kaartlegster weder aan.

Ieder spitste de ooren op dat onheilspellend woord.

‘Maar dat hij zijne gedachte “*harten-zeven*” van haar afwende; want “*klaveren-boer*” een zwartgelokte jongeling heeft het hart van de blonde maagd veroverd.’

Adèle herademde; Agnes glimlachte vriendelijker en het was Georges of hij van boven van den toren viel, terwijl de oude baronessen onmiddellijk begonnen te denken: ‘Een zwarte?... Wie mag dat zijn? De graaf de B***?... De baron de H***?... De... de.... Onverschillig! men zal dat wel te weten komen.’

Die zwarte jongeling had de blonde maagd wel is waar verlaten, zoo ging Zingolina voort: ‘*schoppen-negen omgekeerd*’ wel had zij er langen tijd heete tranen ‘*schoppen-zeven*’ om geweend, en zou er zelfs eene smartelijke ziekte ‘*schoppen-acht*’ van opdoen; maar het blonde kind zou hem toch blijven beminnen, en daarom was de slotsom van dat alles, dat de Boheemster aan den pronker den raad gaf, zijne schuit van kant te steken, en zijn geluk op eene andere kust te gaan beproeven.

Georges was heimelijk diep in zijne eigenliefde gekwetst, en hoewel hij, op hoogen toon, verklaarde dat hij die voorzegging zou logenstraffen, zocht hij eene poos daarna den blik van Agnes, en het was of hij dààr de bevestiging van de woorden der kaartlegster las. Hij werd gloeiend rood en daarna bleek; hij luisterde niet meer naar de profecie der Boheemster, lachte als de andere lachten, zonder te weten waarom; zag ernstig naar de kaarten

gelijk de overigen, zonder te weten waarom hij zijne oogen naar die verwenschte dingen richtte, en had zich, innerlijk, wel twintig uren van het gezelschap verwijderd gewenscht.

Beurtelings had Zingolina het geluk, maar ook de duizenden hinderpalen, welke er naar toe geleidden, aan Adèle voorspeld. Zij had aan de gierige barones de T... de zoete voorzegging gedaan, dat zij nog eens op gouden kussens slapen zou, want een schip uit Indië zou een onverwachte fortuin aanbrengen; zij had aan hare adellijke gezellin voorspeld, dat zij, hoewel vijf-en-veertig jaren oud - zij, die altijd had volgehouden er nog geen dertig te zijn! - in 't huwelijk treden zou: iets, wat de oude jonge dochter het rood der eerbare schaamte op de perkamenten kaken joeg.

Ieder wist nu zijne zoogenaamde toekomst. Zingolina had den hoorn des overvloeds ledig geschud, gelijk zij soms de doos van Pandora open deed. Slechts voor Agnes had de Boheemster den geest der kaarten nog niet gedwongen haar te zeggen wat het lot van de meesteres des huizes wezen zou.

Gansch het gezelschap drong er op aan en Agnes stemde toe; doch toen de een-en-twintig kaarten op de tafel lagen uitgespreid, staarde de kaartlegster, met een blik van medelijden op die rijke jonge vrouw. Van de bleeke Agnes, viel de blik der Boheemster op de geheimzinnige kaarten terug, en die stomme taal was zoo welsprekend dat iedereen den adem inhield en het hart van Agnes sneller klopte.

Neen, zij geloofde aan de zwarte kunst niet; maar hetgeen de Boheemster daar straks gezegd had aan dien vermetelen Georges de la Bruyère, bracht zij thans in verband met dien oogslag, en op licht ontroerden toon liet zij haren mond ontvallen:

‘Welnu, Zingolina?’

‘Neen,’ zeide deze en schoof snel de kaarten weêr in-

een, ‘neen! aan u wil ik niet zeggen wat mijne zusteren mij toefluisteren.’

‘En waarom niet?’

‘Dat is mijn geheim.’

‘*Diable!*’ lachte Georges, ‘zij prikkelt de nieuwsgierigheid.’

‘Is het dan zulk slecht nieuws, Zingolina?’ vroeg Agnes.

‘Ik wil u niet bedroeven,’ was het antwoord.

‘*Oh! la belle comédie!*’ riep Georges en lachte luid.

Zingolina wierp een blik van verachting op den melkbaard en deed eene beweging om heen te gaan; maar Agnes stond op, trad de Boheemster nader, nam haar zusterlijk bij de hand en met een zoeten glimlach zeide zij:

‘Gij ziet geen gelukster boven mijn hoofd glinsteren, niet waar, Zingolina, zooals bij mijne vriendin Adèle? Welnu, gij hebt gelijk mij dan ook de naakte waarheid niet te willen doen zien.... Mejuffers en mijnheeren! dringt niet aan,’ en haar lach kreeg een glimp van fijngeestigen spot, ‘de goede Zingolina wil mij de laatste begoocheling niet ontnemen.’

Men liet dan ook allen aandrang varen; het tooneel had overigens reeds ruim lang geduurd en velen maakten zich gereed om heen te gaan.

‘Maar eerst,’ hervatte Agnes, ‘zal ik een geld-opzameling doen voor de vriendelijke zangeres en de behendige kaartlegster, en voor den armen Mahomet, van wiens Piko-Poko ik u naderhand eens breedvoerig vertellen zal. Kom, ik geef het voorbeeld,’ en een zilverstuk blonk in de holte harer hand, ‘de kunst moet immers aangemoedigd worden?’

En toen zij de verzamelde giften in de hand van Zingolina neêrlegde, die met een kinderlijken lach op de zilvermunt staarde, fluisterde zij haar zacht toe:

‘Kom van avond weêr!’

Eene poos later was Agnes alleen, en aan het open venster staande, hoorde zij weêr in de verte het zoete refrein weêrgalmen:

O ja, dààr is geen lijden meer!
En daar vind ik mijn moeder weêr.

‘O, Zingolina,’ dacht het meisje, ‘het toeval ofwel de inlichtingen van Kristiaan hebben u de waarheid doen zeggen. Neen, Georges de la Bruyère, de blonde maagd bemint u niet en zij heeft haar hart sinds lang aan den zwartlokkigen jongeling gegeven! Ja, zij lijdt, het blonde meisje, om de koelheid van den vriend harer jeugd; zij weent om hem in de eenzaamheid; zij zal er van sterven, maar altijd zal zij hem beminnen.’

‘Mejuffer, de Boheemster wenscht te worden toegelaten,’ zeide aarzelend eenige uren later de kamenier.

Agnes schoot uit hare diepe mijmering, en onthutst en verward liet zij er op volgen:

‘Ja, ja, laat haar binnenkomen.’

Zingolina stond in de deur.

‘Hier ben ik!’ mompelde zij; ‘waarom hebt gij mij doen terugkomen?’

Mahomet liet ook zijn bleek gezicht zien; Agnes deed hem naar de keuken geleiden en dààr - o welk geluk! - daar werd de droom bewaarheid. Hij at gebraden vleesch en gebakken aardappels!

Toen er niemand meer in de kamer was, herhaalde Zingolina de vraag:

‘Waarom hebt gij mij doen terugkomen?’

‘Ik weet het zelve niet,’ was het antwoord, ‘ik weet niet welke geheimzinnige band mij aan u kluistert.’

‘Ik weet het wel!’ hernam de Boheemster, ‘maar gij hebt ongelijk mij nog te willen ontmoeten. Ik heb nu

nog medelijden met u; God weet of ik u straks niet haten zal.'

'Zonderling wezen! Zeg mij, wat hebt gij in de kaarten gezien, hoewel ik geen geloof hecht aan uwe zwarte kunst.'

'Neen, gij gelooft er niet aan; maar toch zijt gij even als al de anderen: gij wilt, al was het maar in uwe grillige verbeelding, den sluier, die tusschen u en het toekomstige hangt, verscheuren en droomen van die toekomst, welke gij in uwe eerste jeugd u zoo gelukkig hadt voorgespiegeld.'

'Hoe weet gij dat?'

'Mijne zusteren vertelden mij, dat gij, blonde maagd, eene innige liefde in het hart koestert voor een jongeling met zwarte lokken, blinkende oogen, edele gestalte, fier en trotsch karakter en wien eene ster - die van een uitverkoren wezen - op het voorhoofd blikkert.'

Agnes voelde eene huivering door de leden.

'Dat is waar!' stamelde zij.

'Maar zij zeiden mij ook, dat die jongeling u niet bemint, en hij zijn hart geschonken heeft aan eene andere, die hem liever heeft dan haar leven. Tracht tegen die vrouw niet te worstelen; want, al is zij arm en gij rijk, gij zult haar nooit verpletteren.'

De oogen van Zingolina schoten vlammen van jaloezie.

'Eene andere?' zuchtte Agnes ontzet. 'En toch. Zingolina, ik heb hem altijd bemind, al was mijn vader ook tegen hem.'

'Ik weet het; maar luister wat mijne zusteren zeiden: de familie van die rijke vrouw heeft den armen jongeling miskend, verpletterd toen zijne moeder in een achterhuis den geest gaf.'

'Gij dwaalt: zijne moeder is niet dood.'

'Ja, zijne moeder is dood; zij is gestorven, haar kind alleen aan honger en armoede overlatende.'

‘Gij dwaalt: Kristiaan David is niet arm.’

‘Ha! hij noemt zich Kristiaan David! Welnu, hij is arm en had soms geen stuk brood om zijn honger te stillen. Men vond hem in zijne ellendige kamer...’

‘Kristiaan David is te Weenen.’

‘Neen, hij is hier. Mijne zusteren wezen hem mij in eene armoedige kamer, en half dood van honger op den vloer uitgestrekt liggen, omdat hij te edel is om de hand naar den bedelstaf uit te steken; omdat hij te fier is het hoofd te buigen voor eene familie welke hem verstiet.’

‘Dat is verschrikkelijk!’

‘Welnu, terwijl de rijke vrouw hem niet gedachtig was, kwam een arm meisje haar brood met den ongelukkige deelen en den armen verstooteling beminnen. Zeg mij, mejuffer, heeft dat meisje geen eindeloos recht op zijn hart?’

‘Ja,’ bibberde de stem van Agnes. ‘Waarom heeft men dien toestand voor mij verborgen gehouden?’

‘En toch, die jongeling heeft eene edele ziel en was wel waardig op het hoogste punt van aardsch geluk te staan. Ook, mijne zusteren hebben het mij gezegd: hij zal eens gelukkig zijn, en het zal slecht vergaan met hen die hunne familie verstooten hebben, die moeders in gebrek lieten sterven, die grijsaards onrechtvaardig in de gevangenis deden werpen.’

Agnes ontstelde; zij dacht aan Godfried en was genegen aan de voeten der kaartlegster te zakken, om vergiffenis te smeeken voor haren vader.

‘Zwijg, zwijg!’ smeekte zij.

Zingolina had met klimmende drift gesproken; de jaloezie brandde de Boheemster als een gloeiend vuur in de ziel, en even als zij aanvankelijk had gezegd, had zij reeds een vinnigen haat tegen Agnes opgevat; want zij vreesde den invloed, de jeugd en de schoonheid van dat meisje; zij had een voorgevoel, dat Kristiaan de arme

dwaalster verlaten zou, om tot dien schat van liefde en schoonheid terug te keeren.

Toen de Boheemster echter de rijke dochter, wel verre van eene trotsche houding aan te nemen, zag weenen, kreeg het medelijden de overhand en met gesmoorde stem zeide Zingolina:

‘Waarom moesten wij elkaêr ontmoeten! Waarom moest *uw* vriend ook *mijn* vriend zijn?’

‘Hoe, gij zijt?’

‘Ja, ik ben het arme meisje dat Kristiaan bemint, dat met hem het schrale brood heeft gedeeld, dat nog eenige bloemen heeft gestrooid op zijn levenspad, terwijl er voor hem niets meer dan dorre stoppels overbleven. Mejuffer, scheur ons niet van elkander! Gij zijt rijk, en de rijken vinden overal geluk in overvloed; wij zijn arm, wij hebben geen van beiden, vader noch moeder, en zijn gelukkig in onze armoede!’

Agnes aarzelde.

‘Duld ten minste dat ik hem uit de armoede red, waarin hij zich bevindt!’ zeide zij stil.

‘Armoede?... Wij zijn niet arm meer!’ liet de Boheemster er driftig op volgen, ‘wij leven, en als wij geld van u aannemen....’

‘En waarom niet?’

‘Uwe weldaden zouden misschien het oude gevoel in zijn hart opwekken, en hij zou de arme Zingolina verstooten. Gij wilt hem verleiden door uw goud. Goud zou het gebloemde zijn, waaronder uw geest zijn hart weêr zou binnensluipen. Neen, neen! gij zult niet weten waar hij zich bevindt.’

Te vergeefs wilde Agnes de Boheemster weêrhouden: zij verliet snel het huis, en de maagd zakte bleek, bevend en ontroerd in den leuningstoel neêr. De berichten, die zij over Kristiaan had ingewonnen, hadden haar gebroken!

XI.**Harten zoeken harten.**

Eenige dagen na het gebeurde in de salon van mejuffer van Lindenburg, bij het vallen van den avond, trad eene gesluierde dame in de volksbuurt, waarvan wij reeds herhaalde keeren gesproken hebben. Een man, wiens houding den dienstknecht aanduidde, vergezelde haar.

In die arme wijk was die dame het voorwerp eener algemeene nieuwsgierigheid. De jonge meisjes, in lompen gekleed, wezen elkaar haar schoon zwart kleed; de moeders met hare kinderen op den arm, maakten duizenden veronderstellingen; de dronkaard, die op den hoek der straat tegen den muur leunde, beledigde en beschimpte haar; de eerlijke werkman nam eerbiedig de muts af, want hij dacht in de gesluierde haar te herkennen, die hem verleden winter brood voor zijne kinderen gegeven had; de half naakte kinderen liepen haar na en vroegen aalmoezen.

Aan het huis, waar wij reeds herhaalde malen vertoefd hebben, naderde de knecht en fluisterde:

‘t Is hier, mejuffer.’

‘Hier?’ zeide zij bevend, en de gesluierde sloeg met schrik het huis gade waar Kristiaan David woonde. ‘Zijt gij er wel zeker van?’

‘Ja, zeker, mejuffer.’

‘God!...’ murmelde de aangesprokene en trad den den dorpel over.

Eene oude, slordig gekleede vrouw belette haar voort te gaan.

‘Moederke,’ sprak de geleider, ‘is mijnheer David thuis?’

Het wijf, wier trekken niets goeds voorspelden, scheen de vraag niet te verstaan; maar in hare vinnige oogen zag men genoegzaam, dat zij wilde onderzoeken alvorens te antwoorden.

‘Wees niet bang,’ ging de man voort, ‘deze dame is eene goede bekende van mijnheer David.’

‘Mijnheer David?’ mompelde het wijf.

‘Mijnheer Kristiaan David,’ hervatte de gesluerde dame met diep ontroerde stem.

De oude wierp een scherpen blik op de bezoekerster.

‘Stelt gij belang in hem?’ zeide het slordige wijf. ‘Ik wenschte wel dat hij zijn schulden betaalde. Gelukkig dat gij vandaag komt, want morgen zoudt gij hem in dit huis niet meer gevonden hebben.’

‘Zoo arm!’ mompelde de dame, binnen 's monds. ‘Wees gerust,’ ging zij luidop voort, ‘die schulden zullen betaald worden. Ziedaar reeds iets voor uwe goedheid,’ en zij stak de waardin een geldstuk in de hand.

Bij het zien van 't zilver schenen alle hinderpalen opgeheven, en onder een stroom van woorden, wees zij de bezoekers den donkeren trap naar boven. Dank zij de mildheid, bracht het vrouwken een olielampken, waarmee de knecht vooruitging. Na een aantal moeilijke trappen opgeklauterd te zijn, stonden de bezoekers voor de deur van Kristiaan's kamer.

Een oogenblik was de dame gedwongen adem te scheppen en moed te verzamelen, alvorens te durven kloppen. Toen zij dit eindelijk waagde, antwoordde niemand. Alles bleef doodstil. De geleider trad nader, wrong met kracht de kruk der deur om en stiet deze open.

Een kreet van ontzetting ontglijpte den mond van Agnes; want onze lezers hebben het edele meisje zonder twijfel reeds herkend. Die gil ontschoot haar bij het zien van dat

naakte vertrek, van die arme tafel en legerstede, van al de ellende welke in die kamer heerschte.

Dat Kristiaan er niet was gaf haar moed om binnen te treden.

Het hart van het meisje klopte angstvol. Al de spoken van honger en ellende, die het gezelschap van Kristiaan waren geweest, dansten in die kamer, zoo dacht zij, rond, en alsof zij zich een deel van al die armoede te verwijten had, nokte zij: ‘O vergiffenis, vergiffenis!... Kristiaan, Kristiaan! Agnes kende uw lijden niet. Waarom waart gij zoo fier, zoo trotsch!’

‘Mejuffer,’ zeide de knecht, die nog altijd buiten de deur stond, ‘zou het geen tijd zijn om terug te keeren? Mij dunkt, ik hoor gedruisch beneden aan den trap.’

‘Neen,’ was het zachte antwoord, en als tot zich zelve sprekende, mompelde zij: ‘laat mij nog eenige stonden in dit kamerken vertoeven. Het bevat zooveel gedachten en herinneringen voor mij! Daarbij, ik verlang nu den bewoner te ontmoeten.’

De knecht had, op het ‘neen’ de deur deels toegetrokken, en besloot met gelatenheid te wachten, ofschoon hij niet begrijpen kon, dat zijne meesteres zoo lang in dat akelig hol wilde verblijven. Agnes zette zich op den stoel nabij de tafel neêr en dacht na over hare laatste woorden: ‘Ik verlang nu den bewoner te ontmoeten.’ Waarom ontstelde zij bij dat denkbeeld? Wankelend stond zij op om heen te gaan; toen zij echter aan de deur gekomen was, keerde zij plotseling terug, zette zich neêr en schreef het volgende op een stuk papier:

‘Kristiaan!

‘Het lijden uwer familie is mij thans geen geheim meer; ik weet dat gij, de vriend mijner jeugd, honger hebt geleden, terwijl uwe naaste bloedverwanten in weelde leven. Ik ben niet schuldig aan dat vergeten, Kristiaan, en bij de

nagedachtenis uwer moeder, verstoot mijne helpende hand niet. O, konde ik door mijn bloed u gelukkig doen zijn, ik zou u dit gaarne ten offer brengen. Vaarwel, Kristiaan - mijn hart breekt als ik aan uw lijden denk.

‘AGNES.’

Het meisje liet hare welgevulde beurs naast het papier op tafel liggen en, na nogmaals een blik van afscheid rondom zich te hebben geworpen, ging zij de deur uit.

* *

Wij verlaten de rijke erfgename en keeren nogmaals naar het Ste Walburg-plein terug, waar de Groote Tamerlan zijne onvergelykelijke representatie geeft. Zingolina danst, Mahomet slaat de trom en Tamerlan speelt eene oorverdoovende marsch op den klephoorn.

Op eenige schreden van daar, tegen een boom, staat een man die zijn Tyroler-hoed diep in de oogen getrokken heeft; doch aan zijne wonderlijke kleeding herkennen wij niettemin Godfried, die door de voorspraak van Agnes uit de gevangenis ontslagen werd, en nu weêr onvermoeid, als een tweede Ashaverus, zijne nasporingen begint.

Geruimen tijd scheen hij diep in gedachten verzonken. Eindelijk richtte hij zijn blik op het drietal vóór de tent van den Grooten Tamerlan. Hij herkende den altijd hongerigen Mahomet, en verder herinnerde hij zich dat de arme jongen hem van de sterrezienster en den onbarmhartigen Tamerlan gesproken had.

Godfried vestigde vooral zijn oog op de sterrezienster, in haar glinsterend gewaad. Waarom was hij plotseling zoo ontroerd? Waarom moest hij een steun tegen den boomstam zoeken? Zijn mond was tot spreken geopend en echter kwam geen spraakgeluid over zijne lippen. Soms wischte hij koortsachtig zijne oogen af, alsof zij

verduisterd waren, of dat zij hem nieuwe goochelbeelden deden zien.

‘Neen, neen!’ morde hij ten laatste.

‘Ja, ja!’ fluisterde zijn jagend hart hem toe.

De Bohemers verlieten de estrade, en gedurende eenigen tijd klonk de muziek binnen de tent. Meer dan tien maal was de grijsaard de tent nader geslopen, had door de spleten geloerd en was daarna, mijmerend het hoofd schuddende, weêr aan den boom komen plaats nemen.

‘Ik ben zinneloos!’ mompelde hij, en sloeg zich met de vuist tegen het voorhoofd.

Welhaast kwam de tooneelgroep andermaal voor de tent, om daar de barbaarsche en oorverscheurende muziek opnieuw te beginnen. Godfried scheen eensklaps door een bovennatuurlijk vuur bezield: terwijl een verschrikkelijke gil, die uit zijne borst opsteeg, in het gedruisch verloren ging, poogde hij zich door den dichten volksdrom eenen weg te banen. In het midden der menigte gekomen, stond de grijsaard stil, en staarde met een strak oog en ingehouden adem op Zingolina. Aarzelend drong hij voort, maar ook aarzelend keerde hij terug, doch eindelijk wierp hij zich opnieuw vooruit, vloog den trap der tent op, en Zingolina in de armen sluitende, schreeuwde hij als uitzinnig:

‘Zij is het. Het is mijn kind! het is Ghislena!’

Mahomet liet zijn trommelstok uit de hand vallen, en zag met verbaasde oogen zijn ouden vriend Zingolina omhelzen; Tamerlan nam het speeltuig van den mond en wild als een leeuw toespringende, hief hij de grove vuist op om den ouden Godfried neêr te werpen en hem te straffen dat hij de voorstelling verhinderde. De Teut was echter met jongelingskracht bezield, want toen hij het meisje eensklaps losliet, vloog hij op den reus toe, greep hem bij de borst en gilte: ‘Kinderdief, kinderdief!’ De grijsaard schudde den Grooten Tamerlan zoo hevig heen en weêr, dat de tent kraakte en waggelde en de reus het

evenwicht verliezende, van de estrade tusschen het volk op de straatsteenen viel.

Snel als de bliksem kliefde de eikenstok, die altijd met een leêren riem om den pols van den Teut bevestigd was, de lucht en kwam zoo geducht op het hoofd van den Goliath neêr, dat het bloed langs de wangen lekte. De oude man zou den reus, onder den immer herhaalden kreet van ‘Kinderdief!’ hebben doodgeslagen en het volk was op dit enkel woord reeds voor zijne zaak gewonnen; doch Godfried wendde zich andermaal tot Zingolina en sleepte haar van de tent weg, daarin geholpen door eene woelende groep vrouwen en mannen uit de volksklas.

De sterrezienster schreeuwde en gilte een oogenblik; zij worstelde aanvankelijk met kracht, doch overwonnen, overtoog de bleekheid haar wezen en bewusteloos, altijd omringd door een onbreekbaren drom van volk, droeg Godfried haar in zijne armen geklemd weg.

Eenige werklieden wilden, wel is waar, den grijsaard beletten het meisje weg te voeren; doch hij herhaalde met zooveel kracht, met zooveel overtuiging: ‘Maar het is mijn kind, mijn bloed dat men mij ontstolen heeft!’ dat ook dat deze toegesnelden hem hulp verleenden in het ontvoeren van Zingolina. Die Bohemers, zoo denkt het volk, stelen immers overal waar zij kans hebben, kinderen!

Godfried bevond zich op geruimen afstand van de plaats, waar men Tamerlan bebloed had achtergelaten. Een menschlievend man opende zijne woning, nam den ouden, vader met zijn dierbaren schat binnen, sloot daarop driftig, de deur en liet het volk als een biêzwerm in de straat woelen.

De bewoner van het huis begreep echter dat er voor hem, voor het minst eenige moeilijkheid uit dit alles ontstaan kon, en op zijn aanraden verliet de oude Teut langs, eene achterdeur, de voor een oogenblik gastvrije woning. In eenige stappen bereikte nu Godfried den stadswal en legde de sterrezienster in het gras neer.

Achter de huizen woelde nog altijd het volk; doch wat bekommerde de oude man zich met wat dààr voorviel! Op den eenen knie gezeten, beschouwde hij het nog altijd bewustelooze meisje en hij kwam meer en meer tot de overtuiging dat hij eindelijk zijn kind had weergevonden.

‘Ja,’ zegt hij, ‘ja, het zijn de trekken mijner vrouw; ja, het is mijne Ghislena wel! Kind, mijn kind, kom tot u zelven en zie uw vader, die u vijftien jaren onverpoosd gezocht heeft. Ghislena, Ghislena!’

‘Wie roept mij?’ sprak Zingolina de oogen openende, en als ontwaakte zij uit een diepen slaap.

‘Ik, ik uw vader!’

Starlings zag de kaartlegster den ademloozen vader aan: naarmate zij bijkwam, straalde eene kinderlijke vrees uit hare oogen, en toen Godfried in zijne vervoering haar opnieuw wilde omhelzen, stiet zij hem driftig terug en mompelde bijna onverstaanbaar:

‘Ik ken u niet.’

‘Hoe, gij kent mij niet? Maar ik ben uw vader! Ik heb uwe trekken herkend: gij gelijkt als twee druppelen water op uwe moeder!’

‘Mijne moeder?’ liet er de kaartlegster op volgen; gij zijt zinneloos.’

‘Neen, neen, ik ben niet zinneloos!’ riep Godfried uit. Dikwijls heb ik mij bedrogen, begoocheld door den schijn; maar ditmaal is er geen bedrog!’

‘Laat mij in vrede; ik herhaal het: ik ken u niet!’

‘Kind, ik heb u vijftien lange jaren gezocht; want men heeft u jong aan mijne liefde ontstolen.’

‘Ontstolen?’ onderbrak het meisje denkend.

‘Ja, ontstolen. Wees niet hard jegens uw armen vader! Zeg mij, hoe is uw naam?’

‘Zingolina.’

‘Neen, zoo heeft uwe moeder, toen zij u welkom kuste in het leven, u niet genoemd. Herinnert gij u geen anderen

naam? Herinnert gij u niet dat gij, lang geleden, buiten in een schoon en vriendelijk huis bij uwen vader woondet; dat hij met u op het grasperk speelde, alsof hij zelf kind was; dat hij u bloemen vlocht rond uw hoofden en u het voorhoofd kussend, u noemde....’

‘Bloemen, vader, moeder!’ morde de kaartlegster als droomend.

‘Ja, en dat hij u noemde, lieve Ghislena!’

‘Ghislena.... Die naam is mij niet vreemd.... Ik geloof dat ik dit alles gedroomd heb, lang geleden.’

‘Neen, gij hebt dat niet gedroomd. Het is integendeel eene flauwe herinnering uit vroegere dagen.’

‘Ik herinner mij niets meer!’ zeide plotseling de kaartlegster krachtig.

‘Arm kind!’ snikte de vader, ‘maar gij weet toch wel dat Tamerlan uw vader, dat Mahomet uw broeder niet is? Kom, roep uwe herinnering eens terug. Er stoud eens een schoone regenboog aan den hemel, gij droegt een rood kleed en liept blij de dreef in, omdat gij dacht dat aan haar einde, de schitterende kleuren den grond raakten; gij wildet de kleuren in uwe kleine, lieve handjes grijpen....’

‘Rood kleed... regenboog.... Ik sidder altijd als ik een regenboog zie!’ zeide Zingolina, andermaal peinzend geworden.

‘Het is, kind, dat gij, in plaats van den kleurigen regenboog, afschuwelijke mannen vindt, die u vastgrepen en u met geweld meênamen.’

‘Afschuwelijke mannen?’

‘Ja, Bohemers?’

‘Ik heb zoo iets gedroomd, lang, zeer lang geleden!’ fluisterde binnensmonds de kaartlegster.

‘Neen, neen! gij hebt dat niet gedroomd. Zie, en de grijsaard deed zijn grijzen jas open en liet het overschot van het kleed zien, dat aan de takken was blijven hangen.

Hier rustte sedert vijftien jaren het eenige dat gij achterliet! O zie mij aan, beeld uwer moeder, lach mij toe en heb mij lief. God, ik dank u, dat gij mij mijn kind hebt teruggegeven!’

Op dat oogenblik klonk in de verte het gedruisch der kermistenten. Zingolina luisteren niet meer naar de woorden des grijsaards, en keerde blijkbaar in hare Bohemerswereld terug.

‘Hooft gij de tonen van die muziek? Hooft gij niet dat zij mij roepen? Ja, ja, van kindsbeen af heb ik op die tonen gedanst en gezongen. Ik ken geen vader, ik ken geen moeder! Ik herinner mij niets van al wat gij mij zegt. Ginds, in die grauwe linnen tent, ginds is mijn huis, mijne familie. Ik kom!’ riep zij met een zinneloozen lach van vreugde die tonen toe.

Snel ijldo zij den wal af en den weg op, die naar het kermisgewoel leidde. Haar schaterlach, waarin inderdaad iets duivelachtigs lag, klonk den armen Godfried nog geruimen tijd als eene spotternij in de ooren.

‘Zij kent mij niet meer!’ noekte hij. ‘God, mijn God! waarom mij zoo hard beproeven, na zooveel smarten, na zooveel lijden! En toch, zij is het wel; ja, ja, mijn oog en mijn hart kunnen zich niet bedriegen.’

Het was den ouden man niet mogelijk met de vluchtende Zingolina in snelheid te wedieveren; toch ging hij den weg op dien zij gevolgd had.

Somtjids stond de arme man een oogenblik stil en weende als een kind, dat men een langgewenscht speelgoed andermaal ontnomen heeft. Dan weêr zette hij, met de wanhoop in de ziel, zijn weg voort, en morde niet zelden de verschrikkelijkste bedreigingen tegen den Grooten Tamerlan.

Hoe het zij, met dien reus zou hij voortaan worstelen, hem overal volgen, hem geen minuut rust meer gunnen, totdat hij den schat zou teruggeven dien hij den armen vader ontnomen had. Voorwaarts dan!

Ademloos bereikte Godfried de St Walburg-plein. Men scheen daar het zonderlinge geval niet eens meer te gedenken; want trom en hoorn klonken er even vroolijk als eenige oogenblikken vroeger, en het nieuwsgierige volk verdrong zich nu voor andere tenten.

Die van den Grooten Tamerlan was, in het midden van al die vreugde, als een sterfhuis. Godfried vond er echter den mageren Mahomet, die in een hoek der tent zat te weenen. De knaap vertelde dat Tamerlan plotseling verdwenen, en Zingolina op zoek naar hem was. Wat hem betrof, hij wachtte daar in de tent zijn meester, om te weten wat er zou gedaan worden; want de Groote Tamerlan had, onder het razen en tieren als een wildeman, van vertrekken gesproken.

‘Vertrekken!’ riep Godfried driftig uit. ‘O, hij zal mij niet andermaal mijn kind ontvoeren. Ik zal hem volgen tot in de geheimste hoeken der wereld, tot dat hij mij het kind heeft teruggegeven, dat hij mij ontstolen heeft.’

Hij verliet de tent en liet Mahomet aan zijn lot over.

Terwijl de Teut door de straten der stad stormde - dat is wel het rechte woord - zullen wij ons naar de kamer van Kristiaan begeven, waar ook een hart zijn hart zocht.

De jongeling zat in zijne kamer en bij de tafel. Met beide handen hield hij zijn brandend voorhoofd omklemd. Heete tranen stroomden over zijne wangen en droppelden op den brief, die Agnes achtergelaten had. Hij gevoelde dat zij leed, dat edele en vroolijke kind, omdat eene hopelooze liefde voor hem haar aan 't hart knaagde.

Haar beminnen kon Kristiaan niet: Zingolina, die hem het leven redde toen allen hem verlieten, drong zich immer vooruit en nam niet zonder reden, zijns inziens, de eerste plaats in. Nog hield die strijd in het gemoed des dichters aan, toen een licht gestommel op den trap zich hooren liet,

en schier op hetzelfde oogenblik dat hij dit gerucht vernam, stiet men driftig de deur der kamer open en Zingolina snelde binnen.

In de tent had zij haar prachtgewaad tegen een meer gewoon kleed verwisseld en een ouden rooden mantel omgehangen; doch haar hoofd was nog versierd met den blinkenden diadeem.

Met een jagend hart vertelde de kaartlegster wat er aan de tent van den Grooten Tamerlan was voorgevallen; doch zij deed dit zoo verward, dat Kristiaan er niets van zou verstaan hebben, indien hij zich de aanbeveling van Agnes, en zijn eigene ontmoeting met Godfried, niet herinnerd hadde.

De jongeling beefde van aandoening en tevredenheid, bij het denkbeeld dat er eindelijk een onfeilbaar middel bestond, om Zingolina van dien afschuwelijken Tamerlan te scheiden; hij greep koortsachtig de handen van het meisje en sprak met eene stem, waarin de diepste ontroering hoorbaar was:

‘Maar indien het uw vader eens ware, Zingolina? Zoudt gij niet gelukkiger zijn onder zijne teêre zorgen, dan onder de ruwe behandeling van dien hatelijken Tamerlan?’

De kaartlegster stond peinzend voor hem, en hield haar oog op de tafel gericht. Door het zijden borduursel der beurs van Agnes, blonk haar goud en zilver tegen, en dit scheen meer de aandacht van het meisje te boeien dan de woorden des jongelings.

‘Goud,’ mompelde zij. ‘Zij is dan hier geweest. Kristiaan, van waar komt dat geld?’

Nu eerst zag de dichter de voor hem liggende beurs.

‘Goud?... Inderdaad, ik weet het niet!’ antwoordde Kristiaan,

‘Ik weet het wel,’ sprak Zingolina voort, en in haar oog brandde weêr het vuur der jaloezie. ‘De rijke vrouw

welke u bemint, is hier geweest en heeft u, door den invloed van haar geld, van de arme sterrezenster willen verwijderen.... Ik haat haar des te meer omdat zij schoon en rijk is.’

‘Arm meisje!... Ja,’ zeide de jonge dichter, ‘Agnes kwam hier in mijne afwezigheid; zij kent mijne armoede en mijn lijden; zij heeft dat geld ongetwijfeld achtergelaten om die armoede minder drukkend te doen zijn. Maar vrees niets; hare ziel is te edel om te kunnen denken, dat zij, mijn hart door een handvol gouds zou kunnen koopen.’

Een nieuw gedruisch, doch nu een donder gelijk, deed zich andermaal op den trap hooren.

De deur werd met geweld opengestooten en de reus, afschuwelijker dan ooit, sprong binnen.

‘Ha, ik vind u hier!’ bulderde Tamerlan, terwijl zijne oogen bijna uit hunne holten puilden. ‘Zingolina, waar is die zinnelooze welke mijne vertooning zoo stout durfde te doen mislukken, en zich uw vader noemt?’

‘Ik ben hem ontvlucht’ was het antwoord.

‘Goed kind, gij keert tot Tamerlan weêr; gij hebt gelijk. Kom, maak u gereed deze stad te verlaten.’

De reus legde de hand op den arm van het meisje.’

‘Niet zoo!’ riep Kristiaan. ‘Neen, dat meisje zal u niet volgen, vóór dat ik de stellige overtuiging heb dat Godfried haar vader niet is.’

‘Met wat recht bemoeit gij u met mijne zaken?’ antwoordde Tamerlan woedend.

‘Ik beken dat ik geen rechten heb te doen gelden, tenzij die welke mij hier als burger en Christen worden opgelegd.’

‘Er wordt u enkel en alleen opgelegd, u niet met mijne zaken in te laten, of ik zal u onder mijn voetzool verpletteren!’

‘De drift om Zingolina weg te voeren, verraadt haren voorsprong in uwe misdaad. Ja, ik heb er de innige

overtuiging van, Godfried is Zingolina's vader, en ware het zóó niet, gij zoudt haar op dit oogenblik niet willen ontvoeren! Zingolina,' sprak Kristiaan voort, zich tot het meisje wendende, 'vergeet niet dat aan u de keus overgelaten blijft, en die man daar geen rechten op u heeft: aan deze zijde staat uw vader, aan gene zijde uw meester!'

'Ja, maar ook hij die mij brood gaf!' mompelde de kaartlegster.

'Kom, kom, lang genoeg gepraat!' onderbrak de reus en trok het meisje de deur nader.

'Kies tusschen beiden!' hervatte Kristiaan streng. 'Blijf hier, Zingolina, blijf bij ons en gij kunt nog gelukkig zijn in dit leven.'

'Gelukkig,' spotte Tamerlan, 'bij een zwerver die geen duit ter wereld heeft en een maandichter, die u morgen verlaten zal.'

De Boheemster, die tot dusver aarzelend naar de twee partijen geluisterd had, sloeg bij die woorden den blik op Kristiaan, als vroeg zij andermaal antwoord op die beschuldiging; de jongeling begreep haar en vervolgde:

'Kunt ge, Zingolina, geloof hechten aan de woorden van dien man? Hij, hij is voor u de geest des kwaads. Gij hebt mij gezegd vader noch moeder te kennen, en nu die vader voor u oprijst, zoudt gij andermaal heengaan, zonder zelf een oogenblik te pogen den sluier op te lichten, die uwe geboorte bedekt?'

'Vooruit, vooruit!' riep Tamerlan ongeduldig.

'Neen,' zeide plotseling Zingolina, 'neen, ik blijf!' en zij rukte zich los en ijldde naar Kristiaan.

Dit zou zonder twijfel het oogenblik van een gewelddadig tooneel geweest zijn, waren nieuwe personen niet plotseling opgetreden. Inderdaad de oude Teut trad driftig, de arme Mahomet sloop angstig als een misdadiger binnen.

'Kinderdief!' riep de oude Teut. 'Ditmaal zult gij

niet aan de justicie ontsnappen! Ditmaal heeft men mij gehoord en men zit u op de hielen!’

De woorden van Godfried joegen den reus een bangen schrik door het hart; hij dacht aan zelfbehoud, maar ook tevens aan wraak. Zonder antwoord te geven, greep hij met zijne sterke hand Mahomet bij de borst, tilde hem zoo gemakkelijk als een ledigen mantelzak onder den arm, sprong de deur uit en den donkeren gang in.

Godfried had zijne dochter bemerkt en haar bezit was hem liever dan de aanhouding van den schuldige; hij hoorde zelfs niet hoe de arme jongen onder de hand van den beul jammerde.

‘Verrader!’ bromde de reus tot den knaap, en in eene razende woede bonsde hij hem herhaalde malen tegen den muur. De knaap liet een akelig gegil hooren, en zakte toen in den donkeren gang neer.

Wat den reus betreft, deze wilde den trap af en de open straat bereiken. Pas was hij echter eenige trappen afgedaald, of hij stiet op eene groep personen, die hem den doortocht wilden beletten, en zijn geoefend oog herkende op 't eerste gezicht de mannen van 't gerecht; doch ook deze hadden als bij ingeving dengene herkend dien zij zochten, zelfs zonder zijn signalement te hebben kunnen opnemen.

‘Houdt hem, houdt hem!’ riep beneden eene driftige en gebiedende stem, en het gestommel op den donkeren trap getuigde voldoende, dat het bevel onmiddellijk een begin van uitvoering ontving.

De menschenjacht ving dan ook dadelijk aan.

Tamerlan ijde andermaal den trap op, bereikte in het donker een tweeden, viel daar met al de kracht van zijn grof lichaam tegen eene deur, die door den schok geopend werd, en snelde den zolder op. Een blik was voldoende om te bespeuren, dat daar geen middel was om zich aan de nasporingen des gerechts te onttrekken.

Waar zou hij heen? De politie is daar. Zal hij zich gedwee als een lam gevangen geven? - hij, de onversaagde man, die meer dan twintig maal met de gerechtsdienaars worstelde, en echter tot op dit oogenblik nog; immer vrij was? Neen, vooruit!

De reus rukte het dakvenster open; het lichaam van dien man, dat zoo log scheen te zijn, scheen de vlugheid, de buigzaamheid, de slankheid eener slang te bekommen. Hij kronkelde als het ware door de opening, schoof snel over het dak heen en sprong stoutmoedig op het dak van het naastgelegen huis.

Voorwaar het vak van den reus kwam hem op dit oogenblik zeer te stade!

Met de vastheid eener kat beklauterde hij het dak, liet zich aan de overzij neêrschuiven en verdween in een dakvenster, dat rottend in zijne verroeste scharnieren hing.

Op hetzelfde oogenblik verschenen de loerende oogen van een policieman in het venster, langs welk de reus gevlucht was; zij staarden onderzoekend over de daken heen. Niets toonde aan dat Tamerlan langs dàar ontsnapt was; doch ook de avond was gevallen en oversluisde ieder spoor.

Men oordeelde het dan ook niet noodig, met levensgevaar de vervolging over de daken voort te zetten; het blok huizen werd ingesloten, en men was verzekerd dat vóór het aanbreken van den morgen, de reus in den strik zou geloopt zijn.

XII.**De bekentenis.**

De buurt, een oogenblik zoo woelig, werd rustiger. Het maanlicht vormde in het achterdeel der woningen heldere lichtpunten, en donkere en diepe schaduwen. Het licht viel op het venster, waarin de reus verdwenen was en nu zag men ook in dit lichtvak, zijn ruig hoofd achterdochtig te voorschijn komen. Eenige oogenblikken bleef het onbeweeglijk. Tamerlan zag rond en luisterde. Toen verscheen een deel van het bovenlijf, eindelijk geheel de gestalte, die zich andermaal op de daken waagde.

Nu eens verdween de gekromde gestalte in de donkere schaduwen, dan zag men haar een oogenblik op de nok van een dak, aan den voet van een schoorsteen, en als soms een brok kalk of een stuk steen afbrokkelde en ritselend over de pannen naar beneden schoof, bleef de gestalte in de schaduw geruimen tijd bewegingloos.

Tamerlan wilde blijkbaar naar het huis terug, waar Zingolina zich bevond. Zijn doel was langs daar en met haar het hazenpad te kiezen. Het was of de reus de dakenwereld, tijdens zijn kortstondig verblijf in die woning, voortreffelijk bestudeerd had; want hij keerde even gemakkelijk als hij dit verlaten had, tot zijn uitgangspunt terug.

In de dakgoot neêrgehurkt, onderzocht hij andermaal den omtrek, zoowel rondom als beneden zich. Het venster van Kristiaan's kamer was zoo hoog gelegen, dat het met zijne bovenste ruiten de dakgoot brak; het was verlicht en stond daarenboven half open. Als Tamerlan zich

eenigszins uit zijne hinderlaag boog, kon hij tot in de kamer zien; indien hij zijne beenen liet zakken, kon hij met zijne voeten op den vensterdorpel terecht komen en eindelijk binnen dringen. Die bewerking was schier niet uitvoerbaar voor een gewoon mensch, maar voor den kunstenaar eischte zij niet veel inspanning.

Tamerlan boog het ruige hoofd en staarde binnen, terwijl men in de kamer niet vermoedde, dat buiten twee bespiedende oogen elke beweging volgden en de reus zelfs, door het geopende venster, meer dan een woord, binnen uitgesproken, opving.

De arme Mahomet, door de personen in Kristiaan's kamer aanwezig, opgenomen, was zijn einde nabij. De wonden, hem door zijn meester toegebracht, waren doodlijk. De knaap lag op de legersteê van den jongeling, die was uitgegaan om een dokter en een priester te zoeken, ofschoon Zingolina de schouders optrok toen men haar vroeg tot welken godsdienst de knaap behoorde.

De kleine ijde.

‘Piko-Piko, vriend,’ zeide hij, ‘zeg mij, waarom weent ge? Zie toch zoo bedroefd niet! Dat is zoo zonderling en komt zoo weinig overeen met uwe zotskap en uw klingelende bellekens.... Zie, daar is hij.... Dag Piko-Poko! Dag vriendje!’

Dan verschenen plotseling andere visioenen voor den koortsljder:

‘Meester,’ riep hij, ‘zie mij zoo kwaadaardig niet aan.... Steek uw ijzeren vuist niet naar mij uit! Erbarming.... Zingolina, men zegt dat de moeders hunne kinderen beschermen.... Wees gij mijne moeder....’

Zingolina boog zich over het bed heen.

‘Sterf niet, Mahomet,’ snikte zij, ‘ik zal u meer liefhebben dan te voren; ik zal u beschermen, ja, ik zal uwe moeder zijn.’

‘Moeder!’ murmelde de knaap. ‘De mijne heeft mij

verlaten, mij verkocht!’ voegde het kind er bitter bij; want het regelmatige denkvermogen scheen voor een oogenblik terug te keeren.

‘Kind!’ zeide Godfried, ‘bid voor uwe moeder, als gij bij God in den hemel wezen zult.’

‘God, in den hemel?’

‘Ja, want boven die “blauwe zee”, zooals gij mij eens den hemel noemdet, leeft een almachtige God, die een vader is voor de ongelukkigen op deze aarde. Toen Piko-Poko stierf, hebt gij aan Hem getwijfeld; maar als gij vertrouwen hebt in Hem, zal Hij u nog gelukkig doen zijn.’

‘Vader,’ zeide de knaap peinzend.

‘Men heeft u nooit dan met onverschilligheid van hem gesproken, niet waar? Het was omdat de menschen die u omringden, onwetend of ondeugend waren, en wie ondeugend is kan geen vriend zijn van dien God van liefde! Maar Hij, kind, Hij zag u van uit zijn blauwe woning, hoewel gij Hem vergat, en als gij in uw smart dien goeden Vader gebeden hadt, zou het lijden u minder zwaar op het hartje gedrukt hebben.’

Zingolina stond met gebogen hoofd naar die eenvoudige woorden te luisteren.

‘Welhaast zult gij ons verlaten,’ ging Godfried voort; ‘gij gaat naar dien goeden God in den hemel, ten minste indien gij Hem in de weinige oogenblikken die u overblijven nog wilt gedenken en liefhebben. Dan wordt uwe ziel bij haar afscheid, door een liefderijken engel opgenomen, en deze brengt u door de blauwe lucht, altijd hooger en hooger, tot voor het aanschijn des Vaders.’

‘En daar?’ stamelde Mahomet.

‘Dààr vangt een nieuw en gelukkig leven voor u aan; dààr wordt u vergoed wat gij hier hebt moeten missen. Dààr wordt u alles gegeven: de kus eener moeder, de streeling eens vaders; dààr zult gij vroolijk zijn en dartelen.

met miljoenen kleine vriendjes, omringd door een eeuwige Lente.’

‘En Piko-Poko?’

Een glimlach kwam over de lippen des grijsaards.

‘Ook dat gemis hier op aarde zal u ginder vergoed worden.’

‘En zal Tamerlan mij daar niet mishandelen?’

‘De boozen komen in het rijk der hemelen niet, lief kind.’

‘En zal ik daar nooit honger en koude moeten lijden?’

‘Neen, honger en koude zijn er vreemd.’

‘Waarom heeft Zingolina mij niet reeds lang van dat tooverland gesproken?’

murmelde de knaap en richtte zijn blik naar de kaartlegster.

‘Zij kende het zelve niet!’ was het antwoord.

‘O, ik wil naar dat tooverland, naar ginder!’ zeide de zieke knaap. ‘Ik wil naar dien hemel zonder smart, zonder honger, zonder koude.... Zie, daar wenkt mij Piko-Poko.... Neen,’ - en de knaap zag met verbijstering naar boven - ‘die mij wenkt draagt een glinsterend wit kleed. O ja, neem mij op, draag mij naar de blauwe zee met miljoenen vriendjes, miljoenen kussen van vader en moeder....’

Een zoete glimlach speelde den knaap om de blauwe lippen.

De priester kwam en doopte den kleinen heiden, in den naam des Vaders, des Zoons en des H. Geestes.

Grijsaard en jongeling knielden; Zingolina stond ter zijde, en zag bij al die plechtigheden vreemd op.

Nog eens hief het kind het hoofd, met bebloede doeken omwonden, in de hoogte, zag met stillen glimlach zijne zuster aan, en zijne ziel steeg uit de armoedige kamer van Kristiaan en werd door het wijde - wijde luchtruim, ver boven de tintelende sterren gedragen.

De groote Tamerlan had niet alleen de plechtigheden aan het bed van den jongen heiden gezien; maar, zooals

we zeiden, meer dan een woord in de kamer uitgesproken, opgevangen. Zijn hart klopte, niet uit medelijden, maar wel uit onrust omdat hij overtuigd was den knaap vermoord te hebben, en hij dus eene nieuwe en zware rekening met het gerecht te vereffenen had.

Heengaan, en zelfs zoo spoedig mogelijk heengaan, was hier zaak geworden; doch hij wilde niet heengaan zonder Zingolina. Of was het geleden verlies niet reeds overgroot? De grauw linnen tent en verdere tooneeltoestellen waren achtergelaten, en wie weet! of er wel kans bestond deze nog te bemachtigen.

De gelegenheid scheen den reus gunstig; om den doode bekreunde hij zich niet; Zingolina stond bij het bed en was naar allen schijn alleen in de kamer. Waarom dus gearzeld? Binnen eenige stonden zou wellicht alle kans andermaal verkeeren!

De reus mat nogmaals den afstand van den dorpel en de plaats waar hij zich bevond, en hij waagde 't zich neêr te laten.

Wel hing hij eene poos boven eene ontzaglijke diepte, wel kraakte een oogenblik de goot onder het gewicht van het lichaam, maar de behendige kunstenaar kwam met de voeten op den vensterdorpel terecht, en schier op denzelfden stond bukte zich het ruige hoofd om zijne intreê in de kamer te doen.

Tamerlan had zich bedrogen: Godfried en Kristiaan waren in het vertrek aanwezig, en de eerste die onmiddellijk den reus herkend had, sprong toe en weerde hem met eene ongelooflijke kracht af. De moeilijke houding, waarin de indringer zich bevond, gaf aan den ouden Teut een groot voordeel.

‘Terug, terug!’ riep deze laatste en bracht den reus een zoo fellen stoot tegen de borst toe, dat het raam, waaraan hij zich boven zijn hoofd vastklampte, kraakte en het glas verbrijzeld werd.

‘Ik zal, ik moet Zingolina met mij voeren,’ was het antwoord.

‘Gij zult mij mijn kind voor de tweede maal niet ontstelen! Ik wil u daarenboven niet aan de rechtvaardige straf overleveren, moordenaar en kinderdief! Neem de vlucht, de politie zal u aanhouden!’

‘Ik wil, ik moet Zingolina hebben!’

Juist die woorden gaven den ouden vader eene bovenmenschenlijke kracht, om den aanval te weerstaan.

Kristiaan en Zingolina woonden in eene koortsachtige gejaagdheid dat tooneel van woest geweld bij.

Op hetzelfde oogenblik liet zich een hevig rumoer in den gang hooren, en menschenstemmen klonken en herblonken.

‘De politie is daar!’ riep Godfried. ‘Ik wil het niet zijn die u overlevert! Als gij vooruitkomt zijt ge verloren!’

De reus begreep al het gevaarlijke van zijn toestand; hij trok dan ook het ruige hoofd terug en sloeg den langen arm naar boven uit, om zich andermaal aan de dakgoot vast te klampen en te trachten zijn vroeger standpunt te bereiken. Een nijdig gekraak liet zich hooren: het houtwerk der goot scheurde tot splinters, de reus verloor het evenwicht en met een doffen bons, vergezeld van een ijzingwekkenden gil, verdween de rampzalige in de diepte.

Die kreet werd in de kamer, door een drievoudigen kreet beantwoord.

Toen Godfried zich door het venster boog, hoorde hij het pijnlijk gehuil van den reus en bij het licht der maan zag hij een zwarte massa wentelen en slingeren, alsof zij uit een hoop slangen samengesteld was. Een bange siddering liep den grijsaard door de leden; toen hij zich omwendde, was hij bleeker dan een doode. Hij zakte op een stoel neêr en mompelde:

‘Bloed.... bloed! Niet zoo, gij hebt het gehoord, niet zoo had ik mij willen wreken, o mijn God! voor vijftien

lange jaren martelaarschap.... Ghislena, lief kind! Kristiaan vriend! reken mij geen onvrijwillige bloedschuld aan.'

'God is rechtvaardig,' zeide Kristiaan.

'Vrij, ik ben vrij!' liet het meisje bevend op die woorden volgen, als rolde op dat oogenblik een zware en drukkende last van haar hart.

De politie die, van uit haren schuilhoek, hare bespiedende oogen naar alle kanten liet rondgaan en met gespitste ooren het minste gerucht opving, dat haar de aanwezigheid van den vermiste kon doen ontdekken, had het gedruisch weldra opgevangen, en toeschietende tilden zij het bebloede lichaam van den reus op.

Beneden, doch in hetzelfde huis, waar eenige oogenblikken te voren den armen Mahomet den geest gaf, legde men den reus op eene lange tafel. Het licht eener blikken lamp wierp een doodschen schijn over het door pijn saâmgekrompen lichaam. Het bloed stroomde Tamerlan uit verscheidene wonden aan het hoofd, en verfde zijn aangezicht, kleederen en handen. In de razernij welke door zijne wilde ziel stormde, vloekte en lasterde hij, scheurde zich de kleêren van het lijf en plantte, als een gefolterde, de scherpe nagels zijner vingers in zijn lijdende ledematen. Nu eens riep hij jammerend dat hij uitgeput was en liet zich moedeloos neêrzakken; dan weêr verzamelde hij al zijne krachten, en zich oprichtende, scheen hij eene furie te zijn, welke zich in bloed gebaad had.

Plotseling verscheen Zingolina in de kamer; Kristiaan en Godfried waren ook binnengetreden, doch zij bleven aarzelend op eenige stappen van den lijder, altijd op de tafel uitgestrekt, staan.

'Tamerlan, Tamerlan!' riep de kaartlegster, terwijl zij den reus bij den arm greep, als wilde zij hem tot het leven terugschudden.

Tamerlan opende de oogen en stamelde in ijlhoofdigheid:

‘Weg, weg! bloedige schim mijns vaders. Weg, spook van Mahomet! Weg, Piko-Poko, gij ook, die mij als een duivel toegrijnst.... Ik loochen het niet, beiden heb ik u vermoord. Met uw bloed aan mijne handen sterf ik; doch laat mij in vrede!’

‘Tamerlan!’ hervatte Zingolina terwijl zij zich over hem neêrboog.

‘Wie roept mij?’ vroeg de reus, na eenige oogeblikken en meer bedaard.

‘Zingolina.’

‘Zij - zij heeft mij verlaten, mij gevloekt! en echter...’

‘Komt zij, bewogen met uw lijden, in uw doodsuur tot u, terwijl allen u haten!’

‘Stil, ga heen.... Ziet gij dan niet dat mijn vader dàar met zijn bebloed en verbrijzeld hoofd voor mij staat. Ik heb hem vermoord, onbarmhartig vermoord! Laat mij vluchten, houd mij niet tegen. Weg! bloedige schim, drijf mij niet na!’

Zingolina bedwong hare ontroering, en, alsof zij niet naar die ijselijke bekentenissen luisterde, die echter door de politie werden opgeteekend, hervatte zij op troostvollen toon:

‘Tamerlan, uwe Zingolina roept u!’

De stem van de Boheemster scheen den reus tot bewustzijn te brengen.

‘Tamerlan,’ hervatte zij, ‘gij zult sterven. De eindpaal der worsteling is nabij; ik heb u nooit naar uwe misdadige levensgeschiedenis gevraagd, hoewel ik ze deels heb geraden - nu echter zult gij mij een gedeelte daarvan bekend maken.’

‘Zwijg, de pijn foltert mij al te zwaar.’

‘Neen! ik zal, ik moet het geheim weten, dat mijne geboorte bedekt!’ en Zingolina sprak op dien toon van gebieden, welke nooit zijne uitwerking op Tamerlan miste.

‘Wat wilt ge?’

‘Wie was mijn vader, wie mijne moeder?’

De reus aarzelde.

‘Ik heb ze nooit gekend,’ murmelde de stervende eindelijk.

‘Gij hebt mij gestolen, niet waar? Gestolen toen ik nog heel jong was?’

‘Ik heb u altoos met liefde verzorgd, en gij hebt met mij het brood gedeeld dat ik bezat.’

‘Ja,’ zeide zij, ‘ja, dat hebt gij gedaan; maar nu gij deze wereld verlaat, moet ik wel ergens eene schuilplaats en brood zoeken. Die man dààr,’ en zij wees op Godfried, ‘zegt dat ik zijn kind ben.... Tamerlan, waar, waar hebt ge mij gestolen toen ik nog een zwak kind was?’

‘In een dorp, verre van hier...’ snakte de reus, meer en meer verzwakt.

Godfried en Kristiaan luisterden met ingehouden adem.

‘In het Limburgsche, niet waar?’ klonk bevend de stem van den ouden man.

De stervende scheen te knikken.

‘Hoe is dan mijn doopnaam?’ hervatte Zingolina, terwijl zij met angstigen blik de meer en meer afnemende krachten gaêsloeg.

‘Gij zeidet mij te heeten....’

‘Spreek, spreek, alvorens te sterven.’

‘Ghislena....’

‘Mijn kind!’ riep Godfried uit en vloog naderbij, ‘wees niet langer verstokt voor den armen vader! Hoort gij niet, hij zegt het u: in uwe kinderlijke eenvoudigheid hebt gij hem den naam toevertrouwd, die uwe moeder u gegeven heeft!’

Het scheen echter dat het meisje nog andere bewijzen verlangde; zij ving gretig de afgebroken woorden op, welke uit Tamerlan's mond vloeiden:

‘... Avond... Bohemers... regenboog... rood kleed.... verre, verre weg....’

Die woorden waren beslissend; de kaartlegster wendde zich om en vloog den grijsaard in de armen. Zij kuste hem vurig en nooit had het woord 'vader!' zoo roerend uit den mond van een kind geklonken.

De stervende wendde het hoofd om, en alsof hij nog aan terugkeer tot het leven en aan de vrijheid geloofde, poogde hij zich andermaal op te richten.

'Neen,' raasde hij, 'gij zult mij haar niet ontnemen! Zij is mijn steun.... Ha! moordenaar, ik wil mij op u wreken.... Laat mij los, ellendigen, laat mij los!' - en hij trachtte zich uit de handen der gerechtsdienaars los te rukken.

Het was of geheel zijn reuzenkracht, gedurende een oogenblik, terugkeerde en in die wilde beweging sprenkelde hij zijn vloeiend bloed over de aanwezigen heen; doch ook die overspanning was de laatste stuiptrekking. Met den laster en den vloek op de lippen, stierf de schuldige man; hij stierf zooals hij geleefd had!

Twee dagen later werd het lijk van den kleinen zwerver naar het kerkhof gevoerd. Twee personen, vreemd aan zijne familie, maakten den lijkstoet uit. Zij kenden noch zijne geboorte, noch zijne moeder, noch zijn vader, noch zijn wezenlijken naam - maar zij waren door de banden des ongeluks aan hem verbonden geweest.

De oude Godfried bad, aan het geopende graf, het 'Onze Vader'.

Op dat oogenblik schreef de Godheid, met haren onbegrijpelijken toovervinger, een zevenkleurigen regenboog aan den hemel. Godfried zag het, en toen hij zijne dochter de woorden van het gebed hoorde herhalen, herinnerde hij zich de troostende gedachte: dat zijn kind langs de eene zijde van den regenboog ten hemel gegaan was, en langs de andere zijde tot hem terugkomen zou!

XIII.**Agnes van Lindenburg.**

Agnes was bleeker en lijdender geworden sedert het bezoek dat zij in Kristiaan's kamer had afgelegd. Niemand raadde de oorzaak van hare smart, en daarenboven onttrok zij zich meer en meer aan alle gezelschap. Langzamerhand waren de vrienden en vriendinnen verdwenen: zelfs Georges de la Bruyère had, na de fantastische voorspelling der kaartlegster, zijne eerbewijzen naar andere kusten overgebracht.

De jonge maagd was alleen, en dat ook verlangde zij. Geruimen tijd toefde het meisje soms in deze of gene kamer, of in den hof, of op andere plaatsen, waar zij weleer met den jongen Kristiaan gespeeld, gelachen of geweend had.

Hier had zij met den knaap schaterend over het mollig vloertapijt gerold en gedarteld, terwijl de twee vaders met zaligheid het jolige paar aanschouwden; daar had zij zich met den kleinen jongen, wiens verbeeldingkracht zich reeds vroegtijdig ontwikkelde, aan het spel der jeugd overgegeven; zij had gedwee op zijn bevel op schildwacht gestaan; zij had bereidwillig in het gareel van koorden als paard vooruit gedraafd: zij had zoo gedwee als een lam neêrgeknield als het den kleinen Kristiaan beviel haar als 'een deserteur' dood te schieten.

En bij die herinnering glimlachte zij; want er was eene stem in haar hart, welke haar zeide: 'Gij hebt hem van uwe kindsche jaren lief gehad.'

Daarna zat zij neêr op de bank, onder den breedgetakten

boom in den hof, en herinnerde zich hoe zij daar, aan diezelfde bank, samen gespeeld hadden voor bruid en bruidegom - zooals zij eenige dagen te voren het huwelijk hadden gezien van zekeren bloedverwant, met eene adellijke dame.

Kristiaan had eene roos op de borst en zij, zij had een krans van diezelfde kleine blauwe bloemen, welke nog altijd aan den oever van den vijver groeiden, om de blonde lokken. Daarna had diezelfde bank voor bruiloftstafel gediend, en toen het eindelijk avond moest verbeelden, was die bank het groote hotel van den rijken bloedverwant, en men had het gevlagd met den voorschoot van Agnes en den halsdoek van Kristiaan, en geillumineerd met mosselschelpen en kreukelhuisken.

Zij glimlachte nu om die herinnering niet meer - de arme Agnes! Neen, zij zuchtte.

Later was de koningin in de stad geweest en had zich in eene sierlijke koets laten rondvoeren - en zie, daar zat Agnes, met eene kroon van blaêren en bloemen om het hoofd, in den bokkenwagen van Kristiaan, en de jonge knaap voerde zijne koningin door de kronkelpaden van den hof, terwijl hij zelve voor op den bok zat.

De boomen waren bij dit feest huizen, de bloemen, festoenen en vlaggen; de beelden waren de menschen die, door den mond van Kristiaan, riepen: 'Leve de koningin!' En hoewel Kristiaan te gelijkertijd de bedienden en het volk verbeeldde, had hij ook nog de rol van koning, prins en generaal te vervullen. Daarom had hij de borst met blikken en koperen plaatjes behangen, en met eene groote - heel groote oesterschelp. Dat was de koninklijke ster.

Ach! zij weende - de arme Agnes; want zij was de koningin van zijn hart niet meer. Eene andere had die plaats ingenomen, en daardoor gepijnigd, wilde het arme kind het boek van het verledene sluiten; zij wilde, na het hoofdstuk der eerste jeugd doorbladerd te hebben, dat der

eerste jongelingsjaren, dat, waar de dichter zich ontwikkelde, niet herlezen.

En echter hoorde zij zijne stem, die hem de eerste klanken zijner poëzie ten gehoor bracht; zij zag hem in het midden van het gezelschap staan, waar hij met vuur zijn eerste proeven deklameerde; zij zag - en het hinderde haar nog - hoe eens eene harer vriendinnen, in opgetogenheid, den jongen dichter vol geestdrift omhelsd had.

Dat had zij nooit durven doen, maar dikwijls had zij gewenscht daartoe den moed te bezitten.

Later was die wonde geheeld, want de jonge dichter had voor haar - zooals wij vroeger zeiden - zijne gedichten gelezen, er zelfs voor haar geschreven, en in haar hart was Kristiaan de grootste en schoonste dichter der wereld, en eer nog iemand zijne verdiensten erkennen zou, had zij hem reeds een aureool om het hoofd geplaatst.

Doch al dat kinderlijke schoon was voorbijgegaan: rampspoed, onrechtvaardigheden, miskennis, armoede, ellende, zelfs schier de hongerdood, hadden een diepen kuil tusschen hem en haar gegraven, en een verborgen worm knaagde aan het leven van de weleer zoo bewonderenswaardig schoone lelie.

De heer van Lindenburg kwam, na eene afwezigheid van eenige weken, uit Engeland terug en herkende zijne dochter schier niet meer, zoo blijkbaar had het lijden zich op haar gelaat afgeteekend.

‘Gij vraagt mij de reden, vader, van dat lijden!’ zeide zij. ‘O, vergram u niet; maar de eerste slag werd mijn arm hart toegebracht, toen gij mij verboodt nog aan Kristiaan te denken.’

‘Ongelukkig kind, gij hebt dien ellendeling ontmoet!’ onderbrak de vader driftig.

‘Neen, ik heb het geluk niet gehad hem te zien; maar

verpletter mij niet onder uwe gramschap, ik had gewenscht van ganscher harte hem te zien en te zeggen....’

‘Ja, ik begrijp reeds wat gij hem te zeggen hadt?’ liet de vader er woedend op volgen.

‘Vader, ik beken het, Kristiaan is mij lief, en des te liever is hij mij geworden, nu ik weet dat hij ongelukkig is. Ik heb zijne armoedige woonkamer gezien. De zoon uws broeders, vader, heeft geen peluw om zijn gemarteld hoofd op te laten rusten.’

‘Geen wonder, indien men zich met gemeen volk ophoudt, zooals hij doet.’

‘Ja, 't is een arm en veracht volk; maar ook iedereen verliet den edelen jongeling. Zijne moeder was dood, zijne familie verstiet hem onbarmhartig; zij, die hem liefhad, kende zijn smartelijk lijden niet, en niemand erbarmde zich over hem dan die arme Bohemers.’

‘Hoe, ik hoop toch niet dat gij u zelve met dat laag gepeupel hebt ingelaten?’

‘Nee, maar ik benijd die kaartlegster het geluk zooveel voor Kristiaan te hebben kunnen doen. Nu ook is zij dubbel gelukkig: zij heeft niet alleen in Kristiaan een vriend, maar ook in den armen Godfried haar vader teruggevonden.’

‘Godfried?’ zeide van Lindenburg verbleekend.

‘Wreek het mij niet, dat het kind de daden des vaders wijzigt. De dwaler, die gedurende vijftien jaren zijn kind zoekt, dien gij, vader, in eene rampzalige vergissing verscheidene jaren in een zinnelooshuis deedt opsluiten; dien gij nu weêr in de handen der policie hadt overgeleverd....’

De heer van Lindenburg deed een gebaar van ongeduld.

‘Dien heb ik, door mijne voorspraak, de vrijheid doen geven, en in de kleine Zingolina heeft hij zijne dochter teruggevonden.’

De vader was ontroerd, diep ontroerd; hij wilde dit echter voor het oog zijner dochter nog verborgen houden.

Met afgewend gelaat, stapte hij nadenkend door de kamer. Ofschoon hij wel gevoelde wat grievend onrecht hij èn den Teut, èn Kristiaan had toegebracht, wilde hij dit niet bekennen en liet zich op gemelijken toon ontvallen:

‘Een schoon kind, dat zijnen vader lessen geeft!’

‘O, vergeef het mij!’ snikte Agnes. ‘Ik dacht wèl te doen en smartelijke dwalingen te herstellen. Gij zijt immers te goed, om eene onrechtvaardigheid te kunnen dulden, en gij zult ook uw kind geene verwijtingen toerichten.’

‘Welnu, neen!... Het was inderdaad eene dwaling.’

Met die gedwongen woorden naderde hij zijn kind, en als om zijne gekwetste eigenliefde voor haar te verbergen, drukte hij zijne lippen, flauw en koud, op het marmarbleek voorhoofd zijner dochter.

‘Kristiaan heeft u gewis geld gevraagd?’ sprak de vader voort.

‘Neen, ik heb mijne beurs in zijne kamer gelaten; op een oogenblik dat hij er niet was; maar gij kent den fieren aard van dien jongeling. Hij wil geene aalmoes, hij wil geene weldaden van ons, en heeft het geld teruggezonden.’

De rijkaard fronste de wenkbrauwen; bijna op 't zelfde oogenblik verhelderde zijn oog weêr en, terwijl hij Agnes streelend in zijn armen nam, zeide hij:

‘Gij ziet wel, lief kind, die jongeling heeft met ons ongenadig afgebroken; hij verstoot onze weldaden en van dan af kunt gij mij niet meer verwijten, dat ik niets voor hem doen wil.... Kom, vergeet die kinderachtigheid, en beloof mij weêr te glimlachen zooals voorheen.’

Arm kind! het deed zich geweld aan om aan dat verzoek te voldoen.

‘Ik zal niet meer over hem spreken,’ zuchtte Agnes; ‘ééns slechts zult gij Kristiaan nog bij mij laten komen, niet waar?... Weiger mij dat niet.’

De aristocraat fronste andermaal de wenkbrauwen, en liet er onschuldig op volgen:

‘En wanneer dan?’

‘Als ik sterven zal....’ was het antwoord, en Agnes verborg weenend het aangezicht aan de borst haars vaders.

‘Sterven?’ mompelde deze verschrikt.

‘Ja, want ik heb in mijnen droom, gisteren nacht, mijne doode moeder gezien, die mij tot zich wenkte omdat ik zoo bitter leed.’

‘Dwaasheid!’

‘Neen, neen! ik gevoel het wel; ik lijd verschrikkelijk.’

‘Men sterft niet van liefde!’ trachtte van Lindenburg op lachenden toon te zeggen, en met die woorden verliet de koele man het vertrek; maar nauwelijks was hij alleen of de schrik maakte zich van hem meester.

Hij raadpleegde de geneesheeren en eenstemmig waren deze van gevoelen, dat een lang verborgen verdriet, de oorzaak der ziekte van zijn kind was. Een hunner waarschuwde den schijnbaar onverschilligen vader voor eene bange toekomst, welke misschien meer nabij was dan hij dit vermoedde.

‘Sluit het oog niet vrijwillig en onmeêdoogend voor dat lijden,’ had de waardige man gezegd. ‘Eene diepe smart knaagt aan haar leven, en indien dat lijden zich eens geankerd geeft, zal het eene verwoestende toring worden, welke uw kind ongenadig ten grave slepen zal. Onthoud wel, mijnheer van Lindenburg, op dit oogenblik is het meer, in *uwe* dan wel in *mijne* macht uwe dochter van den rand van het graf, waarheen zij wankelt, weg te rukken. Gij draagt de verantwoordelijkheid van hetgeen haar te wachten staat.’

Die woorden waren met nadruk uitgesproken, en toen dé heer van Lindenburg alleen was, overwoog hij ze ook een voor een.

De aristocraat was echter onwankelbaar in zijn genomen

besluit, tenminste eenige dagen; doch toen het hem op zekeren morgen voorkwam dat zijn kind gedurig bleeker werd, begon hij andermaal voor het einde te beven. Nog verzette zijn trotsch hart zich tegen het enkele woord 'uitnoodiging' dat hij tot Kristiaan moest richten; maar eindelijk ging hij hiertoe over.

De heer van Lindenburg zond een knecht, met last om te zeggen dat Kristiaan David ten zijne huize moest komen; doch de zendeling was, zooals hij zeide, onverschillig afgewezen en de jongeling had geweigerd te gehoorzamen.

Twee regelen op een stuk papier, even hard en aristocratisch, bleven zonder antwoord; twee andere regelen, wat minder hard en in welke de woorden 'Ik verzoek u' met weêrzin aan de pen van den heer van Lindenburg ontvloeid waren, bleven eveneens zonder gewenschten uitslag.

'Die stijfkop!' mompelde de aristocraat en verbrijzelde in zijne hooghartigheid de pen, met welke hij eene derde uitnoodiging aan 'zijn neef' Kristiaan David schreef.

Altijd hetzelfde stilzwijgen; maar dat stilzwijgen was welsprekend voor den hoogmoedigen man, want het zeide hem dat die arme, in lompen gekleede verstooteling, zich veel hooger en machtiger achtte dan hij. Het stilzwijgende 'Ik ken u niet!' dat in die handelwijs besloten lag, was inderdaad verpletterend voor dezen.

Van dat oogenblik haatte de heer van Lindenburg meer dan ooit den armen Kristiaan, en hij zou zich niet langer voor dien 'straatlooper' vernederd hebben, indien de toestand zijner dochter dit niet hadde gevergd. Alleen de eigenbaat deed hem welwillend zijn.

'Ik zal zelf gaan,' had de vader ten slotte gezegd; 'ik zal dien stijfkop dwingen mij te volgen' - en in zijn hart voegde hij er bij: 'Ik zal hem zelfs, indien het moet zijn, eenige hoop geven. Zoodra Agnes zal hersteld zijn, zal het mij niet moeilijk vallen, mij weêr van hem af te

maken. Ik zend mijne dochter naar Italië, en dààr zal de tijd alles doen vergeten.'

De aristocraat ging inderdaad; maar hij huiverde toen hij de kamer van den jongeling binnentrad.

Kristiaan was alleen: hij stond aan het venster, den rug tegen den muur geleund, de armen kruislings over de borst geslagen. Toen van Lindenburg binnentrad, bewoog hij zich niet; geen indruk teekende zich op zijn gelaat af en men zou gezegd hebben, dat hij op dat bezoek ten eenemale was voorbereid.

'Neef Kristiaan,' begon de heer van Lindenburg, niet zonder ontsteltenis.

De jongeling keek den binnengetredene aan, en even als de trotsche man, toen hij eenige weken geleden op de kaai wandelde, zeide hij nu op zijne beurt:

'Ik ken u niet.'

'Gij zijt ten minste voorbarig...' onderbrak van Lindenburg.

'Ik herhaal dat ik u niet ken, mijnheer.'

'Niettemin wil ik in persoon u verzoeken, aan mijn huis te willen komen.'

'Onmogelijk.'

'Waarom?'

'Ik heb u geantwoord.'

'Gij hebt niets geantwoord.'

'Juist dààrin lag mijn antwoord; doch wilt gij mij beter verstaan, mijnheer?'

'Spreek.'

'Omdat ik op den dorpel van uw huis een havelooze en door u verstooten vader zou zien staan, die door het bankroet ten onder gebracht is; omdat ik er eene moeder zou ontmoeten, uitgeteerd door honger en ellende.'

'Gij zijt al te driftig; gij zijt al te trotsch.'

'Trotsch? Dan heb ik den aard naar geen vreemden. Mijne moeder was ook te fier om haren bangen nood te

klagen. De Davidsen sterven liever van honger, dan zich te laten vernederen.'

De heer van Lindenburg was diep getroffen; de herinnering aan de arme vrouw van zijn schoonbroeder pijnigde hem en eerst na eenige oogenblikken kon hij het gesprek hervatten.

'En echter, hoewel gij het niet gelooven wilt, stellen Wij belang in u.'

'Ik dank u voor die belangstelling,' hervatte Kristiaan, op kalmen doch vasten toon. 'Ik geloof echter niet dat gij mij eenig goed zoudt kunnen aanbrengen.'

'Gij beledigt mij,' onderbrak de heer van Lindenburg, en weerhield niet dan met moeite de gramschap welke in zijne borst stormde.

De jongeling zag den hoogmoedige, met koele onverschilligheid aan.

'Mijnheer,' liet hij er eindelijk op volgen, 'ga heen en laat mij voortaan in vrede.'

De rijkaard aarzelde; nooit was hij zoo bloedig vernederd. Herhaalde malen had hij zich willen omkeeren en die ellendige kamer verlaten; maar dan rees het bleeke wezen van Agnes, in zijne verbeelding voor hem op.

'Maar wilt gij dan eeuwig in de ellende blijven voortleven?'

'Ik ben gelukkig.'

'Eenig geld zou u toch gelukkiger doen zijn.'

'Ik heb niets noodig.'

'Maar als wij u eene goede betrekking bezorgden.'

'Ik wil vrij en onafhankelijk leven.'

'En uwe familie?'

'Ik heb geene familie.'

De heer van Lindenburg mompelde iets tusschen de tanden, terwijl hij zijn vlamgenden blik op den jongen dichter wierp:

'Stijfkop!' zeide hij ten laatste en wendde zich om;

hij wilde heengaan. Op den dorpel stond hij echter andermaal stil, en hervatte de onderhandeling:

‘En zijt ge niet benieuwd naar de reden, waarom ik u ten mijnen huize verzoek te komen?’

‘Neen.’

‘En echter zoudt gij er belang in stellen, indien gij het wist.’

‘Ik geloof het niet.’

‘Het betreft geenszins mijn persoon....’

‘Onverschillig, mijnheer.’

Van Lindenburg overwon den afkeer, dien hij voor den jongeling gevoelde, en besloot den naam van zijne dochter in de onderhandeling te werpen.

‘Indien ik u zeide,’ ging hij aarzelend voort, ‘dat het mijne dochter is, welke u vraagt om in mijn huis te komen....’

Eene huivering voer Kristiaan door de leden.

‘Zij heeft ongelijk; zij weet wel dat ik geen weldaden van haar kan aannemen.’

‘Niemand zal u iets aanbieden, en ieder zal uwe trotschheid eerbiedigen.’

Kristiaan bedacht zich een oogenblik, en zeide nu op krachtigen toon:

‘Ik weiger!’

‘Maar, mijnheer, indien ik u den naam van bloedverwant niet geven mag,’ ving van Lindenburg op smeekenden en bangen toon, dien Kristiaan verwonderde, aan, ‘maar wilt gij dan dat mijn kind van verdriet sterve! Agnes is ziek, doodelijk ziek, en gij, de vriend harer jeugd, gij weigert haar een enkel troostend woord te komen toespreken.’

‘Agnes lijdt?’ morde Kristiaan aangedaan.

‘Ja, mijn eenig kind zal sterven, en wie toch kan aan de bede van een goed hart weêrstaan!’

‘Gij, gij hebt dat gedaan toen mijne moeder leed,

mijnheer. Ik zou u thans lijden voor lijden kunnen weêrgeven; ik zou u kunnen martelen, zoo als gij mijne arme ouders gemarteld hebt; doch ik heb aan mijne moeder, op haar sterfbed, beloofd dat ik zou vergeven en vergeten! Vergeten kan ik niet; maar vergeven, ja, dat doe ik op dit oogenblik. Kom, ik volg u onderdanig en gewillig.'

Van Lindenburg hief het hoofd op; hij was vernederd, vergruisd, verpletterd; hij had zijne halve fortuin willen geven, indien hij die marteling niet had moeten ondergaan. Stilzwijgend ging hij den hobbeligen trap af, gevolgd door Kristiaan.

Op straat gekomen, zag de rijkaard naar het verwarde en havelooze kleed van David, en het trotsche gevoel dreef andermaal boven. Van Lindenburg schaamde zich met dien 'landlooper' over straat te gaan. Hij had gaarne een omweg, eene boodschap in dit of dat huis, of iets dergelijks willen voorwenden; doch hij durfde niet, zóóveel ontzag had hem die 'stijfkop' ingeboezemd.

Kristiaan gaf geen acht op den gemoedstoestand van den rijken oom; hij ging zoo dicht naast hem, dat de panden van zijn kaal kleed dat van den rijken oom aanraakten. Hij gaf er geen acht op, dat de voorbijgangers hem met verwondering gaêsloegen; dat sommigen den trotschen heer van Lindenburg met een fijnen spotlach om de lippen nastarden, alsof men wilde zeggen: 'In wat gezelschap bevindt die zich nu?'

Twee lange uren waren er verlopen, eer Kristiaan in zijne kamer terugkeerde. Hij trad bevend en wankelend binnen, alsof hij in dien korten tijd een gebroken grijsaard was geworden. Ghislana was daar; zij deed hem op een stoel neêrzitten en vroeg hem naar de reden zijner ontsteltenis.

'Ik ben dezelfde mensch niet meer,' zuchtte de jongeling. 'Ghislana, ik heb haar gezien.'

‘Ik weet het; die rijke vrouw niet waar?’ onderbrak het meisje op gelaten toon.

‘Hoe weet gij dat ik haar gezien heb?’

‘Ik heb uw gesprek met den vader beluisterd’ - en zij wees met den vinger naar de opening in de zoldering.

‘Vergeef mij, Ghislana, dat ik haar troost gebracht heb; verban alle jaloezie uit het hart; gij hebt haar niet meer te vreezen - want zij zal sterven. Zóó jong zijn en reeds de wereld moeten vaarwel zeggen - dat is verschrikkelijk!’

‘Ik koester geen jaloezie meer!’ zeide het meisje op kalmen toon, en als had zij de laatste woorden van haren vriend niet gehoord. ‘Ik weet, dat arme meisje bemint u zóó vurig, dat het heimelijk lijden haar op de lijkbaar zal neêrestrekken. Ik beklag haar uit het diepste mijns harten.’

‘Goed kind!’ mompelde de dichter bewogen. ‘Ja, Agnes en ik droegen elkander in onze jeugd hartelijke vriendschap toe, en deze zou wellicht onwankelbaar gebleven zijn, indien ijselijke rampen zich niet tusschen ons beiden hadden geplaatst. Ik dacht dat er nooit eene verzoening kon plaats hebben; doch ik heb mij bedrogen. Ik vergat haar, Ghislana; maar zij, zij hield niet op mij te beminnen.’

Ghislana staarde strak naar den grond.

‘Moest ik haar zóó weerzien!’ sprak de jongeling voort. ‘Ik heb haar teruggevonden bleek en zwak, afgemarteld door het lijden, en korts geleden was zij nog bloeiend, schoon en gelukkig. Toen ik voor haar stond, greep zij mijne hand vast en besproeide ze met hare tranen. Zij smeekte mij, in name mijner moeder, vergiffenis voor hare familie; zij bezwoer mij, bij hare zaligheid, dat zij niets van mijne armoê geweten had.’

In Ghislana's oog blikkerden tranen.

‘Gij weent, Ghislana? Is het van spijt en wanhoop?’

Spreek, ik zal zwijgen, en die woorden, welke voor u zoo martelend zijn, in 't diepste mijner ziel begraven.'

'Neen, spreek; uwe woorden martelen mij niet; ik ween van medelijden om haar.'

'Waarom,' zoo vroeg zij, en zag mij met smeekenden blik in de oogen, 'waarom toch zijt ge zoo wreed jegens mij geweest? Waarom geen enkele poging aangewend om mij te naderen? Waarom stiet gij zoo ongenadig mijne hand terug, toen zij u hulp en onderstand wilde aanbieden?... Het geklingel van dat weêrgezonden geld scheen mij toe mijn doodsuur te zijn.... Wat moest ik zeggen? Ik zakte voor haar legersteê neêr, kuste hare handen en weende overvloedig.'

De jongeling bedekte zich de oogen.

'Kristiaan!' zeide Zingolina. 'Zij, die rijke vrouw, was uwe eerste liefde, en hoe dankbaar gij u ook jegens mij mocht hebben gevoeld, nooit zult gij dien eersten indruk kunnen vergeten. Men bemint, zoo zegt men, slechts eenmaal in het leven, en dat gevoel laat een onuitwischbaar spoor in ons hart achter.'

'Wat wilt ge zeggen?'

'Gij zult die arme Agnes nooit vergeten. Ga tot haar; zeg dat gij haar bemint, en dat Ghislena slechts uwe zuster was.'

Een oogenblik staarde Kristiaan de Boheemster verwonderd aan en schudde het hoofd.

'Ik herhaal het, ik zal voor u eene zuster zijn; de rijke Agnes zal de bruid wezen die gij ten autaar geleiden moet. Met haar zal uwe moeder u, van uit den hemel, toelachen en gij zult uwen gevallen familie-naam opbeuren; met mij - doch laat ons daaraan niet denken.'

'Gij verstoot mij dan, Ghislena: gij offert u zelve op....'

'Ja, omdat het uw geluk is; want zóó,' dacht zij er bij, 'zóó versta ik de liefde.'

'Maar ik wil u niet verlaten.'

‘Leg het laatste overschot van uwe trotschheid af,’ zeide de Boheemster, zonder op de onderbreking des jongelings acht te geven.

‘U verlaten, nadat gij zoolang mijn geluk zijt geweest?’ hervatte hij nogmaals.

‘Ga naar het hôtel,’ vervolgde zij, ‘verzoen u met den vader, en de asch uwer ouders zal in vrede rusten. Ga naar het ziekbed van het rijke meisje en zeg dat gij haar bemint, opdat zij herleve of in vrede sterve. Gij aarzelt: ben ik dan reeds meer Christinne dan gij Christen zijt? Hebt gij zelve mij de leer der naastenliefde niet voorgehouden, als het eenige dat op deze wereld geluk en vrede kan aanbrengen?’

‘Ik verlang niets beter dan die verzoening; doch u verlaten ware eene lafheid.’

‘Neen, het ware eene lafheid op dit oogenblik de liefde niet te kunnen beheerschen welke gij mij toedraagt en haar, die ongelukkig is zonder hare schuld en met een goed hart, niet te redden.’

Kristiaan was bedwelmd, overmeesterd.

‘Ik zal gaan,’ zeide hij, zonder over de gevolgen van dien stap na te denken. ‘Ik zal gaan!’

‘Gij maakt mij gelukkig!’ liet het meisje met kalmte op die verklaring volgen.

Toen de jongeling was heengegaan en zij alleen was, sprongen de tranen haar overvloedig uit de oogen. Niet zonder eene buitengewone krachts-inspanning had zij de worsteling in haar hart overwonnen; want zij was innig aan hem verkleefd en in haren eenvoud, had zij reeds meer dan eens over de Bohemer-bruifloft gedroomd.

Een oogenblik daarna trad de oude Godfried binnen, en Ghislina vertelde hem wat er tusschen Kristiaan en haar was voorgevallen.

‘Gij deedt wel, kind!’ zeide de Teut. ‘Gij hebt braaf gehandeld, en ik ben op dit oogenblik de gelukkigste

mensch der wereld, omdat ik meer en meer bespeur dat uw hart, niettegenstaande de onzuivere lucht welke u omringde, rein en ongeschonden gebleven is!’

Dan sprak hij haar van heen te gaan - verre weg, naar haar klein geboortedorp in het Limburgsche. Daar zouden zij samen de plaatsen weêrzien die aan beiden, vijftien jaren geleden, zoo lief waren: de kerk, het kerkhof, de weiden, de zonneschijn en de schaduw; daar zouden zij het huis terugzien waar allen eens vereenigd woonden en de plaats waar moeder begraven lag.

Met een smartelijken glimlach op de lippen, knikte het meisje die woorden toe; maar dat verschiet, zoo glinsterend voor den ouden man, had geen betoovering voor haar. Niet in dat ongekende, of beter gezegd vergeten land, was haar schat: hoe kon haar hart dan dààr zijn?

Kristiaan trad diep mismoedig door de straten, en toch tintelde in die duisternis van mismoed, menig lichtpunt van hoop door.

Hij bereikte het prachtige hotel en zag niet dat op alle verdiepingen de blinden gesloten, of de gordijnen neêrgelaten waren. Hij belde en slechts na eenige oogenblikken wachten werd de poort traag geopend.

De knecht herkende den jongen David, zooniet had hij' zonder twijfel de poort weêr toegeslagen na hem, misschien, eene aalmoes te hebben toegereikt. Inderdaad Kristiaan David had een meer dan armoedig, hij had, in zijne kaal en versleten kleeding, een ellendig uiterlijk.

‘Mijnheer van Lindenburg?’ vroeg de jongeling.

‘Hij is uitgegaan, mijnheer David?’ was het beklemde antwoord van den knecht.

‘Hoe is het met mejuffer Agnes?’

‘Mejuffer Agnes? Hoe, weet ge het niet? Heeft men u geene aanzegging gedaan?’

De jongeling werd bleek van ontzetting.

‘Mejuffer Agnes is gisteren gestorven. - Ja, mijnheer David, het goede kind is dood!’ en de man weende.

‘Dood? Zij is dood?’ riep Kristiaan op zinneloozen toon uit; hij rilde, en die rilling kriemelde tot in zijn haren. ‘Dood zegt ge?’

De man knikte langzaam met het hoofd.

‘Haar vader verkeert in de grootste wanhoop, en is het te verwonderen! 't Was zijn eenige nog!’

Kristiaan stond verpletterd; tranen liepen hem mild over de wangen. ‘Gestorven,’ zoo dacht hij in zich zelf, ‘gestorven met het denkbeeld dat ik haar niet meer beminde.’

Waartoe had nu die onbuigzaamheid, die trotsche weerstreving, die valsche eigenliefde van beide zijden geleid? Tot de marteling van eene onschuldige, tot het eeuwig en onherstelbaar naberouw bij oom en neef. Kristiaan begreep het nu; doch te laat.

‘Ik wilde zoo gaarne haar nog eens zien!’ zeide hij weenend tot den knecht.

‘Ik weet niet, mijnheer David of ik u kan toelaten. Mijnheer van Lindenburg....’

‘Ik ben toch familie.... en dat is het laatste geluk dat ik hier nog zal komen afbedelen!’

Reeds stapte Kristiaan David den breeden gang door, en zag nu eerst dat deze met rouwdraperiën behangen was. Aan het einde van den gang, in eene kleine zaal, werd de rouwkapel opgericht, doch het lijk was nog niet gekist: ‘Dat lag nog boven’, zeide de knecht, en traag, verstikt door de smart, ging Kristiaan den trap op.

In eene kleine kamer, waar het waslicht een flauwen glans verspreidde, lag het lijk van Agnes op het bed gestrekt.

Een wit laken was over haar heen gespreid; doch hoofd en bovenlijf waren er niet door bedekt. Op de borst lag een kruis, en de liefderijke hand van een de

huisgenooten had een krans van witte rozen op de loshangende blonde lokken geplaatst.

Naast het lijk knielde eene liefdezuster. Niets stoorde de stilte des doods. Met jagend hart, diep ontroerd, stond Kristiaan bij het lieve kind. Hij had in den beginne een kus op het marmerbleeke voorhoofd van het meisje willen drukken; doch hij had dit denkbeeld verstooten, als ware dit reeds eene ontheiliging.

Een oogenblik had de biddende non het oog opgeheven, doch zij bekommerde zich niet verder om de aanwezigheid van den jongeling.

Deze bedekte zich het aangezicht en snikte luid. Zóó jong gestorven! Zóó veel reeds geleden hebben, en dit misschien door zijne schuld! Dit denkbeeld was voor eene gevoelige ziel als die van Kristiaan verpletterend. Door weemoed overstelpt, liet Kristiaan zich in een hoek der kamer op de knieën zakken, en beschouwde van daar, met ontzag en eerbied, het bleeke wezen dat hem nog scheen toe te lachen. Zoo zat hij geruimen tijd, gebroken door de smart, en bad vurig voor haar, die hem altijd lief was geweest en die hij in zijn verkeerden hoogmoed diep had miskend. Soms mengde hij de namen van beminde dooden in zijn gebed, en in een oogenblik van diepe smart riep de dichter uit:

‘Agnes, Agnes!’

En toen de jongeling het oog op het lijk rusten liet, scheen dit te bewegen, als deed het eene poging om tot het leven terug te komen. Kristiaan dacht dat hij droomde; maar zie - het omkranste hoofd beweegt zich langzaam op het kussen; het richt zich op, het bovenlijf volgt dezelfde beweging, en met strakken blik ziet de doode Agnes hem aan.

De jongeling voelde dat zijne haren te berge rezen; hij wrong zich, door schrik overmeesterd, in een hoek der kamer, als wilde hij dwars door den muur een uitweg

zoeken. ‘Maar neen,’ dacht hij, ‘t is begoocheling, ‘t is overspanning van mijne zieke zinnen; ik ben zinneloos!’

‘Wie roept mij?’ fluisterde Agnes.

‘Kristiaan!’ bibberde ‘t onwillekeurig van zijne bevende lippen.

‘Kristiaan!’ murmelde Agnes, en zij zag rond alsof zij, tot het leven weêrgekeerd, niet wist waar zij zich bevond.

‘Agnes, waarom komt gij van de dooden terug?’ stamelde Kristiaan.

Het bleeke hoofd van het meisje wendde zich langzaam van den eenen naar den anderen kant, en hare lippen murmelden weêr:

‘Dat licht... dat kruisbeeld... dat witte kleed... die rozen om het hoofd.... Kristiaan.... Is het dan vandaag de bruiloftsdag?’

Agnes zakte na deze woorden weêr terug op het kussen en de begoocheling, die Kristiaan beheerscht had, was ten einde; maar toen hij het waagde het bed te naderen, hoorde hij de zachte ademhaling, en uit de geopende flauwe oogen lachte hem een zoet geluk toe. Zijne stem had haar tot het leven teruggeroepen!

De liefdezuster, die tot dusver sprakeloos van ontroering gebleven was, ijelde de deur uit om de blijde tijding in het huis te verkondigen.

Inderdaad, het jonge meisje had in schijndooden toestand verkeerd.

* *
*

Twee dagen later vinden wij Kristiaan in zijn arm kamerken terug, doch op het punt dit te verlaten. Alles wat hij in de wereld bezat, droeg hij bij zich. Wat was zijn rijkdom, tenzij de gedichtjes, die hem, in de oogenblikken van innig gevoel, uit het hart gevloeid waren, tenzij de

gewijde aarde van het graf zijner moeder, die hij altijd met heiligen eerbied bewaard had.

Met dien dubbelen schat stond hij op het punt het kamerken vaarwel te zeggen, en eindelijk bij zijnen oom intrek te nemen.

De aristocraat was dezelfde mensch niet meer; hij meende de waarschuwende hand Gods in al die wonderbare gebeurtenissen te zien; op aandrang van Agnes en op raadgeving van Ghislena, had Kristiaan vermeend niet langer te mogen weigeren.

Op den dorpel van dat kamerken, getuige van zooveel lijden, van zooveel opoffering en liefde, welden de tranen plotseling in zijne oogen op. Het viel hem hard dit kleine vertrek vaarwel te zeggen; ook wilde hij er nog eenige stonden vertoeven.

Aarzelend legde Kristiaan de papieren en de kleine doos die de gewijde aarde bevatte, andermaal op de tafel, zette zich op den houten stoel neer, en sloeg met eene dichterlijke bewondering, al de voorwerpen gade die daar vereenigd waren.

Eindelijk richtte hij zich op, wreef zich het voorhoofd, als om weêr na die bedwelming tot zijne zinnen terug te keeren, nam de gewijde aarde onder den arm, en mompelde zacht:

‘Vaarwel, kamerken, waar ik veel geleden heb, doch ook veel troost mocht genieten; vaarwel, gij zult mij altijd dierbaar zijn!’

Toen hij beneden aan den trap gekomen was, staarden van boven de twee met tranen gevulde oogen van Ghislena op hem, en de Boheemster murmelde zacht:

‘Wees gelukkig, Kristiaan!’

XIV.**Afscheid.**

Wij bevinden ons aan den oever der Schelde. Landwaarts in staan eene reeks eenzame lusthoven, wier terrassen en vensters uitzicht geven op den breeden stroom. De golven spoelen dicht langs deze buitenverblijven, en de witte gevels spiegelen zich in de grondelooze diepte van den vloed.

Het was een schoone najaars-avond.

De deur van een dier lusthuizen werd geopend en vijf personen traden buiten: Godfried en zijne dochter, Agnes aan den arm van Kristiaan, en eindelijk de heer van Lindenburg. Op den dorpel stonden zij stil en hunne bewegingen deden zien dat er afscheid genomen werd. Inderdaad, Godfried die, na vijftien jaren zwerven, zijn kind had teruggevonden, was op het punt zijne nieuwe vrienden te verlaten.

De oudste dezer laatsten mocht hem dan ook langen tijd in zijne ontwerpen gedwarsboemd hebben, op dit oogenblik had hij voor dien man een broederlijk gevoel in het hart.

‘En nu,’ zeide de heer van Lindenburg, ‘is de vrede tusschen ons gesloten; ik heb u volmondig bekend dat ik mij jegens u bezondigde en dat ik gelukkig ben, alvorens te scheiden, uwe vergiffenis te mogen erlangen. Keer naar uw dorp terug, dat gij lang geleden en uit liefde voor uw kind verliet; rust er uit van de vermoeienissen en de smarten die gij hebt doorgestaan en denk soms aan hem, die in zijnen ouderdom eerst betreurt zooveel onrecht-

vaardigheid jegens u en de zijnen,' en de rijkaard wierp een blik op Kristiaan, 'gepleegd te hebben.'

'Ik wil mij slechts het goede herinneren, dat mij bij u is te beurt gevallen,' onderbrak Godfried.

'Op het oogenblik van scheiden heb ik mijne dochter verzocht, u iets ter hand te stellen. Op aanraden van Kristiaan heb ik dezer dagen het huis aangekocht, dat gij vijftien jaren geleden bewoond hebt.'

De arme Godfried hief verwonderd het hoofd op.

'Ja,' zeide Agnes, 'en zie hier de bewijsstukken met de toekenning eener jaarwedde, die u toelaat onbezorgd te leven. Tracht u weêr al het geluk voor te tooveren, dat gij vóór vijftien jaren daar genoten hebt, en denk soms aan ons, niet als aan uwe weldoeners, wij zijn dien eere naam niet waardig, maar integendeel als aan menschen die u nog veel verplicht zijn.'

Godfried's tong was als verlamd; hij greep beurtelings de hand van Agnes en van Kristiaan, doch wist geen woorden uit te brengen.

'Ik dank u voor hem!' zeide Ghislina, de hand van Agnes drukkende.

'Dank mij niet,' antwoordde het jonge meisje, en zij fluisterde er bij: 'gij hebt zóóveel opgeofferd, dat een handvol goud daartegen niet opwegen kan.'

Ghislina zweeg, en zich tot Kristiaan wendende, zeide zij kalm:

'Kristiaan, toen ik nog heidinne was en de liefdeleer van Christus nog niet kende, las ik voor u in de sterren, terwijl ik voor u, Agnes, de tooverkaarten raadpleegde: nu ik Christinne ben, wil ik bidden, dat God uw huwelijk met een zoo eindeloos geluk zegene, als er een eindeloos getal sterren aan den hemel flonkeren.'

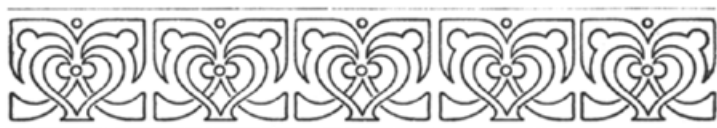
De stem van het meisje was diep bewogen.

'De herinnering aan u,' stamelde Kristiaan, 'zal eeuwig in onze harten gezegend blijven.'

‘Een heilig voorgevoel doortintelt mijn hart,’ hervatte Ghislana, ‘gij zult beiden gelukkig zijn, en gij verdient het te wezen; gij, Kristiaan, gij zult een groot dichter worden, vereerd, bemind en bewonderd door allen die liefde voor het schoone en het goede in het hart hebben. O, ik wenschte de sterren, mijne zusteren van voorheen, aan den hemel te kunnen ontrooven, om ze u in een glinsterenden krans om het hoofd te mogen vlechten!’

Men riep elkander niet vaarwel, maar een ‘tot weêrzien’ toe.

1856.

Stomme Nora.

Eene Schets uit Noord-Brabant.

Verliet gij nooit, lezeresse, het weelderige Holland, om eenige oogenblikken in het nederige, maar toch al te veel miskende Noord-Brabant te vertoeven? Mij dunkt, ik lees in den glimlach, die rond uwe lippen speelt, een ontkennend antwoord.

Inderdaad, die eenzame landstreek levert niet veel aantrekkelijks op - tenzij gij behagen mocht vinden in kleine, soms armoedige dorpen, in eenzame bosschen of in eene doodstille heide; doch wie uwer verwisselt gaarne het genot dat de weelderige steden van ons Vaderland oplevert tegen iets dergelijks?

Om schokkende avonturen te ondervinden, moet men de heidestreek niet bezoeken: nergens is het leven eentoniger of liever, laat mij zeggen, 'rustiger'. Doch indien de Noord-Brabantsche dorpeling veel moet missen van 't geen men de rozen des levens noemt, dan toch ook heeft

hij er vele scherpe doornen niet van te ondervinden, en dat gemis kan wel tegen het genot opwegen.

Mij is echter die kerkhofachtige streek lief. Ik was er kind, ik werd er jongeling, en het hart vergeet de plek niet waar het eens gelukkig was. Ieder jaar, als de herfst dat streng en majestueus karakter aan de natuur geeft, ga ik eenige dagen in de maagdelijk-kalme heide vertoeven; ik ga er tevens de banden van liefde en vriendschap nauwer toehalen, die door de afwezigheid dikwijls zoo rekkelijk worden.

Zelden keer ik uit die eenzaamheid terug, of ik ben zoo gelukkig eene kleine herinnering aan het papier te mogen toevertrouwen - bezield, ten minste voor mij, met al het dichterlijke geluk, dat mijn hart ter plaatse zelve genoten heeft.

Toen ik onlangs het kerkhof te X, bezocht, herinnerde ik mij dat ik op den grafheuvel stond van *Stomme Nora*. Sinds dien zweefde mij het beeld van dat ongelukkige meisje dikwijls voor den geest en in de zoete hoop dat een klein deel van hare eenvoudige levensgeschiedenis u welkom wezen moge, vraag ik u, lezeresse, mij een oogenblikje aandacht te verleen - eene gunst, die velen van u den schrijver reeds meer dan eens welwillend toestonden.

Kleine Nora was doofstom; zij was het van hare jeugd af geweest. Een weldadig onderwijs had zij niet genoten; doch hoewel het onmogelijk was te bepalen wat denkbeeld het arme kind van den goeden God had, knielde zij even als de andere kinderen in de kerk, vouwde de handjes zamen, en hield haar strakken blik op den Gekruiste gericht, die, met uitgestrekte armen, troost en liefde voor de ongelukkige menschenkinderen van den Hemelschen Vader scheen af te smeeken.

Schoon was Nora niet, maar haar gelaat moest indruk maken op ieder nauwkeurig waarnemer: het was doodsbleek, en onder de fijne zwarte wenkbrauwen stonden twee

zwarte oogen, wier uitdrukking echter niets scherp in zich bevatten.

Nora, en dat is licht te begrijpen, was de verstootelinge in het vroolijke kinderspel: sommige kinderen vreesden het stomme meisje - haar bleek en zielloos gelaat deed soms aan de *booze hand* gelooven; anderen vonden het te lastig om met Nora te spelen, en niet zelden herhaalden de baldadige jongens, spottend, het pijnlijk geschreeuw, dat het arme kind voortbracht, in plaats van het zoete gesnap en gekakel, dat bij de andere kinderen over de rozelippen vloeyde. Nora ging zich dan gelaten achter de naburige linde verbergen, als men haar met aardkluiten en sneeuwballen uit den kring der gespelen joeg. Na eene poos van verre het huppelen en dartelen der kinderen te hebben gâegeslagen, sloop zij schoorvoetend nader, -even als de hond die door zijnen meester verstooten wordt.

Als Nora echter den zoon van den molenaar, den zwartlokkigen Simon, den kindertroep naderen zag, sloop zij niet stap voor stap nader; neen! dan kwam zij moedig bij de kinderen terug, - want zij wist wel dat Simon haar beschermer was. De molenaarszoon was inderdaad gevreesd om zijne sterkte, en het gebeurde meer dan eens, dat hij met ééne hand tegen zes of zeven knapen vocht en ze allen, gelijk een' zwerm vreesachtige vliegen, uit elkaar deed stuiven. Wee hem, die Nora mocht bespotten of mishandelen! Ook niemand, tenzij Simon, had ooit eenen glimlach van Nora bekomen, en terwijl de meeste kinderen niet wisten wat de gebaren van het meisje beteekenden, verstond de knaap haar bij den minsten oogopslag.

Simon was een schoone jongen, al was zijn zwarte kroeskop soms sneeuw wit gepoeierd door het stuifmeel van 's vaders molen; al was hij dan ook meer dan eens op het aangezicht *getatouëerd* met schrammen en krabben; al hingen hem de kleêren dan ook meestal gescheurd om het lijf - want Simon was niet alleen de beste vechter,

maar ook de behendigste klimmer van het dorp. Geen boom zoo hoog, of hij durfde zich in den zwakken top heên en weêr wiegen, en in het dichte dennenbosch zag men hem meer dan eens van den eenen boomtak in den anderen slingeren.

Onder de ruwe schors van het kind der natuur zat een goed hart, en dat bewees hij immer door zijn medelijden voor de doofstomme Nora. Hij beschermde en troostte haar niet alleen, maar gaf haar altijd een deel van de eenden- en kievits-eieren die hij in de heide of tusschen het lisch en riet, omtrent den molen zijns vaders vond; hij schonk haar soms den zilverigen blik of den bruingeschubden baars, die hij in het *molenwiel* gevangen had; hij zocht de maische meelwormen voor den nachtegaal, die des avonds, in een teenen kooitje, aan Nora's venster zong. Daarom ook toefde Nora soms geheele uren aan den molen, waar de jongen speelde: nu op het gras, dan in het water; nu in het zand, dan gelijk eene waterrat tusschen het groote wiel van den molen.

De jaren verliepen; maar de jaren, die het hart van den mensch gewoonlijk zoo sterk veranderen, schenen de genegenheid van Simon voor Nora niet om te keeren. De jongeling behield altijd hetzelfde medelijden voor het meisje. Op het kerkpad naderde hij haar dikwijls, en als zij naast elkaâr voortgingen, sprakeloos voor de oudere dorpelingen, dan toch hielden beiden door eenen blik, door een gebaar met de hand, door eenen knik met het hoofd en door eenen glimlach, een drukke samenspraak. Wel plaagde men Simon met stomme Nora, doch de jongeling haalde de schouders op en zette zijn broederlijke betrekking met het ongelukkig meisje voort.

Eens was de lieve Meimaand aangekomen. Ons dorpje werd onder het frissche loover van de linden verborgen. Bloemen op den grond, zingende vogelen in de lucht, een blauwe hemel boven ons, en de zoete tevredenheid in het

hart, - als de natuur zóó is, dan schijnt de mensch ook meer genegen om het gevoel van liefde te ontboezemen, dat God hem in het hart stortte.

Op den eersten Meinacht plant, in ons doop, ieder jongeling een bloeienden meitak aan het venster zijner geliefde, of op het stroodak harer woning. Wee haar, die geenen meitak heeft - de arme verlatene! Hier pronkt de kersentak met zijne eerste sneeuw witte bloesems, die ook van eerste liefde schijnt te spreken; daar de den met zijn eeuwig groene loover, die aan de geliefde de verzekering geeft van een onwankelbaar gevoel; ginds de treurwilg, die de smart van den hopelooze aan het oor van het meisje schijnt te willen fluisteren; verder de doorntak, het zinnebeeld van gekwetste en verstootene liefde. Soms bindt men de eerste rozen aan de ijzeren stijlen van het venster, waar de geliefde slaapt.

Ik herinner mij, dat ik in mijn kindsche dagen dikwijls een zoet meilied heb hooren zingen, hetwelk nu echter broksgewijze is verloren gegaan, en dat ik later, in eene verzameling liederen van de XVIe eeuw, heb teruggevonden.

‘Schoon lief, hoe licht gij hier en slaapt
In uwen eersten droome?
Wilt opstaan en den mey ontfaen,
Hij staet hier al zoo schoone.’

- 'k En zou voor geenen mey opstaen
Myn vensterken niet ontslyuten.
Plant uwen mey waert u gerey,
Plant uwen mey daer buyten.’

- ‘Waer sou ick hem planten of waer doen?
't Is al 's Heeren straten.
De winternacht is kout en langh
Hy zou syn bloeyen laten.’

- 'Schoon lief, laet hy syn bloeyen staen,
 Wy sullen hem begraven,
 Opt kerckhof by den eglantier;
 Syn graf sal roozekens draghen.

Sehoon lief en om de roozekens
 Salt nachtegaaltjen springen,
 En voor ons bey in eiken mey
 Syn soete liedekens zingen.

Des morgens als de eerste meizon het landschap begroef worden de vensters heimelijk en achterdochtig geopend, en met schelmsche blikken zien de meisjes wat de nacht heeft aangebracht; de nacht, dien zij misschien slapeloos hebben doorgebracht, of waarin zij door bange droomen over den meitak benauwd werden. De vader moge razen en tieren, dat de deugnieten zijn effen dak bij het opklauteren vernield hebben; maar het hart der dochter begroet den lieven meiboom met een zaligen glimlach!

Op den meimorgen, waarvan wij spreken, staarde een aantal lieve oogjes spotlachend naar het venster van het huis, waar Nora woonde, en de buurmeisjes riepen elkander nijdig toe:

'Stomme Nora heeft eenen meikrans!'

Inderdaad, aan de ijzeren spijlen van Nora's venster was een krans van de schoonste rozen vastgemaakt, die er toen reeds ontloken waren. Zij hingen daar zóó levendig, zoo frisch, alsof zij tusschen de spijlen gegroeid waren. Was het nog een spottende doorntak geweest, maar een sierlijke rozenkrans, het zinnebeeld der liefde!... Wie toch zou die heimelijke minnaar van de ongelukkige doofstomme zijn? Wie zou een doofstomme bruid naar het altaar willen voeren? Men maakte wel is waar een aantal gissingen, waarvan er velen door den nijd waren ingegeven; maar het venijn der tongen kom toch aan den zuiveren krans zijn lieven blos en zijn

onbesmet groen niet ontnemen! Het kon die bloemen evenmin uit hare sprakeloosheid doen ontwaken, om haar te doen verklappen, door welke handen zij gevlochten waren.

Nora dacht gewis niet aan eenen meikrans. Zij deed het venster open, en haar koude en ziellooze blik richtte zich eerst naar boven, dan langzaam naar beneden en liet hem daarna op den krans in het venster rusten. Hare hand raakte de bloemen aan, en knipte er, zonder eenig nadenken, de zilveren dauwdroppels af. Slechts geruimen tijd daarna scheen het aanwezig van dien krans haar te bekommeren, en zij streek langzaam met den wijsvinger over het voorhoofd, alsof zij zich iets wilde herinneren.

Wat ging er in Nora's hart om? Het hart van de arme doofstomme is voor ons een peillooze afgrond. Als het meer beneden op zijn bodem geroerd wordt, dan rimpelt zich de oppervlakte des waters; maar de oogen van Nora, wij zeiden het reeds, drukten zelden de gevoelens der ziel uit. Zij zag de prachtige natuur, met haren gouden zonnegloed; zij zag den blauwen hemel, de veelkleurige bloemen; zij zag de menschen lachen, spreken, luisteren, maar nooit had men in hare oogen gelezen, dat zij het genot der spraak of des gehoors benijdde. De natuur was voor haar een bloeiend graf, en zij zelve niets meer dan een wandelend marmerbeeld. Echter ditmaal kwam er een glimlach over hare lippen, en er flikkerde een traan in Nora's oogen.

Het stomme meisje maakte den krans los, beschouwde hem met innerlijk welbehagen, en het hoofdje oplichtende, zag zij ter zijde naar den molen, welks twee zwarte armen zich tegen den hemel afteekenden. Zeide er eene stem in hare ziel, dat daar bij den molen zich een wezen bevond, hetwelk met dien bloemenkrans betrekking had?

Nora sloot het venster en scheen in verlegenheid te verkeerem, wàar zij den rozenkrans bergen zou. Zij moest

wel veel prijs hechten aan dien krans, want elke plaats was haar niet gelijk. Na lang ronddraaien, vestigde zij het oog op het Christusbeeld, dat aan den muur vastgemaakt was, en zij hing den krans op de twee uitgestekte armen van den Heiland der wereld.

Na dien dag kwam er eene volslagene verandering in Nora. Waarom was het meisje onrustiger dan anders? Waarom zag zij soms lang, zeer lang, naar den blauwen hemel, naar de drijvende wolken? Waarom bespiedde zij nieuwsgierig de bloemen? Waarom ging haar blik de snorrende goudvlieg achterna en volgde zij de onmeetbare kringen, die de leeuwerik in de lucht beschreef? Waarom, toen zij 's avonds alleen in het bosch was, streek zij onstuimig de haarlokken van de ooren weg en stak zij het hoofd vooruit, als wilde zij luisteren naar het lied van den nachtegaal? Waarom stiet zij een scherp en hartverscheurend gehuil uit, als wilde zij woorden voortbrengen?

Toen de jongens van het dorp die bewegingen zagen en die kreten hoorden, vervolgden zij het meisje en riepenspottend: ‘Stomme Nora is zinneloos!’ Het arme kind vluchtte naar huis, en alléén in haar kamertje, liet zij het hoofd mismoedig zakken en kuste den krans, die om de armen van den Gekruiste was blijven hangen. Misschien benijdde op dat oogenblik Nora aan de andere menschen het geluk van te kunnen hooren en spreken; te kunnen uitdrukken wat er in hunne ziel omging. Misschien, zeggen wij....

Simon bleef altijd dezelfde goedhartigheid jegens Nora betoonen; hij glimlachte als men van den meikrans sprak, zonder echter eene bekentenis of eene ontkenning aan dien lach te hechten. Men plaagde hem op het kerkpad en bij de beugelbaan, en men zeide spottend, dat Simon, met Allerheiligen, met stomme Nora zou trouwen. De meisjes vooral wisten de vergiftigste dingen op Simon te zeggen

en vonden hem in 't geheel niet schoon meer. Zijn met stuifmeel gepoeierde krullebol scheen haar nu afzichtelijk vuil; zijne oogen stonden hem als een Chinees in het hoofd; zijn neus was niet minder dan een kraaienbek geworden, en er was zelfs een van die liefdevolle en suikerzoete zieltjes, welke volhield dat Simon welhaast een ontzaglijken bult zou krijgen. Och, de fabel van de vos en de druiven blijft toch een eeuwige waarheid!

Simon stoorde zich aan niets; maar toen Nora hem eens deed verstaan dat zij den schoonen krans op de uitgestrekte armen van haar Christusbeeld gehangen had, kwam een zoete glimlach zijn gelaat verhelderen - even als een zonnestraal, die eene korte poos door de grauwe wolken breekt.

Toen het kermis werd en de blozende boerinnen met haren geliefde ten dans gingen, danste Simon met Lisbeth van den wagenmaker, die smoorlijk verliefd was op den zwartlokkigen molenaarsjongen. Nora stond van verre. Zij zag den dans; zij zag de blijde paren haar huis voorbijgaan; zij zag hoe ze arm in arm, of hand in hand, den bloemenkrans om den hoed of om de muts daarheen stoeiden, zonder de minste aandacht op het arme meisje te geven; terwijl zij die haar zagen, haar spottend met den vinger aanwezen. Simon kwam eindelijk ook, met de blozende Lisbeth aan den arm. Zoodra hij Nora in het oog kreeg, wenkte hij haar vriendelijk toe, en de hierom pruilende Lisbeth voortsleurende, ijldde hij naar zijne vriendinne.

Toen eerst ontspande zich het effen en bleek gelaat van de doofstomme; een glimlach vertrok haren mond, en er tintelde iets dankbaars in hare zwarte oogen. Simon greep haar bij den arm en beduidde toen, dat zij met hem moest gaan dansen; doch daarop verdween de glimlach van Nora's lippen, en de vreugdetinteling in de oogen werd door eenen traan vervangen. De molenaar liet, tot groote

vreugde van Lisbeth, den arm der doofstomme eindelijk los en ging heen, terwijl Nora hem lang, zeer lang, beweegloos bleef nastaren. Die dag was voor Simon geen wezenlijke kermisdag meer.

De dagen verliepen; het gras was reeds lang gehooïd en de blauwe vlasbloemen waren reeds lang weggestorven; kort daarna was het gouden koren onder de zeisen gevallen, en eindelijk vlokte de sneeuw op ons dorpje neêr. Alles scheen stil en akelig in zijn doodslaken te zitten droomen; zelfs aan den molen van Simon's vader was geen leven meer. Het rad was vastgevrozen en had zich met eene schors van ijs, glinsterend als diamant, omkleed.

De krans in Nora's kamer was sedert lang verdord. Ieder dag dwarrelden er eenige dorre bladeren naar beneden; maar ook ieder dag raapte Nora de blaadjes op en bewaarde ze in het gebedenboek harer afgestorven moeder. Toen de natuur ten eenemaal dood was, bleef er ook van den meikrans niets meer over dan het geraamte.

In het dorp was de krans lang vergeten, en aangezien Allerheiligen zonder bruilofsfeest was voorbijgegaan, begon datgene wat krom was, weêr recht te worden, en de dorpsmeisjes waren het weêr eens dat Simon geen bult zou krijgen. In de *spinning* dan, wanneer de lieve meisjes, rond dit of dat haardvuur gezeten, het spinnewiel deden snorren, en er zich tevens beijverden om er hare tongen zoo snel te doen gaan als het wiel van het spintuig - in de *spinning* werd er dien winter wel over Simon en Nora gesproken; maar er moest den zwartlokkigen jongen gewis iets anders in het hoofd spelen, want de dochter van den wagenmaker bloosde als een paradijs-appel, zoo dikwijls de eene of andere schalksche deerne de hoeve van den molenaarszoon opwierp, hem als den bevalligsten schaatsenrijder, den behendigsten kaatser, of den besten balwerper roemde.

Het jaar nadien beleefde het huis van den molenaar

droevige oogenblikken: Simon werd door den koning opgeroepen om de wapens te dragen. De vader liet het hoofd smartelijk naar de borst zakken; de moeder, het oog door bloedige tranen overgoten, staarde biddend tea hemel, als verwachtte zij van daar hulp en troost. Doch de koning had gesproken, en zijn wil geschiedde. Simon maakte zich zekeren morgen gereed om te vertrekken. Zijn vader gaf hem zijnen zegen; van zijn moeder kreeg hij een geranden driegulden, en nadat hij iederen huisgenoot snikkende de hand had gedrukt, - want het werd den armen jongen benauwd om het hart, - ging hij heen.

De boeren kwamen den rekrut de hand drukken en wat moed in het hart spreken; de buurvrouwen knikten hem toe, en wenschten hem 'goede reis' en een spoedig 'weerzien'. Lisbeth scheen geen belang in Simon meer te stellen; want zij draaide het hoofd om, toen de jongeling een oogenblik voor het werkhuis van den wagenmaker stilhield. De deerne! Zij had het in de laatste dagen wel gezien - die Simon zag haar niet gaarne. Alleen Nora ging langzaam over het zandig voetpad, dat Simon eene poos te voren betreden had, en zij scheen haar strakken blik op de indruksele te vestigen, welke zijne voeten er hadden achtergelaten.

Aan den kruisweg gekomen, stond het meisje stil en scheen zich langen tijd te bedenken; doch plotseling haren loop nemende, sneed zij dwars over de akkers heen, doorkruiste het zware mastenbosch en hield ademloos bij den wegwijzer stil, die onverbiddelijk den weg aanwees welken Simon eenige oogenblikken later volgen moest.

Kort daarop naderde de rekrut; hij ging met gebogen hoofd over den weg; soms stond hij stil en wendde zich om, als om de daken der huizen en den dorpstoren nog eens te zien, die allengs al meer achter de hooge boomen wegzonken.

Een scherpe kreet trof Simons ooren; hij lichtte het

hoofd op, en een zoete glimlach verhelderde zijn gezicht, toen hij Stomme Nora aan den weg zag staan. Simon knikte haar vriendelijk toe en drukte haar de hand; zij van haren kant, zag den jongeling lang en droevig in de oogen en knikte hem daarna 'vaarwel' toe, terwijl een zware zucht haren boezem ontwelde. Dan wendde zij zich om en ging heen. Simon riep te vergeefs 'Nora! Nora!' want hij vergat op dat oogenblik dat het arme kind doofstom was. Toen Nora op eenigen afstand van den weg stilstond, zag zij naar den handwijzer, welks uitgestrekte arm haar scheen te zeggen:

'Langs dààr ging Simon weg.'

Sinds dien dag was Nora ingetogener; haar gelaat werd bleeker, en langer dan voorheen bleef zij in hare kamer, voor het dorre geraamte van den meikrans staan. In de kerk knielde zij dichter dan weleer bij het altaar, en hield de oogen strak op het beeld des Zaligmakers gevestigd. Eindelijk stond zij op, en schudde mismoedig het hoofd, alsof de Heiland haar niet geven wilde wat zij dagelijks vroeg. Dat scheen haar het hart te breken - het arme kind!

De laatste maal dat zij ter kerke kwam, sleepte Stomme Nora letterlijk zich voort, en moest zij zich, bij eiken stap, aan den torenmuur vastklampen om niet te vallen. Hare oogen waren diep in de kassen gezakt, hare lippen paars blauw, en de engel des doods scheen, met zijne hand, den laatsten levensgloed van Nora's gelaat te hebben weggestreeld.

Den volgenden avond kwamen de burens in het huis van Simons vader bijeen, om er voor de lijderes te bidden. Nora was toen reeds bedlegerig, en de oude dorpspastoor schudde het hoofd, als men hem naar de doofstomme en hare ziekte vroeg. Zoo verlieden er vele dagen, totdat eindelijk de eerste meinacht aankwam. Het was nu juist een jaar geleden dat Nora's venster met eenen krans vaa

rozen omvlochten werd! Zij scheen het te weten, want toen zij hare laatste oogeblikken voelde naderen, wendde zij den oogopslag naar de dorre takken; een zacht gekerm kwam over hare lippen, en eene flauwe beweging met de hand gaf haar te kennen dat men haar den krans geven zou....

De waakster gaf dien, en Nora legde hem op haar hart en kruiste er de twee bleeke handen over heen. Toen hief zij het oog ten hemel en stierf, gelaten en zelfs met eenen glimlach om den mond. Iedereen in het dorp zeide met een zucht: 'Och, zij is gelukkig dat zij dood is!' Wij gelooven het ook: want wat al lijden stond der arme Nora niet te wachten - haar die reeds zooveel moest geleden hebben!

De buurmeisjes plukten de eerste bloemen en het eerste groen, om er Nora's graf mede te versieren.

Zoodanige versiering valt alleen in ons dorp den jongeling of de maagd ten deel. Bloemen, zijn zij niet het treffendste beeld eener vroegtijdige vergankelijkheid? Aan het hoofd- en voeteneinde van het graf plaatst men drie, met bloemen en groen omwonden mikken, en in deze komen drie lange, insgelijks versierde roeden rusten. Geen naam, geen opschrift, geene lofspraak - niets! tenzij de bloemen, welke ons geheimzinnig toefluisteren: 'Ijdelheid der ijdelheden, alle ding is ijdelheid.'

Zoo was Nora's graf.

Kort daarna sprak men niet meer over het doofstomme meisje; alleen in haar achtergebleven huiskring bad men iederen avond voor de rust der ziele van de overledene.

Het groen, dat het graf van Nora beschaduwde, was dor geworden, en het gras schoot reeds op den heuvel uit, om er een groen en met duurzamer bloemen doorspikkeld tapijt over heen te weven, toen op zekeren Augustusavond een jong soldaat het dorp naderde. Het was juist kermis in liet dorp, en dat scheen een blijden zweem te meer aan

zijn hupsch gelaat te geven. De jonge soldaat was Simon, die onverwachts van het leger terugkeerde. Wat al vreugde zou het wederzien niet doen ontstaan in de woning zijns vaders! Hoe vreemd zouden de burens niet opzien, en zou ieder lief meisje niet trotsch zijn met Simon naar den dans te gaan - hij, die den koning gediend had!

De weg liep over het kerkhof. Simon zag naar de graven, nieuwsgierig om te weten hoevelen er, sinds zijne afwezigheid, bijgekomen waren. Hij zag er een, dat hij te voren niet gezien had, en, zonder te weten waarom, hield hij er bij stil; zijn hart klopte geweldig.

‘Wie ligt daar begraven?’ vroeg hij stamelend aan een kind, dat achteloos tusschen de graven speelde.

‘Stomme Nora!’ gaf dit ten antwoord, en zette vroolijk zijne jacht achter eene goudvlieg voort.

Simons hoofd zakte naar de borst; een traan blikkerde in zijn oog, en met een diepen zucht verliet hij het graf. Voor hem was het geen oprechte kermis. Later, toen men hem zeide dat Nora gestorven was, met den dorren meikrans aan het hart gedrukt, en dat men haar ook zoo begraven had, zweeg hij gelaten stil; maar alleen zijnde hief hij het oog ten hemel en murmelde droevig: ‘Arme Nora!’

Simon ging daarna tot het leger terug: hij is nooit in ons dorp teruggekeerd en sneuvelde in onze Oost-Indische bezittingen - de borst met 's Konings Willems-orde versierd. Heeft hij zijn moederland begeven om de doofstomme Nora te vergeten?... Dat is en blijft een eeuwig geheim.

Kreupele Dorus.

Vóór eenige jaren vlogen wij nog niet op de vleugelen van den stoom door de uitgestrekte heidevlakte der Kempen: eene schokkende diligence, met drie stokmagere paarden bespannen, voerde den *toerist*, die deze landstreek wilde bezoeken, over een bijna lijnrechten steenweg.

De reis was langdurig, vermoeiend, vervelend zelfs als gij wilt - doch voor den opmerker leverde zij voorzeker hare aantrekkelijkheid op. Nu eens is de weg omzoomd door vruchtbare akkers en weilanden, door schaduwrijke boomen, door schilderachtig gelegen buitengoederen, door eenzame landhoeven, of dorpen met gulharige bewoners; ofwel ziet men rechts of links eindelooze zandduinen, jonge mastbosschen, eene heidevlakte, welke in het najaar met een tapijt van purpere bloemen overdekt is.

In de dorpen verwekt de komst eener diligence eene soort van opschudding, en ik herinner mij, dat, in een dezer, het rijtuig altijd een gansche schare kinderen tot eerewacht kreeg - kinderen, die er zoo verwaarloosd uitzagen als

bedelknapen, en die blootshoofds en barrevoets, onder juichend geschreeuw, het fijne en stikkende stof rondom het logge voertuig vermeerderden.

Onder deze groep zag ik dikwijls een armen, kreupelen jongen van vijftien of zestien jaren, die op zijne krukken, te vergeefs zijne vriendjes, in hunne sprongen en rennen, wilde volgen. Als de reizigers soms eenige centen aan de dorpsknapen toewierpen, dan werd de kreupele door sterker en stouter bengels achteruit gestooten, en nooit mocht het hem gelukken een deeltje van den buit te bemachtigen. En toch deed hij zoo ijverig zijn best - de arme jongen!

Meer dan eens had ik het hoofd uit de *portiere* gebogen, om den verstooteling te zien, die alsdan mistroostig en verre van de juichende groep stond, en ieder keer maakte zich een smartelijk gevoel van mij meester. Het bleeke wezen van den knaap getuigde van lijden; zijn kleedsel was armoedig; zijne krukken waren eikenstokken, welke hij wellicht zelf met een mes tot zijn gebruik had weten geschikt te maken. Het eene gezichtspunt wischt op reis dikwijls den indruk van het andere uit, en terwijl de wagen schokkend voortrolde, en mij andere voorwerpen voor oogen bracht. vergat ik ook weêr den kreupele.

Nog dommelt de diligence langs den eenzamen straatweg; doch wij, ongeduldige kinderen dezer eeuw, vliegen op eenige uren afstand van daar, met stoom, door de onmeetbare heidevelden, zonder ons nog te bekreunen over hetgeen er rechts of links van ons voorvalt.

Een jaar geleden bezocht ik echter, bij toeval, het dorp waarvan ik hooger sprak; ik herinnerde mij den kreupelen jongen, en het was alsof ik hem weêr voor mijne oogen zag oprijzen. Ik zag hem voor mij staan, altijd bleek en kwijnend, altijd armoedig gekleed en nog steeds op zijne twee ruwe eikenstokken voortstompelend.

Met dat beeld in mijne gedachten bezig, trad ik door het dorp en hield eindelijk op het kerkhof stil - op den

stillen Gods-akker, waar de dorpelingen rusten, na eenigen tijd in den omtrek hunner hoeven gedwaald te hebben, zonder meer gedruisch te maken in de wereld, dan de zwaluw welke onder hun dak nestelt; dan de vlinder, die over hunne boekweitbloesems of hunne korenbloemen heenzweeft. En zijn zij niet gelukkiger dan zij, die koortsachtig zich afbeulen, om roem en eer te behalen, en zich het leven verkorten voor den weêrgalm van hunnen naam aan gene zij van het graf?...

Een oud man, wiens hoofd door zilverwit haar bekroond was, graafde een kuil op den doodenakker, waarin men den volgenden dag eenen afgestorvene ter aarde zou bestellen. De avondgloed teekende eene breede, vuurroode streep langs het Westen; de schemering viel als nevelig gaas over het dorpje neêr; de muggen dansten, alvorens te sterven, nog eens vroolijk in den purperen avondgloed; in de boomen kirde de tortel. De kettinghond sliep aan de hoeve; de huizen waren gesloten - heel het dorpje scheen een kerkhof, en de onder het loof verschuilende hoeven geleken graftomben te zijn.

Het was een avond, en voorzeker ook eene plaats, om in gedachten te verzinken: een dof gedommel, hetwelk zich in de verte opdeed, en dat allengs naderkwam, belette die mijmering. Naarmate dat gedommel sterker werd, kwam er ook leven en beweging in het dorp. De deuren der huizen werden geopend, de kinderen vlogen naar buiten, de kettinghond blafte - en zie, daar rolde de oude en wanstallige diligence, met hare eerewacht van juichende kinderen, weêr het dorp binnen.

De doodgraver lichtte het hoofd op, en op zijne spade leunend, zag hij naar het rijtuig.

‘Vroeger,’ zeide ik hem, ‘was er onder die kinderen altijd een arme krukken-jongen....’

‘Kreupele Dorus, mijnheer?’

‘Wellicht.’

‘Die is met Allerheiligen twee jaren begraven. Als ik mij niet bedrieg, dan staat gij op een of twee stappen afstand van zijn graf. Hij had de tering gekregen, de arme stumpert! Zijne moeder stierf kort daarna, en van hunne hut, welke ginder aan den boschkant ligt, blijft niets over dan het geraamte.’

De graver werkte voort, en in mijne verbeelding riep ik den jongen uit zijne, met bloemen overdekte, slaapstede op en gaf hem zijne eikenhouten krukken weêr. Ik bouwde de leemen hut aan den boschkant op, en leidde er de arme Lena, de moeder van den kreupele, weêr binnen; dan schikte ik den huisraad weêr op zijne plaats, hing het kruisbeeld hier, den palmtak ginder. en deed de zilverachtige wolkjes van het vuur weêr door den engen schoorsteen in de hoogte dwarrelen.

Dorus was de zoon eens jagers - een stoutmoedig man, die het schuchtere wild op honderdle manieren in zijne macht wist te krijgen, en die, bij welke gelegenheid ook, aan het scherpe oog des jacht-opzieners wist te ontsnappen. De ‘strooper’, zoo noemde men hem in den omtrekt, had van den vader des tegenwoordigen eigenaars, den heer Van Rynvelde, de toelating bekomen om zijn bestaan te zoeken in de jacht op zijne eigendommen. De zoon echter verklaarde den stelligen wil des vaders ongeldig, en des te hardnekkiger vervolgde hij den strooper, dewijl deze zich onwankelbaar op den uitersten wil van den stervende beriep.

Van toen af begon er een gedurige strijd tusschen den strooper en de jacht-opzieners. Het schot, dat des avonds door den echo herhaald werd, bracht meer dan eens de jagers van den heer Van Rynvelde in dwaling, en als zij meenden op het punt te zijn de hand op den wilddief te leggen, klonk plotseling zijn geweerschot weêr aan de andere zijde van het woud.

De strooper spotte met den eigenaar en zijne hand-

langers, en beschouwde zich als de heer en meester van bosch, duinen en heide.

Hoe de roekeloze stierf zullen wij later vernemen; hij liet, bij zijn sterven, weduwe en zoon in de diepste ellende achter - doch, *het muist al wat van katten komt*, en Dorus volgde reeds vroeg de voetstappen zijns vaders: hij speurde den haas en het schuchtere konijn op het sneeuwveld na; hij worgde ze in zijne koperen strikken; hij sleepte in het seizoen, met een oud vischnet, behendig de patrijzen; hij strikte lijsters, lokte de kwakkels of liep met de klimsporen, als een eekhoorn zoo vlug, de boomstammen op, om het vogelnest uit den wiegelenden top te rooven.

De knaap wist echter niet dat hij eenig misdrijf pleegde; hij had van zijne jeugd af gezien, hoe zijn vader zijne tienden hief op het wild, hetwelk zijne moeder voor dag en dauw ging verkoopen; hij had altijd de wachters leeren aanzien als dwingelanden, welke den arme het stuk droog brood uit den mond willen rooven en het bosch, al beweerde de heer Van Rynvelde dat het zijn eigendom was, aanzag Dorus, zooniet als algemeen goed, dan toch als iets, waarop zijne familie een onvervreemdbaar recht bekomen had.

Op een half uur afstand van de leemen hut, lag een prachtig buitengoed, het Valkenhof, omringd door breede grachten, waarin blanke zwanen en bontkleurige eenden zwommen - en door een heerlijk park, dat met beelden en fonteinen gestoffeerd was. De tuin was ruimschoots van vruchten voorzien; in de stallen hinnikten fiere dravers; in de gangen des huizes liepen gegalonneerde knechten; in de salons groepeerden zich schoone vrouwen; in gansch dat huis heerschten weelde en pracht - terwijl in de hutten, welke in den omtrek lagen, de armoede menigen ongelukkige in zijne klauwen prangde.

In dat prachtige huis woonde de heer Van Rynvelde -

een van die rijken, wier ouders hunne fortuin cent voor cent hebben bijeengescharreld, terwijl de zonen haar met handvol verteren. Kinderen uit het volk, zijn zij echter de eersten om hunnen oorsprong te vergeten, en zij vertegenwoordigen, altijd met de woorden 'gelijkheid' op de lippen, in onze heide-dorpen de dwingelandij van den adel der middeleeuwen. De pachter naderde dat huis slechts aarzelend, en de arme ging het voorbij, omdat hij wel wist dat er hem den slag der hondenzweep - maar geene aalmoes of geen troostwoord te wachten stond.

Op eenen middag van den 3^{en} November 18**, trad eene arme vrouw de breede beukenlaan in, die naar het Valkenhof, geleidt. Haar kleedsel was om zoo te zeggen uit lompen saamgesteld; haar gelaat was bleek als dat eener doode, mager en door het lijden afgeteerd. Hoewel nog niet hoog in jaren, was het haar, dat onder de katoenen muts uitkwam, reeds aschgrauw.

Het was Lena, de vrouw des overleden stroopers. Rouw droeg zij niet over den dood haars echtgenoots; maar beter dan velen, wier hart onder het rouwfloers vreugdevol danst, droeg zij de wonde over het verlies van haren man inderdaad in het hart.... Sleepend en het oog onrustig op het heerenhuis gericht, trad zij over de dorre eikenbladeren, die van de boomen zwindelden. Het was haar alsof zij naar den dood ging, toen zij dat huis moest naderen.

Lena trad de brug over en bleef aarzelend op het voorplein staan, toen een baldadige knecht dreigend op haar afkwam; doch zoodra hij de vrouw van den strooper herkende, riep hij haar nijdig spottend toe: 'Ha! zijt gij het! kom, mijnheer wacht u!' Schoorvoetend en een gebed tusschen de tanden mompelend, trad de arme weduwe voort. Juist toen zij het huis bereikte, kwam een man met verwaand en baldadig uitzicht, in groen jagerskleed en met de hondenzweep in de hand, den trap af. Het oog van den heer Van Rynvelde - want hij was het - vlamde; het

rood der gramschap steeg hem naar het aangezicht; de weduwe integendeel vouwde de handen smeekend samen en kromp van schrik en ontsteltenis ineen.

‘Ha, zijt gij daar?’ donderde de rijkaard haar toe.

‘Gij hebt mij laten ontbieden, mijnheer!’ stamelde de arme vrouw en bibberde over al hare ledematen.

‘Het was om u te zeggen dat, als uw zoon, die schurk, zijne strooperijen niet staakt, ik hem een kogel door de hersens zal jagen.’

De moeder zakte bij het hooren van die woorden op de knieën.

‘Genade, mijnheer!’ snikte Lena, ‘genade voor mijn zoon: hij is mijn eenig kind, mijn steun en mijne hoop!’

‘Wat ik u gezegd heb, blijft gezegd!’ hervatte dreigender de rijke eigenaar, die stoutmoediger werd naarmate de weduwe zich dieper voor hem boog. ‘Indien ik,’ zoo ging hij voort, ‘binnen dit en acht dagen nog hoor van de strooptochten uws zoons, zal ik daarenboven den rooden haan over het dak uwer hut laten loopen.’

‘Mijnheer, heb deernis met eene arme weduwe en een hulpeloos weeskind.’

‘Deernis?’ en de heer Van Rynvelde grijnslachte als een helsche geest, die trotsch is over den triomf, dien hij behaald heeft.

‘Uw heer vader was immer zoo goed voor ons; Mevrouw uwe moeder kwam ons dikwijls barmhartigheid bewijzen....’ smeekte de weduwe.

‘Ik heb geene deernis met dieven....’

‘Dieven?’ en de moeder vloog op; nu, op hare beurt, vlamde haar oog en balden zich hare vuisten - doch wat vermocht zij tegen dien machtigen rijke! Eene seconde had dit vuur haar bezielde, toen, de handen saamgevouwen, zakte zij weêr op de knieën.

‘In naam uwer moeder, mijnheer!’ mompelde zij.

‘Andere tijden, andere zeden!’ liet de heer Van Ryn-

velde er op volgen. Pak u weg, en hetgeen ik u gezeid heb, zal gebeuren!’ - En de zweep striemde de arme weduwe om de ledematen, en de jachthond sprong toe en scheurde hare lompen, als hadde hij een wild dier vastgegrepen, en de onbarmhartige knechten, meer beul dan hun meester, duwden en stompten de weduwe de poort uit.

Lena sleepte zich weenend voort en bereikte hare hut. Zij vond er Dorus, die bezig was met het ganzenroer zijns vaders in orde te brengen. De knaap bezag met welgevallen het roer dat zijn vader zoo geducht wist te hanteeren; hij wierp het van de eene hand in de andere, legde daarmede aan, trok het weêr van het hoofd - kortom, hij leverde gansch een spiegelgevecht.

‘Dorus,’ zeide de moeder, ‘hang dat wapen aan den wand.’

‘En waarom zou ik het aan den wand hangen, moeder? Als ik dit wapen eens zoo goed hanteeren kan als mijn vader, dan zal het u aan geen brood meer ontbreken!’ - en bij die woorden glinsterde er een edel vuur in het oog des knaaps. ‘Ha! zij zullen vallen, moeder!’ ging hij trotsch voort, terwijl hij het roer, in de eene vuist geklemd, in de hoogte hief - ‘zij zullen vallen, de faisanten en patrijzen; zij zullen rollen, de hazen...’

‘Zwijg, Dorus, zwijg!’ kermde de weduwe. ‘Gij kunt, gij moogt het ambacht uws vaders niet voortzetten.’

‘Wat zegt gij, moeder?’

‘Ik zeg, kind, dat de heer Van Rynvelde ons met een volslagen ondergang bedreigt, als gij uw “dievenwerk”, zooals hij het noemt, niet staakt. U, Dorus - en de moeder sloeg vrijwarend de armen om den knaap, en bedekte zijn voorhoofd met kussen - u wil hij eenen kogel door den kop jagen, en onze hut zal hij boven ons hoofd afbranden en gij weet, hij is kwaadaardig en wreed.’

‘En gij bekommert u om die bedreiging!’ lachte de

fiere strooperszoon. ‘Maar denkt hij dan, dat ik mij zoo maar straffeloos zou laten straffen? De mannen van de wet, ja, die zijn voor hem, want hij is rijk; maar vóór dat dat hij de hand aan onze hut steekt, zullen wij zien wie het eerst de blauwe erwt in den bol krijgen zal hij, of ik....’

‘Dorus, Dorus! gij gelijkt als twee druppelen water aan uwen vader! Gij zijt even weêrbarig, even hardnekkig, even spottend voor een dreigend ongeluk. Uw vader wilde ook zijne strooptochten niet verlaten, en God, mijn God! wat is er op gevolgd. Ik zie hem nog op dien verschrikkelijken avond, het was den 3^{en} November, de deur van onze hut openstooten, en bleek en bebloed sleepte hij zich binnen....’

De arme vrouw bedekte de oogen met de beide handen, als zag zij andermaal het pijnend tooneel.

‘Dorus,’ ging zij voort, ‘sinds dien verschrikkelijken avond was hij niet meer gezond, en na eenigen tijd gekwijnd te hebben, stierf de strooper, en de zwarte mannen droegen hem naar het kerkhof, en ik, met een arme wees aan de hand, volgde de lijkbaar, zonder te weten wat wij den volgenden dag zouden eten.’

De knaap liet het geweer uit de hand glippen; zijne fierheid van daareven was voorbij; zijn hoofd zonk naar zijne borst, en zijne oogen werden als twee fonteinen.

‘En als gij ook eens het lot moest ondergaan van uw vader, Dorus - en de moeder omarmde andermaal den knaap - wat zou uwe ongelukkige moeder dan aanvangen?’

‘Maar,’ wierp de knaap hier tegen in, ‘maar de jacht in deze bosschen is een recht dat ons door den ouden heer Van Rynvelde gegeven werd - een recht dat van vader tot zoon moet overgaan.’

‘De zoon erkent de gift des vaders niet meer.’

‘Daarbij,’ hervatte de knaap, zonder op de woorden der moeder acht te geven, ‘waarom zou de rijkaard

alleen het recht hebben het wild, dat vrank en vrij in het bosch rondzweeft, te dooden?...’

‘Ach, jongen-lief, de rijken hebben alle rechten; de armen alleen het recht om van honger te sterven.’

‘Van honger te sterven? Maar ik wil niet dat mijne moeder van honger sterve.... Ik wil daarbij den dood....’

‘Wat wilt gij zeggen, Dorus?’ vroeg angstig de moeder.

De stroopersknaap had weêr al zijne kracht en fierheid terug bekomen; een somber vuur glinsterde in zijn donkeren oogappel, en hij staarde peinzend voor zich uit, alsof er inderdaad onheilspellende ontwerpen door zijnen gefolterden geest rolden.

‘O, gij wilt wraak nemen over den dood uws vaders,’ zeide de moeder. ‘Dwaas kind!... Maar op wie toch wilt gij u wreken? Nooit heeft men geweten, van waar het doodende schot kwam. Luister, Dorus! eer uw vader stierf, kwam de pastoor aan zijn bed en hij biechtte zijne zonden. Daarna riep Wouter mij, en zeide dat hij vergiffenis schonk aan den man, die hem in zijn leven had te kort gedaan; hij wilde niet, dat zijn zoon eens wraak over zijnen dood nemen zou. Dorus, laat den rijke zijn wild behouden, en wij zullen, als het moet zijn, van den bedelstaf leven.’

De knaap zweeg, nam het geweer op, ging de hut binnen, hing zuchtend het wapen aan den wand, en met tranen in de oogen zette hij zich bij het knetterende houtvuur, en liet de kin in de beide handpalmen rusten. Hij had geene schoone droomen meer - de arme jongen! Met het geweer op den schouder, fier als een boschkoning, had hij zich onder het hooge geboomte in het woud gedroomd. Al wat voor hem opsprong, viel onder zijn juist gericht schot; al wat klepperend opsteeg, deed hij uit de hoogte der hemelen voor zijne voeten neêr tuimelen.

Na eene poos stond Dorus op en verliet de hut om wat

doode takken te sprokkelen; want des avonds was het reeds nijpend koud, en de handen zijner moeder zouden aan het spinnewiel bevrozen, indien er geen hout was om het vuur gedurig op te stoken.

Ach, wat verdroot zich de knaap aan dat sprokkelwerk! Bij ieder gedruisch: als de vlugge haas werd voortgejaagd; als het schuchtere konijn gelijk een bliksem door het elzenhout verdween; als de boschsnip klepperend door het hout scheerde, richtte Dorus zich op; zijn oog begon te vonkelen, zijn voorhoofd verhelderde zich, zijne borst zwol op, en den linker-arm uitgestrekt en de rechterhand aan den wang brengende, alsof hij met het roer zijns vaders mikte, volgde hij het wild, en zijn mond bootste door het *pang*, de ontploffing van het geweer na, als hij meende het wild binnen schot te hebben.

Dan was de ontgoocheling weêr daar. Ach, Dorus mocht immers geen strooper meer zijn! En met eenen traan in het oog, bukte de knaap zich om niets te wezen dan een ziellooze houtraper.

De avond was gevallen. De weduwe zat in den schijn van het vuur te spinnen. Zij werkte ijveriger dan ooit, want zij moest nu voortaan alleen het brood verdienen. Het was doodstil in den omtrek, en in het huis zou dezelfde stilte geheerscht hebben indien het spinnewiel niet gesnord hadde, en ware van tijd tot tijd een dor loover niet ritselend en scharrelend door den schoorsteen naar beneden gevallen. De maan hing helder aan den hemel en schiep spoken en geesten in het eenzame bosch.

Dorus was nog niet teruggekeerd, en de weduwe dacht dat hij, andermaal aan zijne zucht tot stroopen gehoor gevende, het spoor van den haas beloerde. Lena zuchtte diep, en toch was er iets, dat haar zeide: ‘t Is een fiere knaap, die Dorus! Hij is het gesneden afbeeldsel zijns vaders.’

Eensklaps daverde er een geweerschot door het bosch

heen, en van echo tot echo overslaande, stierf het geluid eerst na eene poos in de verte weg. Lena was plotseling opgesprongen; de linkerhand tegen het snel kloppend hart drukkende, luisterde zij naar die onheilspellende stem. Zij wendde het oog naar den muur; maar het roer van den strooper hing rustig aan den wand: het kon dus baar zoon niet zijn, welke zich weêr aan jacht-overtreding schuldig maakte.

Alles werd stil als een graf, en de stroopersweduwe was te gewoon aan gevallen van dien aard, om niet weêr te gaan zitten en zich-zelve verwonderd af te vragen, waarom zij toch zoo verschrikte voor een geweerschot in het bosch? Een half uur verliep; het vuur in de hut verkwijnende, en de van tijd tot tijd opflikkerende vonken schiepen akelige beelden rondom de kloeke stroopers-vrouw. Deze zat diep in gedachten verzonken. Plotseling hoorde zij een gedruisch, dat de hut scheen te naderen.

Lena vliegt op, rukt de deur open, en een akelige schreeuw ontsnapt aan haren mond.

Daar stond haar zoon bleek, hijgend en met bloed bespat, tegen den deurstijl te leunen.

‘Dorus, Dorus!’ schreeuwde de weduwe.

‘Moeder!’ stamelde de knaap.

De zoon staat daar, gelijk de vader er eens gestaan heeft!

‘Ik heb mijn woord niet gebroken: een verraderlijk schot, dat, ik weet niet van waar gekomen is, heeft mij getroffen.’

‘Even als uw vader! Het is vandaag even als toen den 3^{en} Novemberdag.’

Lena hielp den gewonde, die zich met moeite uit het bosch tot aan de hut gesleept had, binnen treden. Zij legde hem op dezelfde plaats neêr, waar haar ongelukkige echtgenoot eens gelegen had. Nu herinnerde de moeder zich de verschrikkelijke bedreiging, welke de heer Van

Rynvelde dien dag had uitgesproken, en zij mompelde: ‘Ik weet van waar dat rampzalige schot gekomen is.’

De moeder bracht een verschrikkelijken nacht aan het ziekbed van haar kind door. Eerst toen de morgen aanbrak, durfde zij de hut verlaten, om de hulp des geneesheers te gaan inroepen. De knaap had moedig, grootsch en zonder klagen de hevigste pijnen verduurd; doch toen zijne radelooze moeder de hut verlaten had, vervulde hij deze met zijne hartverscheurende weklachten.

Kort daarna zat de geneesheer van 't dorp, een man met grijzen schedel, en wiens uitzicht eene goedhartige en medelijdende inborst verried, aan het bed des lijders. De kogel was uit de wonde gehaald, en de strooperszoon had, met een voorbeeldig krachtbetoon, de heilkundige bewerking ondergaan. Nu had hij den kogel in den palm der hand liggen, en deed het lood op en neêr dansen, terwijl zijn donker oog strak op de beweging gericht bleef.

‘En gij weet niet, Dorus,’ zeide de geneesheer, bedenkelijk, ‘wie de pleger van die daad is?’

De knaap schudde het hoofd; de moeder bewaarde insgelijks het stilzwijgen.

‘Maar gij waart zonder twijfel weêr aan het stroopen,’ hervatte de grijsaard, terwijl hij den wijsvinger waarschuwend oplichtte.

‘Neen, ik raapte hout.’

‘Het was gisteren den 3^{en} November, den dag dat iedereen het recht waant te hebben ter jacht te gaan....’

‘Ja, den 3^{en} November: den verjaardag, dat eene ongekende hand ook mijn armen vader ter neêr schoot.’

Die herinnering deed de weduwe in tranen losbersten; de knaap zag met strak en vlammend oog op den kogel; de geneesheer staarde peinzend op den witten ivoren knop zijns wandelstoks.

‘Dat is eene smartelijke herinnering!’ zeide de dokter ten laatste. ‘Inderdaad, ook Wouter werd op eene ge-

heimzinnige wijze getroffen.... En gij kunt niet denken, wie?...

‘Neen.’

‘Wonderlijk!’ mompelde de edele man, en met gebogen hoofd en diep in gedachten verzonken, verliet hij de hut. Meer dan eens stond hij onderweg stil, en dacht aan den strooper en den zoon, en toen de heer Van Rynvelde op zijnen zwarten ruiter hem voorbij rende en in het uitgestrekte bosch verdween, liep er den geneesheer eene huivering over de leden. Er welde ter zelfder tijd eene gedachte in het hart des braven mans op; doch hij onderdrukte ze, en als wilde hij zijne eigene gedachte ontvliden, stapte hij snel, gejaagd zelfs, over het voetpad heen.

Toen de geneesheer de hut verlaten had, wisselden moeder en zoon een beteekenisvollen blik: zij hadden elkander verstaan. Beiden gisten wel wie de pleger van die laffe daad zijn moest; doch zij hadden het vooroordeel, waarmee vele menschen uit den geringen stand behebt zijn: - slaafsch te bukken en te zwijgen, als het de grooten geldt. Wat konden zij winnen, zoo dachten zij, bij eene gerechterlijke vervolging? Niets. En daarenboven, zeide Dorus, ‘de wet is het eens met de grooten, om den arme den voet op den nek te zetten.’

Wat was het armoedig en ellendig in de hut der weduwe! Indien de dokter en de leeraar des dorps, hoewel zij geen van beiden overvloed hadden, de behulpzame hand niet hadden uitgereikt, men hadde gewis dezen of genen morgen twee lijken in de hut gevonden.

Het winterde verschrikkelijk; de hut lag bijna geheel onder de sneeuw begraven; het bosch had een donzen pels aan, waartusschen de ijskegels als diamanten haken en knoppen flonkerden. Niettegenstaande den verren afstand en de nijpende koude, werd de zieke door den geneesheer trouw bezocht - en echter al die zorg baatte niets.

‘Dorus’ zeide de grijsaard eens, toen hij bij het ziekbed neêr zat, ‘er is voor u geene hulp meer bij de menschen. Dat schot, mijn goede jongen, zal u het leven kosten.’

‘Even als zijnen vader!’ nokte de moeder, toen de dokter vertrokken was, en zij zonk weenend voor het ziekbed neêr. ‘Zoo de vader, zoo de zoon! Ik zeide altijd aan mijnen man, als hij vrachten wild voor mijne voeten wierp: ‘Wouter, dat zal slecht eindigen; men zal u eens bloed voor bloed teruggeischen!’

De zieke wierp zijn afgematten oogslag op de moeder en stamelde:

‘Ik zal niet sterven, moeder!... Op de hulp des docters hoop ik niet meer - neen, maar ik hoop op iemand anders die mij beloofd heeft mij nog eenigen tijd te laten leven....’

‘En op wien hoopt gij dan, kind?’ vroeg de weduwe.

‘Op den goeden God.... O, ik zal niet sterven, moeder! wat de dokter ook zegge. Ik zal genezen en leven voor u. Glimlach vrij, sterven zal ik niet...’ en de dood scheen niettemin de lippen van den zieke, onder hare spottende kussen, loodblauw te kleuren. ‘Dank Ons Heer van nu af, moeder, voor mijne genezing, en als ik in de Lente weêr gaan kan, moeten wij samen ter beêvaart, naar de kapel van den kruisweg....’

En bij die woorden vielen de oogleden van Dorus zachtjes toe, en de zieke sluimerde in, terwijl de moeder met een zaligen blik de minste beweging van den slaper gadesloeg en nu, even vertrouwend als de knaap, hem liefdevol het bleeke voorhoofd kuste. ‘De goede God heeft hem gezegd, dat hij genezen zou,’ fluisterde de moeder; ‘wie zou er dan nog aan mogen twijfelen!’

De dood kwam echter meer dan eens op den rand der bedsponde zweven; soms zelfs boog de moeder zich angstig over den zieke, om te zien of hij nog in leven was ‘Ik zal niet sterven!’ stamelde Dorus met een stillen glimlach, en niets kon dat heilige vertrouwen doen wan-

kelen - en inderdaad, toen de Winter begon af te nemen, werd de zieke beter, en zijne moeder durfde het reeds wagen, voor eenige oogenblikken de hut te verlaten. De moeder herleefde even als de zoon; maar toch twijfelde zij, of deze nog wel ooit het gebruik zijner beenen zou terug bekomen.

Eens kwam Lena, na eene vrij lange afwezigheid, te huis; zij zag Dorus in het bed zitten en ijverig bezig met aan twee stokken te snijden.

‘Lieve hemel! wat doet gij, Dorus?’ riep de moeder ontsteld.

‘Ik maak twee krukken.’

‘En hoe hebt gij die stokken en dat mes gekregen?’

‘Moeder, in mijnen droom wenschte ik het bed te kunnen verlaten, en eene zoete stem uit den hemel heeft mij toegefluisterd: “Beproof het maar!” Toen ik wakker werd, heb ik mij zachtjes van het bed laten glijden, en al kruipende ben ik er in terug gekeerd.... O, ik voel het, moeder, het zal gaan!’ - en de moeder weende van geluk.

Twee dagen daarna waren de krukken gemaakt, en Dorus, op zijne houten vrienden geleund, deed, voor de verrukte moeder, den eersten wandeltocht door het huis. Toen de Lente de bloemen in tak en loover vlocht en er feestelijk den grond meê bestrooide, ging kreupele Dorus met zijne moeder voor het eerst ter kapelle, en offerde de eerste bloemen welke hij op den rand van het bosch had kunnen plukken.

Wat was de maagdelijke natuur schoon en glansrijk in het oog van Dorus! Wat ademde hij mildelijk de frissche lucht in! Maar voor iederen bekende dien hij ontmoette, was hij als een die van den dood verrezen was. De jongen was bleek, mager, afgeteerd; de oogen flonkerden hem niet meer in het hoofd - hij was zelfs de schim niet meer van dien stouten en fleren stroopers-zoon van voorheen.

De arme knaap had dit op dien tocht smartelijk gevoeld: - als de blozende dorpsmeisjes, met hare buren, hem lachend en koutend voorbijstapten, dacht Dorus: 'Verleden jaar was ik nog met hen.' Als hij de dorpsjongens zag rennen, ijlen en zich aan het gulle spel overgeven, dan murmelden zijne lippen: 'Zou ik nog ooit die krukken mogen wegwerpen!' Anderen zouden zich kunnen verheugen, zij mochten loopen, dansen, springen, dartelen, beminnen - en hij zou dat alles moeten afzien, zonder er deel aan te kunnen nemen. Hij zou den bijnaam houden van 'Kreupele Dorus' en wie weet! voortaan ten spot dienen van de boerenknapen en de plaagzieke meisjes -en de jongen had zijne krukken wel in de beek willen werpen, en weenen van spijt en wanhoop.

Doch toen hij uit de kerk kwam, was hij kalm en gelaten in zijn lot, en hij dankte den Hemel dat hij nog op krukken, naast zijne moeder, door bloemen, loover en zonneschijn wandelen mocht.

Van dat oogenblik strompelde Dorus, des morgens naar het dorp, om er de hand tot bedelen uit te steken en de diligence af te wachten, in de hoop dat de reizigers, uit medelijden, hem een stuk koper zouden toewerpen. Des avonds keerde hij naar de hut terug, en dewijl zijn weg langs de woning van den heer Van Rynvelde liep, stond de krukkenjongen soms hijgend stil, en wierp een smartelijken blik naar het helder-verlichte Valkenhof, waar de onbarmhartige rijke feest hield.

Dan voelde hij eene brandende plek op zijne borst ontstaan, daar waar hij in een zakje den kogel droeg, dien men hem uit het been gesneden had; dat vuur werd grooter en grooter, en stroomde welhaast over gansch zijne leden; zijn bloed kookte, zijne wang gloeide; zijn oog vonkelde weêr - en de uitdrukking van zijn gelaat was andermaal iets van den vroegeren stroopersjongen. Doch welhaast liet Dorus het hoofd zakken; de vonk van

het verledene was uitgedoofd, en de machteloze en zieke jongen strompelde over het zandpad voort.

Twee jaren waren er heengesneld, en de krukken bleven de eeuwige gezellen van den stillen droomachtigen en inderdaad reeds afgeleefden knaap. De zeventienjarige jongen, in plaats van struisch en sterk te zijn, groeide integendeel dagelijks meer en meer in-een, als zakte hij naar den grond, om welhaast zijn afgebeeld hoofd op den aardpeluw ter ruste te leggen.

De sneeuw lag verscheidene voeten dik. De arme menschen van het dorp leden honger en koude; maar de rijken verheugden zich in de vergulde sleden, met warm bont overdekt en met fiere paarden bespannen. Zij maakten van het doodslaken der armen een feestkleed, en juichten en jubelden en wenschten dat de sneeuw zich nog lang over den straatweg mocht uitspreiden.

Op den avond van den 3^{en} November had er op den weg eene helsche vertooning plaats. Een gloeiend licht schemerde verre, heel verre aan den gezichteinder; het was eerst als eene stalkaars en welhaast eene gloeiende zon, welke het dorp naderde. De nadering van het licht was door een steeds sterker wordend gedruisch vergezeld. Eindelijk kon men het geschel en geklink van honderden bellen, het geklets der zweepen, het geroep der voerlieden onderscheiden: - wij wonen eenen slede-tocht met fakkellicht bij.

Wat stonden de boeren, bij het zien van de wonderlijke *processie*, te gapen! De sleden blonken heisch in het fantastische licht; de personen, die in het sleeptuig zaten, waren diep in het bont gewikkeld en zagen er uit als duivels; de paarden droegen hooge en dansende pluimen op den kop, en vlogen eer dan zij liepen den weg over. Twintig sleden, de eene al wonderlijker dan de andere, volgden elkander op.

De heer Van Rynvelde gaf een feest aan zijne vrienden;

al de kamers van zijn buitengoed waren verlicht; livreien liepen af en aan; in de keukens was men in volle bedrijvigheid, en er dampten lekkere spijzen en kostbare dranken; de salons waren door bloemen en eene kunstmatige warmte in aangename zomerverblijven herschapen. Wat tooverkracht bezit het goud!

Dorus, de arme krukken-jongen stond, bibberend van koude, aan den straatweg; hij wilde de wonderlijke rijtuigen een voor een zien voorbijvliegen. De dorpsknapen juichten; maar Dorus bleef stille aanschouwer. Och, wat zou hij, twee jaren vroeger, bij zulke gelegenheid het haantje van de straat zijn geweest!

De eerste slede naderde de plaats waar de knaap stond, en het fiere en woeste paard verschrikte voor het zwarte geboomte langs den weg. Niettegenstaande den langen tocht, dien het reeds had afgelegd, luisterde het dier niet meer naar den teugel, sprong steigerend van den weg, rukte de slede achter zich voort en wierp zich tusschen de boomen die den weg omzoomen; daar braken de strengen van het gespan, en terwijl de onstuimige draver over het besneeuwde pad voortholde, kantelde de slede om. Hij, die de teugels hield, en in wie wij den heer Van Rynvelde herkennen, bonsde tegen een der boomen aan, en een jong meisje, dat in de slede zat, rolde, met een akeligen schreeuw, langs den breedten grachtkant in het water.

De stroopersjongen had zijnen vijand herkend: een oogenblik voelde hij den kogel tegen zijne borst branden - doch neen! driftig schoot hij toe, schoof langs de gracht naar beneden, zakte tot over het middel in het water, en reikte den drenkelinge zijne beide krukken, als twee reddende armen, toe. Het rijke kind greep ze, eer zij zinken kon en klampte zich aan de stokken vast. De arme jongen slaafde en zwoegde zooveel het in zijne macht was; meer dan eens was hij zelfs op het punt in de grondelooze diepte te zinken. Eindelijk haalde hij het rijke kind aan wal, en

met behulp der toegesnelde personen, legde hij het bewustelooze meisje op het sneeuwbed neêr. Het waren dus zijne rampzalige krukken, waaraan de dochter des rijkaards het leven verschuldigd was!...

Iedereen beijverde zich om het jonge meisje te verzorgen; aan Dorus integendeel dacht men niet, en verstijfd van koude strompelde de krukkenjongen stil weg, om ongemerkt zijne hut te bereiken. Gehuld in kleêren, die hem als eene ijsschors om de lenden hingen, afgebeuld door al de doorgestane vermoeienis, kon Dorus niet snel voortgaan. Meer dan eens stond hij stil, zonk op den grond neêr en hief zich een oogenblik later weêr op, om de hut zijner moeder te bereiken.

Middelertwyl had de slede-tocht zijnen weg kunnen voortzetten. Dorus zag van verre de gloeiende streep, tusschen het geboomte door, over den steenweg heen-schuiven; hij hoorde het geklingel der bellen, het gedommel van den plezier-trein - en niemand dacht meer aan den stervenden krukken-jongen.

Dorus bereikte met veel moeite zijne hut; hij gevoelde dat de dood hem met eene ijskoude hand had vastgegrepen; maar hij wilde zijne moeder zien, alvorens den dood te volgen. De weduwe deed op het naderend gedruisch de deur open, en het spooksel, de schim van haren zoon wankelde, bleeker dan ooit, over den dorpel.

Een akelige gil ontsnapte de moeder.

‘Het is vandaag den 3^{en} November,’ mompelde Dorus.

‘Ja, de dag van ongeluk.... Dorus, wat is er?’

‘Het is de dag dat mijn vader doorschoten, dat uw zoon, moeder, tot den krukkenloop gedoemd werd.’

‘Maar wat is er dan toch, Dorus?’

‘Ik heb den heer Van Rynvelde andermaal ontmoet.’

‘Rampzalig kind!’

Er kwam een stille glimlach om de lippen van den kreupele zweven, en met eene zoete stem zeide hij:

‘Ik heb zijn kind van den dood gered.’

‘Dank, dank!’ riep de moeder en klemde den zoon aan het kloppende hart, overlaadde hem met kussen en bracht, door hare omhelzingen, weêr levenswarmte in zijne bevrozene ledematen.

Dorus werd te bed gelegd, verzorgd, gekoesterd -maar het was wel waar, de dood had hem vastgegrepen. Eene kwijnende ziekte, welke de dorpelingen tering noemden, verlamde zijne laatste levenskrachten; zijne oogen werden dof, zijne lippen blauwachtig bleek; een scherpe kuch onderbrak de stilte, welke in de hut heerschte - maar toch lag er iets zoets, iets engelachtigs over het wezen van den armen jongen verspreid.

De weduwe was ontroostbaar; dagen en nachten zat zij voor het ziekbed van haar kind, bespiedde onrustig iedere beweging, luisterde naar de moeilijke ademhaling, naar den pijnlijken kuch, naar de afgebroken woorden, die de arme jongen in zijne koortsachtige droomen stamelde. Zij bad innig den Alvader, dat zijn oogwenk toch de onverbiddelijke dood van de legerstede moge verwijderd houden.

‘Moeder,’ zeide de zieke eens, toen hij uit een korten slaap ontwaakte, en hij de bezorgde vrouw, aan wier zijde de oude dokter zich bevond, voor zijne legerstede knielen zag, ‘moeder, wat heb ik daar zoet en gelukkig gedroomd! Ik zag de oude planken van het bed opensplijten, en er stroomde een heldere zonneglans op mij neêr - maar zoo zacht, zoo koesterend, zoo verkwikkend schijnt de zon nooit in den Zomer. In het midden van dien gloed zag ik eene schoone vrouw, met bloemen om het hoofd en met een gouden kleet aan, en zij heeft zich over mij neêrgebogen en mij op het voorhoofd gekust.’

De moeder staarde met eenen blik vol verlangen op haren zoon; zij hoopte dat het droombeeld hem verschenen was, even als dit vroeger gebeurde, om hem te

zeggen dat hij genezen zou. Om de lippen des dokters speelde een fijne glimlach, en de oogen half toegenepen, stak hij zijne twee vingers in de gouden snuifdoos.

‘Ik wilde met die schoone vrouw meêgaan,’ ging de jongen voort, ‘maar zij schudde het hoofd, en zij wilde dat ik eerst den kogel, dien ik lang op mijne borst draag, zou afleggen. Dokter,’ zeide Dorus zich tot den ouden man richtende, ‘neem gij dien kogel...’ - en de grijsaard nam het hem aangebodene voorwerp. Er blonk nu een traan in zijne oogen, want de zachte woorden van den zieke hadden hem getroffen. Hij ook giste sedert lang uit welken tromp het moorddadig lood eens gevlogen was.

‘Waarom bewaardet gij dien kogel, Dorus?’ zeide de dokter.

‘Niet meer met de gedachte om mij eens door hem te wreken. Neen, neen, ik heb sinds lang vergeven; ik wil nu ook vergeten en die schoone vrouw volgen, welke straks, in mijnen droom, weer voor mij verschijnen zal.’

‘Waarmede speelt gij daar?’ vroeg eenige dagen later de heer Van Rynvelde aan zijn dochtertje - een tienjarig, bedorven kind, dat een looden voorwerp op den vloer deed bonzen.

‘Met den kogel dien gij kreupelen Dorus eens in het been schoot, vader!’ was het naïeve antwoord.

De heer Van Rynvelde werd bleek.

‘Wie heeft u dat gezegd?’

‘De oude dokter, vader.’

De rijkaard rukte den kogel uit de handen van het kind, deed driftig het venster open, en het lood plonste in den diepen vijver. Een oogenblik was de heer Van Rynvelde diep ontsteld; doch welhaast hernam zijn gelaat weêr eene kalme uitdrukking. Was hij inderdaad de plichtige? Dat blijft eigenlijk een geheim; doch zeker is het dat de kogel het hart van den heer Van Rynvelde getroffen had, en die

wonde even ongeneeslijk scheen als die in het been van Dorus.

‘Tom,’ zeide de rijkaard eenigen tijd daarna tot een der jagers, ‘ga naar de hut van den strooper en zeg aan Dorus dat ik hem toelaat, even als voorheen mijn vader, op mijne erven te jagen.’

‘Dat is te laat, mijnheer.’

‘Hoe dat?’

‘Men heeft den kreupele reeds begraven.’

Inderdaad, de hemeling had dien in het slijk vertrapten diamant bemerkt, en was neêrgedaald om hem aan de aarde te onttrekken. Het was op dat oogenblik den armen jongen alsof hij door engelen, op zijne ruwe krukken getorscht en over een breeden lichtweg heen, naar het hetere Vaderland werd gedragen.

Ik heb de hut en het heerenhuis gezien: beiden waren onbewoond. De heer Van Rynvelde vestigde zich welhaast in het woelige Parijs. De doodgraver beweerde dat men des nachts, ten twaalf ure, eene bleeke schim welke eene lange streep bloed achter zich liet, op krukken over de oude brug zag strompelen om aan de deur van het huis te gaan kloppen; - en die verschijning van kreupelen Dorus had den eigenaar doen besluiten het Valkenhof te verlaten. Dat was de inspraak van zijn ontwaakt geweten; dat was de wroeging over zijne zwarte ondankbaarheid.